

LETO XI. ŠT. 3 (485) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 19. JANUARJA 2006

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

CONTIENE I.R.

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Danijel Devetak

Spoštovati življenje

Pred štiridesetimi leti, ob koncu Drugega vatikanskega cerkvenega zbora, je sveti oče pozval vernike, naj branijo in pravilno uresničujejo krščanska načela spricho pojavov, ki skušajo sprevreči in uničiti "vero, moralni red in samo človeško družbo." Stvari se niso spremenile v bolje, prej obratno: poziv namreč ostaja zaskrbljujoče aktualen. Prelistajmo časopise, pogledjmo si televizijski dnevnik; kaj vidimo? Svet je vedno bolj nečloveški; edini bog, pred katerim vsi poklekajo, je denar; nasilje in izkoriščanje šibkejših prevladujeta nad človeško osebo v imenu novih "izmov": konsumizma, hedonizma, liberalizma, utilitarizma...

Kakšno vlogo lahko še sploh ima v takšnem okviru kultura, ki se ima za krščansko? Če verjamemo v to, da je srž vere prepletanje delovanja Boga in človeka v konkretnosti vsake kulture in sploh znotraj človeške zgodovine, bomo z lahkoto razumeli, zakaj je pokojni sveti oče Wojtyła le nekaj let po svoji izvolitvi uvidel in poudaril, da bo sin-teza med vero, kulturo in življenjem eden glavnih izzivov za Cerkev 21. stoletja. Prav v času njegovega pontifikata je bolj kot kdajkoli prej postalo jasno, da evangelij v sodobni družbi edini lahko vrne človeku dostojanstvo, saj se edini zavzema prav za vsakega človeka, tudi najšibkejšega in najbolj zapostavljenega. Na dlani je, da živimo v t.i. "kulturi smrti": splav je iz zločina postal državljanska pravica, s kontracepcijskimi sredstvi in vedno novimi tabletkami zapiramo vrata življenju še pred njegovim rojstvom, samo stvar časa je še, kdaj bosta tudi pri nas uzakonjeni evtanazija in genetska manipulacija.

Prav na področju kulture - smrti ali življenja - lahko laiki veliko storimo, če smo pripravljeni tudi javno pričati o tem, da verujemo v življenje, ki je Božji dar, največja in nedotakljiva vrednota. Tema letošnjega Dneva za življenje, ki ga bomo obhajali 5. februarja, je prav *Spoštovati življenje*. Sporočilo italijanskih škofov ob tej priložnosti je zelo "nabito", saj obravnava kar deset presneto žgočih tem; govori o skrivnosti življenja, o naravi človeške osebe, o prvenstvu človekovega življenja pred državo, zakoni, politiko in znanostjo, o svobodi in sreči, o mladih, o zakonu in družini, o demografskem problemu, o splavu, o zavzemanju vseh, da bi ženskam pomagali sprejemati življenje, in končno o kulturi življenja.

Nihče ne bo dosegl svobode in sreče, če bo življenje omalovaževal, ga izzival, zaničeval, uničeval, ubiral pot smrti, pravi sporočilo škofov. To velja za vse, še zlasti za mlade, med katerimi so tudi taki, ki iščejo svobodo in srečo z mamili, s poživitvili in drugimi opojnimi sredstvi ter z obnašanjem, ki jasno govori o "brezbrižnosti do življenja in njegovih vrednot ter o šibki ljubezni do sebe in drugih". Dolžnost vseh je pomagati mladim, še pravijo škofje, da spet odkrijejo upanje in ljubezen do življenja, da z zaupanjem postavijo na noge lep zakon in družino, da odvrnejo pogled od smrti in se zagledajo v življenje. Da se naučijo spoštovati življenje, t.j. postavljati osebo na prvo mesto.

Gre za pravi program, o katerem bi morali večkrat razmišljati in ki ga je nemogoče poglobljeno zaobjeti v 24 urah enega samega Dneva za življenje. Gotovo pa bo svet okrog nas lepši in prijaznejši, če si bomo zapomnili vsaj zadnji stavek poslanice: "Če v svojem srcu iščeš svobodo in hrepeniš po sreči, spoštuj življenje: vedno in za vsako ceno!"

PRIMARIE DEL CENTRO SINISTRA **PRIMARNE VOLITVE LEVE SREDINE**
29 gennaio / 29. januarja 2006

Piu Gorizia in provincia
Za večjo vlogo Gorice v pokrajini
Plui Gurize in province

PARTECIPA E VOTA GLASUJ
PARTECIPE E VOTE

Silvestro Primosisig

SLOVENSKA SKUPNOST UNIONE SLOVENA

PROSLAVA OB 60-LETNICI NAŠIH TEDNIKOV IN 10-LETNICI NOVEGA GLASA

Slovesnost bo v konferenčni dvorani na gradu v Devinu v četrtek, 26. januarja 2006, ob 18. uri.

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE TEATRO STABILE SLOVENO GLASBENA MATICA TRST

GOSTOVANJE SNG OPERA IN BALET - MARIBOR

EDWARD CLUG

TANGO

27. JANUARJA 2006
OB 20.30 V KULTURNEM DOMU V TRSTU

Boris Pahor o strahu

Delo in življenjska pot Borisa Pahorja na razcepu med strahom in preživetjem

BLIŽNJI VZHOD Posledice Šaronovega umika

Še več nasilja in nestabilnosti

Z nenadnim odhodom Ariele Šarona z izraelske politične scene se na Bližnjem vzhodu odpira novo obdobje nasilja in nestabilnosti.

4. januarja so Šarona odpeljali v glavno bolnišnico, kjer je bil večkrat podvržen izredno delikantnim kirurškim posegom na možganih. Kritičnost njegovega zdravstvenega stanja ne daje upati, da bi se lahko vrnil v politiko in to niti v primeru, da bi težek trenutek, ki ga doživlja - preživel. Politična vrzel, ki jo odpira umik Ariele Šarona z izraelske politike, je velika. Trenutno si je namreč zelo težko predstavljati, da bi ga kdo od sedanjih politikov bil sposoben uspešno nadomestiti.

Med drugim velja omeniti, da je prav pred novim letom Šaronova vlada zašla v globoko krizo. Izraelski premier je takrat izstopil iz svoje tradicionalne stranke Likud v glavnem zaradi nesoglasij, ki jih je sprožila njegova politika do naselij. Po odhodu iz stranke je Šaron ustanovil novo, ki je bila osredotočena na njegovo figuro in je po mnenju poznavalcev prav zaradi tega imela precej

možnosti za uspeh.

Glavna praznina, ki jo Šaron pušča za sabo, pa ni vezana na njegovo inštitucionalno vlogo,

pač pa na značaj in vplivnost njegove osebnosti. Z njim namreč odhaja ena izmed najbolj kontroverznih in obenem močnih osebnosti izraelske politike, ki je v zgodovini te bližnjevzhodne države in njenih (v glavnem konfliktualnih) odnosov z arabskim svetom nedvomno pustila globoko sled. Mlajšega Šarona se bodo zgodovinarji spominjali predvsem kot

vojaškega vodjo. Dalje bodo o njem pisali kot o ministru, ki je bil odgovoren za nastanek večine novih naselij na območjih Zahodnega brega Jordana in Gaze. Novost v prihodni biografiji Šarona pa bo izvirala predvsem iz zadnjega obdobja njegovega vladanja. Starejši Šaron bo namreč - prav obratno kot dotedaj - ostal zapisan kot edini izraelski politik, ki si je ravno zaradi svoje avtoritete lahko dovolil ukazati umik omenjenih naselij, in to kljub izredni nepopularnosti odločitve, ki ga je stala prekletstvo s strani najbolj pravoverne komponente judovske skupnosti.

Človek, ki ga je velika večina upravičeno imela za enega najbolj skrajnih predstavnikov izraelskih konservativcev in za zagrizenega "jastreba", ki je v odnosih s Palestinci vse svoje življenje zagovarjal prednost vojaške metode pred pogajalsko, prav ta človek je namreč z omenjenim ukrepom postal prvi ključ mirovnega procesa. Brez tega ključa bo zapleteni bližnjevzhodni rebus izredno težko rešiti.

Kljub sovraštvu, ki ga je Ariel Šaron vzbujal v veliki večini Palestincev in ostalega arabskega sveta, se namreč po vsej verjetnosti slednji nikdar niso čutili tako blizu ustanovitvi Palestinske države kot takrat, ko so o tej možnosti spregovorila usta njihovega največjega nasprotnika...

Erika Hrovatin

Srečanje z državnim sekretarjem

Štoka in Pavšič pri Pelikanu tudi o RTVS

Foto J.M.P.

Na prvem srečanju državnega sekretarja za Slovene v zamejstvu in po svetu Zorka Pelikana s predsednikom krovnih organizacij Slovencev v Italiji, Sveta slovenskih organizacij Dragom Štoko in Slovenske kulturno-gospodarske zveze Rudijem Pavšičem 10. t.m. so v Ljubljani spregovorili o položaju slovenske manjšine v Italiji. Poleg tega sta Štoka in Pavšič znova opozorila, da v programskem svetu RTVS ni nobenega predstavnika manjšin, so za STA povedali v Pelikanovem uradu. Slovenska manjšinska koordinacija (SLOMAK), katere predsednik je Pavšič, je si-

ter na omenjeno opozorila že v času nastajanja novega zakona o RTVS; tako Pavšič kot Štoka pa sta v pogovoru izrazila prepričanje, da bi v programskem svetu RTVS moral biti predstavnik manjšin. Pavšič je v pogovoru izrazil hvaležnost nekdanjemu predsedniku SSO Pahorju za dobro in uspešno sodelovanje in izrazil upanje, da bodo že aprila razmere v Italiji slovenski manjšini bolj naklonjene zaradi lokalnih in splošnih volitev. Obenem upa, da bo do premikov prišlo tudi glede italijanskega zakona o manjšinah, ki je že nekaj let na mrtvi točki. Povedal je, da

brez političnih sprememb v Rimu in Trstu ne bomo dočakali sprememb, ki zadevajo našo manjšino. Naloga za Slovenijo v letu 2006 pa je oblikovanje slovenske strategije do manjšin. S tem ko je

zakon o odnosih Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja končno prišel v zakonodajni postopek, je vzpostavljena tudi neka normativna osnova, da bo ta strategija lahko zelo čvrsta, je menil Pavšič.

Štoka je izrazil nasprotovanje preštevanju članov manjšine, saj meni, da manjšina velja toliko, kolikor "producira" oz. kolikor da skupnosti, v kateri živi. Novi predsednik SSO je navedel tri cilje za leto 2006. Pri SSO upajo na zmago leve sredine na prihajajočih italijanskih volitvah in s tem na premik pri uresničevanju zaščitnega zakona. Zelo pomemben cilj je po njegovem mnenju sprejetje slovenskega zakona o odnosih Slovenije s Slovenci zunaj meja, kot tretji cilj pa je navedel skupno predstavništvo razpršenih slovenskih manjšinskih organizacij, ki bi delovalo navzven. Državni sekretar Pelikan je dejal, da se zavzema za tesno in stalno sodelovanje z organizacijami manjšin. Tudi on se je dotaknil političnih razmer pred volitvami v povezavi z izvajanjem zaščitnega zakona. Izpostavil je tudi problem vidnosti slovenskih programov v videmski pokrajini. Ob tem je izrazil mnenje, da se je potrebno zavzeti za vidnost slovenske javne televizije v Italiji, za kar pravna podlaga že obstaja, vendar se ne izvaja.

Ob primeru odcepitve občine Lamon

Kaj se dogaja v bližnjem Venetu

Da živimo v dobi pomembnih sprememb, ne velja samo na svetovni ravni, temveč tudi na ravni nam bližnjih zamljepisnih območij. Italija pa je v tem pogledu sploh nekaj posebnega. Po eni strani bi rada igrala vidnejšo vlogo v mednarodni politiki, poudarjajoč svoj geopolitični položaj in bogato kulturno tradicijo, po drugi strani pa se neustrezno loteva vprašanja preureditve svojega zastarelega državnega stroja v smeri širokih teženj po decentralizaciji in uveljavljanju avtonomističnih modelov. Sama republikanska ustava iz leta 1948 je predvidevala ustanovitev avtonomnih dežel, a do dejanske uveljavitve tega načela je prišlo z veliko zamudo ob znatni omejitvi področij pristojnosti. Sedanja desnosredinska vlada je na pritisk političnega izsiljevanja s strani Severne lige pristala na nekatere spremembe ustave glede porazdelitve pristojnosti med državo in deželami in preureditve stroja poslanske zbornice in senata, istočasno pa je s tem ustvarila precejšnjo pravno zmedo in politično zbeganost. Osrednja vlada si je istočasno pridržala upravljanje davčnih dohodkov

in s tem bistveno izvotčila avtonomijo dežel.

Po drugi strani pa se politične stranke, zlasti vladne, v bistvu borijo predvsem za svoj položaj in konkretno oblast na raznih ravneh, pri čemer pa zamenjajo skrb za reševanje konkretnih problemov ljudi. Pogostokrat zviška vsiljujejo rešitev raznih problemov. Tipičen je primer ravnanja s prebivalci doline Susa v zvezi z načrtovano gradnjo hitre železniške proge Turin - Lyon. Upajmo, da bo naša dežela bolj demokratično pristopila k načrtovanju petega koridorja na našem območju.

V okvir neurejenih odnosov med oblastmi in krajevnimi skupnostmi moramo uvrstiti tudi zadnja dogajanja v sosednji deželi Venetu, ki se raztezajo od avstrijske meje na severu do Padove in Benetk na jugu. Toda razvit je le njegov južni in pretežno ravninski del, medtem ko je gorato območje (razen področja Cortine d'Ampezzo) močno zanemarjeno. Tako se je zgodilo, da so prebivalci občine Lamon v bellunski pokrajini na uradno razpisnem referendumu 31. oktobra lani z veliko večino glasov volilnih udeležencev (93%) izrekli za priključitev k sosednji triden-

tinski pokrajini. Italijansko notranje ministrstvo bi moralo v roku treh mesecev predložiti parlamentu zakonski predlog o uveljavitvi volje prizadetega prebivalstva. Toda to se ni zgodilo, kar očitno kaže na to, da je vlada v veliki zadregi, kaj storiti. Prebivalci občine Lamon pa so trdno odločeni vztrajati pri svoji odločitvi, zato iščejo podporo pri političnih strankah, ki imajo predstavnike v parlamentu. A to ni še vse. Druge štiri občine iz Veneta pa so začele uradni postopek za izvedbo referenduma o njihovi pripojitvi k sosednji deželi Furlaniji - Julijski krajini, konkretno k pordenonski provinci. Zadevni referendum naj bi se izvedli prihodnjega 25. marca. Gre za občine Gruario, Pramaggiore, Cinto Caomaggiore in Teglio Veneto, katerih prebivalci se že zdaj poslužujejo številnih javnih uslug v krajih na ozemlju sosednje pordenonske pokrajine. Nezadovoljstvo s svojim položajem izražajo tudi številne občine na gorski planoti Asia-go. Takšni pojavi dokazujejo, da osrednje deželne oblasti zamenjajo gorske kraje. V ta sklop spada tudi zahteva po dodelitvi posebne avtonomije provinci Belluno.

Pa tudi drugače se v Venetu pritožujejo, da jih osrednje rimske oblasti zapostavljajo pri delovanju državnih prispevkov in se zato čutijo diskriminirane v primerjavi z deželama Gornjega Poadižja in Furlanije - Julijske krajine, ki sta deležni mnogo večjih prispevkov zaradi njihovega statusa posebne avtonomije.

V tem vzdušju je lani nastalo avtonomno politično gibanje, katerega temeljni program je, da rimska vlada deželi Venetu prizna davčno avtonomijo, to se pravi, da mu prepusti pretežno večino na njegovem ozemlju izterjanih davkov. Gibanje vodi znani podjetnik Panto, ki je v zadnjem času postal lastnik zasebne televizijske mreže Nordest.

Alojz Tul

Svet slovenskih organizacij: seja izvršnega odbora

V sredo, 11. t.m., se je na redni seji sestel izvršni odbor SSO-ja. Uvodoma je predsednik Drago Štoka poročal o pozitivnih odzivih na občni zbor kot tudi na njegovo izvolitev na čelo krovne organizacije; med dopisi izstopajo čestitke predsednika poslanske skupine SDS Jožefa Jerovske. Vse to samo potrjuje pomen, vlogo in ne nazadnje tudi vidljivost, ki jo je organizacija pridobila v prejšnjih letih. Pozitivni odzivi med članicami dajejo novega zagona delovanju odbora, ki si je med srednjeročnimi prioritetami zadal dvojni nalog: okrepitev in ovrednotenje notranje strukture in sočasno ureditve vezi s članicami, ki delujejo na teritoriju. Izvršni odbor je pozitivno ocenil imenovanje Zorka Pelikana na čelo Urada za

Slovence v zamejstvu in po svetu, s katerim si obetajo plodno sodelovanje in neposrednejše stike, ki naj botrujejo bolj urejenim odnosom med matico in manjšino. S tem v zvezi so na seji vzeli v pretres tudi letošnje prošnje za financiranje. Nova priložnost za stik s političnimi predstavniki matice se ponuja ob že tradicionalnem novoletnem srečanju v Kobaridu med posoškiimi občini in Beneškimi Slovenci, kjer bodo ponovno načeli vprašanje vidljivosti slovenskih programov v videmski pokrajini, a tudi bolj zgoče in aktualne teme kot npr. elektrovod. Benečanu, točneje Giorgiu Banchigu, uredniku lista Dom, pa je bila zaupana naloga govornika na bližajoči se Prešernovi proslavi v Trstu, ki je predvidena za 12. februar.

Povejmo na glas

Vse manj čuta za socialo

Nedavno je bil objavljen podatek, da je v goriški pokrajini okrog 17 tisoč upokojevcem, katerih mesečna pokojnina se giblje med 250 in 500 evri, in kar nekaj tisoč takšnih, ki prejema manj kot 250 evrov. Ob tem se lahko zamislimo, čeprav nas v to seveda nihče ne more prisiliti. V vsakem primeru podatek navaja, da gre pri obravnavani skupini ljudi za mejno stanje ogroženosti, medtem ko se upokojevcem z manj kot 250 evri mesečnega prispevka dobesedno horijo za preživetje, česar ni težko razumeti. Vsemu temu velja dodati, da sodi naša pokrajina vsekakor med tiste predele države, ki se ponajša s priznano visoko življenjsko ravnjo, kar pomeni, da so marsikje razmere še občutno slabše.

Nobene dvoma ni, da obdobje, v katerem živimo, socialnim problemom namenja razmeroma malo in nemara vse manj pozornosti. Z redkimi izjemami velja to za ves razviti svet, podobno tudi za nekdanji socialistični tabor, ki se pospešeno trudi, da bi se čim hitreje izenačil z bogatimi državami. Pri tem je zanimivo, da ni bistveno drugače niti v nerazvitih območjih, ki so kot vsi prisiljena v kruto globalizacijsko tekmo. Skratka: današnji čas deluje na ves svet enako, vsemogočni motor je ekonomski napredek, z gršo besedo pridobitništvo in posledično porabniška miselnost, ki ni nikdar zadoščena, kljub prisvojenim materialnim dobrinam se čuti ogrožena. Ekonomski napredek zato vse bolj služi samemu sebi in sploh ni več jamstvo, da bi reševal še kakšne druge, recimo

socialne probleme. Ko naša družba mukoma doseže nadaljnjo ekonomsko izboljšavo, slednja spet vlaga v ekonomijo in tako brez konca in kraja. Vse, kar ekonomija ni, n.p.r. zdravstvo, šolstvo, skrbstvo, ob tem izgublja na moči. Ena od bistvenih posledic je vse bolj oslabilna sociala, pri čemer ne gre le za upokojevce pač pa za poglobljanje gmotnih razlik v družbi. Prepada med bogatimi in ne-bogatimi, oziroma vse bolj revnimi, se pogloblja, kar utegne nekega dne sprožiti resne napetosti. V kolikor vsaj okvirno drži podatek, da v Italiji slabe štiri odstotke bogatih družin poseduje skoraj polovico finančne moči vseh družin, potem pričrjena postajati podoba družbe že problematična.

Dandanes se tako rekoč nobena vladajoča politika ne zavzema za bistveno večjo podporo sociali, podporo, ki bi se odrazila v n.p.r. podvojeni postavki državnega proračuna, prav tako vladajoči politični vrhovi resno ne problematizirajo sedanjega svetovnega porabniškega dogajanja. Kot da ni alternativne in ne moremo storiti več od tistega, kar delamo. Temu občutku nemoči nikakor ne bi smeli podleči in to vsaj zaradi enega razloga. Ni namreč prijetno živeti v družbi, v kateri biti premožen in bogat pomeni imeti ugled in čast in je biti reven ali socialno ogrožen neke vrste sramota in manjvrednost.

Pri vsej zgodbi o preravnih upokoječih je najbolj pretresljivo dejstvo, da o sebi več kot toliko glasno ne govorijo, ker se verjetno bojijo še enega ponižanja.

Janez Povše

Deželni prispevki za slovenske organizacije

Rok za prošnje do konca januarja

Služba za jezikovne in kulturne identitete sporoča, da 31. januarja 2006 zapade rok za predstavitev prošenj za prispevke, na podlagi deželnege zakona številka 23/2001. Prispevke lahko prejmejo ustanove in društva slovenske manjšine za:

- informativne in založniške pobude,
- dejavnosti primarnih ustanov in inštitucij,
- pobude in dejavnosti manjših inštitucij in društev,
- pobude posebnega pomena.

Zainteresirani lahko vložijo prošnje na kolekovanem papirju na urad s sedežem v ulici Del lavatoio 1 v Trstu, ali pa pošljejo po pošti.

Edine korenine

Med pošto, ki jo v uredništvu vsakodnevno odpiram, sem pred dnevi z zanimanjem odprl večjo rumeno ovojnico, ki ji sam rečem kuverta. Izraz predvideva tudi Slovar slovenskega knjižnega jezika, čemur se ne čudim, saj bi sam z ovojnico težko označil kuverta. Lepo oblikovana pisava, ki je na kuverta napisala moje ime in naslov našega uredništva, je izdajala umetniško dušo, ki se gotovo ukvarja z oblikovanjem, v spomin pa mi je priključala izjemno lepo pisavo učiteljice iz otroštva, gospe Vere Vrtovec ali, kot smo ji rekli pri nas doma, gospe Vere Joškave. Vem, da bi po slovensko moral napisati, da je bila gospa Vera Joškova in ne Joškava, a dejstvo je, da družini Vrtovec v vasi rečemo Joškavi in ne Joškovi, in zato se tega držim.

Otroštvo sem preživel v sosesdvi z Joškavimi, zdravem družini Vrtovec torej, iz katere izhajajo tudi znani goriški zdravniki.

Hiša Vrtovec je dobila ime po Jošku, ki je bil v vasi trgovec, s trgovino je njegov sin Roman tudi nadaljeval, trije njegovi sinovi in hči pa so iz vasi odšli v svet.

Eden od teh je bil Marijan.

Gospa Vera me je učila leto dni, bila je ena tistih učiteljic, ki si jih zapomniš za vse življenje in je bila sestra gospoda Dušana Bratine, dolgoletnega ajdovskega in šempetrskega župnika, ki je še danes pri dvaindevdesetih letih korenina; med drugim je prav on zaslužen, da je slika Svetogorske Matere Božje še na svojem mestu na Sveti Gori, med drugo svetovno vojno jo je pod pazduho nesel na varno...

V rokah sem obrnil kuverta in na zadnji strani ujel kratki M. V. in takoj vedel, da mi piše prijatelj Marijan Vrtovec, Marijan Joškav, sin pokojnih gospe Vere in očeta Romana. Gospoda Romana, da se razumemo, saj smo jih tako vedno klicali! Prijatelj Marijan Joškav je eden tistih ljudi, ki so po študiju ostali v svetu, kot rečemo na Vipavskem tistim, ki so pri nas na vasi odraščali, a so se za vedno odselili drugam. Je poročen, s čudovito ženo Mileno imata lepo družino v Ljubljani, kjer Marijan dela kot uspešen arhitekt.

Tiste, ki smo odšli za vedno v svet in se vračamo domov samo na pogrebe in ob velikih praznikih, sam delim na dvojce: na tiste, ki so pozabili na dom in na svoje korenine, in na tiste, ki smo ohranili vaško narečje tudi v svetu, kjer se izražamo drugače in imamo korenine še vedno v rodni vasi, Marijan Joškav je eden od njih.

V kuverti mi je poslal prijazno pismo, fotografijo velikožabelskega gradu s pripisom, da spada zraven zapisa o msgr. Rudolфу Klincicu, ki ga objavljamo na verski strani. Dodal pa je še fotografije preprostega lesenega zaboja z zemljo. Vedel sem, za kaj gre.

Pred časom je namreč v Ljubljani umrl naš sosed Franjo Drejkov, ki je na stara leta doma na Vipavskem zasadil vinograd, nikdar namreč ni postal Ljubljancan. Marijan je vedel, kot sem vedel jaz, da bi pokojni Franjo rad bil pokopan na domačem pokopališču, kar se ni zgodilo, in mu je zato Marijan na pogreb nesel domačo zemljo, zemljo z groba njegovih staršev.

Srč me je objel, ko mi je po telefonu to povedal stric Silvan, ki tudi živi v Ljubljani in je šel na pogreb strica Franjota. Na Vipavskem so nekoč bili gospe in gospodje samo zdravniki, duhovniki, učitelji in profesorji, nihče drug. Druge in drugi so bili tete in strici, a je bilo v našem izrazu teta več spoštovanja, kot ga je danes v izrazu gospa.

Z Marijanom sva se srečala pred dnevi na pogrebu tete Ivanke, naše skupne sosedice, ki danes "sedi na desnici Očetovi". Gotovo, ker sicer ni Boga! Življenje ji ni prizaneslo, a bila je dobra. Iz Rovt je v Vipavsko dolino poleg pridnih rok in skrbnosti prinesla miren nasmeh potrpežljive hribovke.

Burja je brila, mrzlo je bilo, ko sem prišel za pogrebni sprevedom na pokopališče v Žabljah. Stopil sem h gruči ljudi in pocukal za rokav Marijanovo ženo Mileno, ki me je obdarila z lepim nasmehom, nakar se je obrnil tudi Marijan.

"Zemlja nas kliče, a, Marijan?" sem rekel v pozdrav. In sem mu še prišepnil, kako sem bil vesel, da je stricu Franjotu nesel vaško zemljo, ker bi tudi jaz rad počival Pod cipreso, v Dovščah, kot pogovorno rečemo doma naši Božji njivi.

Zdi se mi, da sem ga slišal nekaj reči o koreninah. Da, to so korenine.

Zadnje čase se mi zdi, da so vsaj zame to še edine korenine, na katerih osmišljam svoje življenje v današnji nesmiselni družbi, v kateri se ne znajdem več.

paljki@noviglas.it

POGOVOR Marvin Šulin, predsednik Goriškega društva za kakovost bivanja

"Bodimo zavedni, sočutni in pomagajmo si!"

Marvin Šulin (41) je vodenje Goriškega društva za kakovost bivanja, ki si na vseh ravneh prizadeva za zdravo življenjsko okolje, prevzel junija 2003. Po izobrazbi je diplomirani inženir elektrotehnike, zaposlen pa je v Iskri ASING v Šempetru pri Gorici, kjer dela kot projektant in programer strojev in naprav. Odkar je predsednik društva, mu njegovo vodenje pobere skoraj ves prosti čas. Če ga kaj le ostane, ga "pokuri" za najrazličnejše aktivnosti v naravi in za vse, kar je povezano z naravo in njenim ohranjanjem. Nekaj let se je navduševal nad letenjem z zmajem, zadnje čase pa zadržuje, da je tudi kolesarjenje izredno lepo in intenzivno v doživetjih - predvsem pa je bolj preprosto in vsem dostopno.

Kateri je glavni namen Goriškega društva za kakovost bivanja in kako ga uresničujete?

Glavni namen društva je združiti moči posameznikov za uveljavitev določenih idej, ki lahko prispevajo k večji osveščenosti in boljši kvaliteti bivanja ali preprečijo škodljive vplive ter prispevajo k rešitvam, ki so skladne z načeli trajnostnega razvoja in enakih možnosti za vse. Ljudje, ki iščejo pomoč na tem področju, ali člani društva o problemih običajno spregovorijo na tedenskih sestankih društva. Na njih pretehtamo nadaljnje odločitve in ocenimo naše možnosti. Večjih problemov se brez angažiranja in podpore ljudi, ki jih problem zadeva, ne lotimo. Pri tistih primerih, za katere mislimo, da jih je mogoče rešiti in imamo za to dovolj podpore, pa zberemo gradivo, ga preučimo in potem s problemom oziroma predlogi za njegovo rešitev seznanimo ustrezne institucije in javnost. Nekaj nalog je tudi trajnih, kot npr. pozorno preučevanje javnih razgrnitvev in odločitev občinske uprave. Dela je ogromno in, če bi hoteli vse projekte speljati do konca, bi nas moralo biti bistveno več.

Kdaj je bilo društvo ustanovljeno in koliko članov ima?

Začetki civilne pobude na Goriškem segajo v konec leta 1996, ko so se krajanji Rožne Doline uprli postaviti novega bencinskega servisa v bližini svojih domov. Leto kasneje je bilo tudi formalno ustanovljeno Goriško društvo za kakovost bivanja. Na seznamu imamo okrog osemdeset članov. Člani in članice so večinoma v letih, ko jim družinske in druge obveznosti dopuščajo tudi čas za društveno delovanje, odprti pa smo za vse starostne skupine in prav vsakega smo veseli, saj kombinacija modrosti, izkušenj in praktičnih znanj pomeni dober končni učinek. Naši člani so ljudje, ki imajo bolj izostren čut za probleme okrog sebe in so pripravljeni za to, da se problemi odpravijo, tudi kaj narediti.

Kakšna je po vašem mnenju kakovost bivanja na Goriškem in primerjava z ostalimi slovenskimi pokrajinami in tujino?

Glede na to, da si iz Nove Gorice zelo hitro v prelepem in dobro ohranjenem naravnem okolju, da tisti, ki živijo v bližini nekdanje Meblove Iverke, lahko spet mimo spijo ob odprtih oknih, da imamo fantastično kolesarsko progo, ki pelje do bližnjega Šempetra...sem kar zadovoljen. Omeniti bi bilo treba še celo vrsto drobnih sprememb, ki so imele dobre učinke na kakovost bivanja, pri čemer bi rad poudaril, da občanom več pomenijo na videz drobne, a konkretne stvari kot pa veliki projekti, katerim se posveča neprimerno več denarja in pozornosti. Res pa je tudi, da se s problemom prometa in nebrzdane rabe avtomobila oziroma s podobo mesta, ki še najbolj spominja na veliki

parkirišče, še nismo spoprijeli, da v Novi Gorici močno pogrešamo prostore za druženje, saj v mestu ni dovolj družabnega življenja, kar je predpogoj za uspešen razvoj idej. Veliko ljudi se čuti negotovih in osamljenih. Vse preveč smo zotopljeni v tehnično navlako za odtujevanje pozornosti.

Poudariti je treba tudi, da je tolerantnost do odklonov, ki škodujejo napredku skupnosti, danes neverjetno velika, učinkovitost izrabe možnosti in sredstev, ki jih imamo na voljo, pa slaba. Kritične misli in pogleda v prihodnost z upoštevanjem naprednih, trajnostno usmerjenih konceptov ni, zato se sprašujem, kje so intelektualci, pa tudi kakšen vpliv sploh ima javnost na odločitve, ki zadevajo skupnost?

O primerjavah z ostalimi slovenskimi kraji, še posebej pa s tujino, bi težko govoril, saj se v zvezi s svetovnimi razmerami lahko opiram le na to, kar sem prebral. Na podlagi tega vem, da spadamo med desetino najbogatejših prebivalcev zemlje, ki imajo večinoma zagotovljene osnovne pogoje za preživetje, in tega bi se morali zavedati! Kvaliteto naravnih danosti moramo zato ohraniti, saj bo takrat, ko bomo spoznali, kaj smo izgubili, žal prepozno! Grenke zgodovinske izkušnje potrjujejo pravilo, da je bolj pomembno to, česar o neki stvari ne vemo, kot tisto, kar nam je znano!

Brez vašega prizadevanja bi Iverka zelo verjetno še vedno proizvajala, pa čeprav v večinski lasti kakšne tuje firme. Kaj vse ste dosegli v času delovanja društva?

Od leta 1994 dalje je javnost opozarjala na onesnaževanje Meblove Iverke. Društvo je k problemu aktivno pristopilo potem, ko je Ministrstvo za okolje leta 1998 določilo štiriletni rok, v katerem bi morala Iverka dokončati ekološko sanacijo. Vse ta čas je društvo opozarjalo in si prizadevalo za izvedbo ekološke sanacije še pred iztekom roka, saj se je zdel prizadetim štiriletni rok predolg. Po izteku roka se je izkazalo, da denarja za sanacijo ni. Ves ta čas se je v javnosti govorilo o veliki donosnosti in uspešnosti podjetja, kar je dajalo vtis o resnosti namenov za sanacijo. Podjetje je potem končalo v stečaju, kar je dokazalo njeno ekonomsko neuspešnost. Zasluga društva pri tem je predvsem v opozarjanju javnosti na spoštovanje izpolnjevanja ekoloških norm in predpisanih sanacijskih rokov. Največja škoda za Novo Gorico se je po mnenju članov društva zgodila po stečaju, ko občina ni zbrala dovolj poguma za odkup hal in zemljišča (20.000 in 60.000 m²) za zagotovitev pogojev za razvoj obrti in industrije, česar v mestu primanjkuje. Naj omenim še, da problem Iverke ni bil samo v izpušnih dimnih plinov, pomešanih s karcinogenimi lesnimi prašnimi delci in drugimi sestavinami. Za prebivalce ob tovarni je bil izjemno moteč tudi hrup, za vse stanujoče ob Kromberški cesti pa tudi promet, saj je šlo za obsežne transporte surovin in končnih izdelkov. Tudi danes je Kromberška cesta na meji prepustnosti obstoječega prometa. Ob načrtih za trikratno povečanje proizvodnje in Iverki bi postale prometne razmere nevzdržne.

Problem Iverke je bil za društvo huda preizkušnja. Dogajanja so bila tako intenzivna, da so v zvezi s to stvarjo ogromno energije. Marsikdo je za storjeno hvaležen, nekateri pa nam to tudi očitajo. V času delovanja društva smo naredili še marsikaj. Preprečili smo gradnjo športnega letališča na Ajševici, dosegli smo zaustavitev gradnje stolpa za prenos signala mobilne telefonije v bližini vhoda v kompleks Meblo, skupaj z osmimi

drugimi nevladnimi organizacijami smo ustanovili Koalicijo za trajnostno ravnanje z odpadki, sodelovali smo tudi pri nekaterih pobudah z druge strani meje ter izvedli še celo vrsto manjših projektov, več predavanj in delavnic, izdajamo pa tudi svoje glasilo.

Omenil si sodelovanje s sorodnimi organizacijami in društvi z italijanske strani meje. Lahko poveš,

s katerimi ste že sodelovali in pri katerih projektih?

Stike smo imeli s člani WWF iz Gorice. Spoznali smo se tudi z združenjem zelenih "I verdi del giorno", ki se bori proti sežigalnicam odpadkov in za tak pristop k problematiki odpadkov, ki ne uporablja spornih tehnologij zažigavanja. S predavanji in izmenjavo informacij ter pogledov smo sodelovali tudi z Odborom proti goriškemu upeljevalniku (sežigalnica odpadkov) iz Sovodenj. Zelo smo veseli, da je njihov problem z ukinitvijo sežigalnice rešen. V zvezi s problematiko Solkanske livarne smo bili v kontaktu z Odborom Svetogorske četrti iz Gorice.

Kakšna pa je povezanost Goriškega društva za kakovost bivanja s sorodnimi društvi v Sloveniji?

Ker nam jezikovna ovira pri sodelovanju z društvi z druge strani meje predstavlja kar velik problem, smo bolj aktivni pri sodelovanju s slovenskimi organizacijami in društvi. Najbolj intenzivno je bilo sodelovanje v Koaliciji za trajnostno ravnanje z odpadki, ki je bila na pobudo Umanotere - fundacije za trajnostni razvoj ustanovljena iz desetih društev oziroma združenj iz cele Slovenije. Cilj omenjene koalicije je bil tudi na državnem nivoju doseči odmik od razmišljanj v smeri obdelave odpadkov s sežiganjem in razvoj novih pristopov k problematiki odpadkov, kjer je poudarek na ponovni uporabi, ločenem zbiranju in obnovi ali reciklaži že uporabljenih surovin. Problemi in delo na tem področju nas še čakajo, društva in organizacije pa brez širše družbene podpore in vlaganj nimajo dovolj potencialov, in to kljub temu da nekateri posamezniki dobesedno "izgorevajo" od prizadevanj. Omeniti je treba, da so prav organizacije civilne družbe tiste, ki najbolj ščitijo ohranjanje naravnih danosti. V njih so zbrani najbolj srčni, plemeniti ljudje ter ljubitelji narave, ki s svojim delovanjem, v katerem ni koristoljublja, preprečujejo do okolja in ljudi brutalno uveljavljanje kratkoročnih interesov dobičkarjev.

Ko bo udarna moč društva to dopuščala, se bo povezovanje po po-

trebah razširilo tudi na področja ohranjanja in zagotavljanja življenjskih pogojev za živali in rastline.

Zadnja pobuda, ki je prišla z vaše strani, je pobuda o spremembi Rejčeve ulice v Novi Gorici v cono za pešce. Kakšni so odzivi na to pobudo?

Pobudo za nadaljevanje Bevkovega Trga v "Promenado 2" ob Rejčevi ulici je dal arhitekt Vinko Torkar septembra 2003. Društvo tokrat samo ponovno opozarja na to pobudo. Dodajamo pa predlog za ureditev manjkajočega dela kolesarske steze od Gradnikove ulice po Delpinovi ob robu parkirišča avtobusne postaje skozi park na Kidričevi ulici in naprej proti šolam in dijaškemu domu.

Vsi predlogi, ki so bili v zvezi s prometno ureditvijo podani letos, potekajo pod naslovom "Vsako leto 5 km kolesarskih in pešpoti na Goriškem". Ta pobuda je nastala ob spoznanju, da se problemi z večanjem avtomobilskega prometa zaostrižejo, in to kljub ogromnim investicijam v infrastrukturo za motorni promet. Po drugi strani pa se je popolnoma pozabilo na zadovoljevanje osnovnih potreb po gibanju, ki jih lahko izpolnimo tudi na druge načine: z javnim prevozom, kolesarjenjem in peš ter s primerno ureditvijo mesta in to z bistveno manjšimi stroški in dolgoročno v večje zadovoljstvo!

Obstajajo primeri uspešnih evropskih mest, kjer so ozaveščene mestne uprave podprle in uresničile projekte razvoja avtomobilom alternativnih oblik gibljivosti. Obstajajo izvrstna literatura, združenja in možnosti, s katerimi lahko nadoknadimo nekajkratni zaostanek v tej smeri. Glavni problem pa niso avtomobili, temveč zakoreninjena miselnost in predsodki, ki izvirajo iz nerazgledanosti in tudi omejenosti. Bomo to miselnost preseglji?

Naj omenim še en pomemben dokument. Ob evropskem tednu mobilnosti smo pripravili spisek pomanjkljivosti kolesarske infrastrukture, predlagali ukrepe za izboljšanje in na kolesarski sprehod povabili občinsko upravo in svetnike.

Kakšni so odzivi na pobudo?

Mediji so pobudo sprejeli in jo spredevali javnosti. Z občinske uprave na nas do zdaj še nihče ni povabil na razgovor ali kako drugače odgovoril na pobudo.

Kako vas obravnavajo institucije, na občini, upravnih enoti...?

Po doseženih učinkih lahko za zdaj z žalostjo ugotovimo, da nismo upoštevani. Pogosto imamo občutek, da se nihče niti ne poglubi v to, kar predlagamo. Podobno se dogaja ob naših občasnih nastopih na sejah mestnega sveta. Ob naših pripombah in pogledih se le stežka kaj zgane! Še najbolj hvaležni so preprosti ljudje, ki so odkrito zadovoljni, če nam uspe jim pomagati.

/stran 12
Nace Novak

Iz intervjuja dr. Franca Rodeta, prefekta v Vatikanu, ljubljanskemu časniku Dnevnik

Premier Janez Janša poskuša odnose s Cerkvijo urediti po evropskih vzorih

Časnik Dnevnik v Ljubljani je objavil obsežen pogovor z dr. Francetom Rodetom, nekdanjim ljubljanskim nadškofom in metropolitom, ki zdaj v Vatikanu kot prefekt vodi kongregacijo ustanov posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja. Gre pravzaprav za enega od devetih vatikanskih "ministrstev", ki v papeževem imenu odloča o usodah okoli milijon redovnikov in redovnic. Cerkevni dostojanstvenik je odgovoril na mnoga vprašanja, ki zadevajo odnose v rimsko katoliški cerkvi, vernosti in tudi odnose med vero in državo Slovenijo. V Sloveniji so nekateri deli javnega mnenja opozarjali, da je ostrega, nepopustljivega in tudi provokativnega nadškofa zamenjal mehkejši in bolj ljudski nadškof Alojzij Urán. Z dr. Rodetom na cerkvenem čelu ni bilo nikoli dolgčas. Iz pogovora povzemamo nekatera stališča g. prefekta glede aktualnih vprašanj. O zamenjavi na vrhu oblasti v Sloveniji, je dr. Franc Rodet dejal, "da je do spremembe prejel ali slej moral priti, ker so politične spremembe v demokraciji pač neizbežne. Kaj ta sprememba dejansko pomeni za Cerkev, je po enem letu še težko ocenjevati. Dejstvo pa je, da gospod

Janez Janša ne želi Cerkvi dajati nobenih posebnih privilegijev. Ker pa je demokratičen politik, poskuša odnose s Cerkvijo urediti po evropskih vzorih. To je točno tisto, kar Cerkev želi in pričakuje." V pogovoru je podprl gospodarske in socialne reforme, ki jih pripravljajo v Sloveniji, pri čemer "pa nisem prepričan, da voditelji sindikatov - sami znani obrzi so to - ženejo v akcijo samo interesi delavstva in socialna pravičnost. Bojim se, da je njihovo zavzemanje tudi politično motivirano." Povedal je tudi, da spomin na slovenske medije zagotovo ni med najlepšimi v njegovem življenju. "Z mano so bili pogosto brutalni, grobi, nizkotni, nečloveški, necivilizirani, vulgarni, cinčni, zlobni. Sam nisem nikoli nikogar žalil, nisem bil ne vulgaren ne nizkoten. Povedal sem pač tisto, za kar sem mislil, da moram povedati. Pogrešal sem razpravo na te-

melju argumentov, dialog, želel sem si, da bi se enkrat nekdo vprašal, ali morda le nimam prav. Namesto tega so me le napadali." Zanimiv in morda tudi polemičen je bil Rodetov odgovor na častnikarjevo vprašanje, kako si razlaga, da so mediji oziroma slovenska javnost do njegovega naslednika, nadškofa Urana, bolj prijazni, kot so bili do njega. Ljudje so sedanjega nadškofa izbrali celo za Slovenca leta 2005. Odvrnil je: "Se vam ne zdi to še en dokaz o središču, ki vodi oblikovanje slovenskega

javnega mnenja? Po mojem so tokrat zgolj spremenili taktiko in kot na ukaz spet vsi trobijo v en glas. Če so se mene lotili s silo, so hoteli nadškofa Urana omrežiti z laskavskim priznanjem. Sicer pa je tudi mnenje sedanjega papeža, da prva škofova skrb ne sme biti, da se prikupi javnosti. Škof mora javnost pretresti, prebuditi moralno vest, četudi ga zaradi tega zasovražijo. Cerkev je prepričljiva takrat, ko so oznanjevalci pripravljani na trpljenje, na rane in na smrt."

M.

GORICA Udejanjenje predlogov s posveta Začele so se katehetske delavnice

V nedeljo, 15. januarja popoldne, se je v oratoriju Pastor Angelicus (ul. Rabatta 18 v Gorici) pričel - na pobudo nadškofijskega katehetskega urada - niz štirih srečanj, da bi nadaljevali in uredili sklepe, ki so izšli z oktobrskega posveta. Srečanja so zasnovana v obliki delavnice. Kateheti se na omenjenih srečanjih, glede na področje, s katerim se ukvarjajo, porazdelijo v tri skupine: kateheza otrok - priprava na prvo sv. spoved in obhajilo; kateheza najstnikov - priprava na sv. birmo; kateheza odraslih-staršev. Na tak način skušajo sestaviti nekaj konkretnih primerov katehetskih ur, ki jih bodo lahko izvedli v župnijah. Srečanje želi biti tudi priložnost poglobljanja vsebin, ki se jih je dotaknil posvet. Popoldansko delo je prejšnjo nedeljo uvedel izvedenec katehet in župnik Roberto Laurita iz škofije Concordia-Pordenone, glavni urednik mnogih katehetskih revij, znanih in razširjenih na državni ravni. Spregovoril je o osnovni držbi sprejemanja in poslušanja, ki mora voditi vsakega kateheta, ko se na sestankih srečuje s katehiziranci. V kateremkoli odnosu je važno biti aktivno prisotni v držbi poslušanja; še zlasti je pomembno pozorno prisluhniti mladim, je poudaril Lauri-

ta: če jih jaz poslušam, me bodo poslušali tudi oni. Pomembno je tudi že na začetku katehetskega leta ustvariti prijazno okolje in vzdušje, ki bo gotovo prineslo več sadov kot "sol-sko". Prisotni na nedeljski delavnici (udeležencev je bilo okrog 50) so se nato po skupinah pogovarjali o govornikovem posegu, na koncu srečanja pa je ravnatelj škofijskega katehetskega urada g. Sinuhe Marotta spregovoril o sprejemanju in uvajanju in krščansko življenje v praksi katoliške Cerkve. Naslednja srečanja naj bi bila 29. januarja v Trzinu, 19. februarja v Gorici in 5. marca v Červinjanu. Izbira krajev se izmenično spreminja, da bi se kateheti lažje udeleževali srečanj. Katehetski urad je načrtoval štiri skupna srečanja, posamezne delovne skupine pa so seveda proste, da po potrebi oz. želji število srečanj tudi povečajo. Izkušnja skupnega dela v delovnih skupinah pa želi biti primer dobre prakse, ki bi se v naslednjem pastoralnem letu lahko udejanjila po posameznih dekanijah oz. širših pastoralnih okrožjih. Podrobnejše informacije o srečanju in tudi besedila predavanj lahko najdete na spletni strani katehetskega urada nadškofije www.arcidiocesi.gorizia.it/catechistico.

OT

Na pobudo kulturnega združenja Veritas Boris Pahor o strahu

V nizu srečanj na tematiko o strahu, ki jih prireja tržaško kulturno združenje Veritas, so v sredo, 11.1.2006, priredili srečanje s pisateljem Borisom Pahorjem. Pisatelj se je tržaškemu občinstvu, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano v ul. Monte Cengio, predstavil kot človek, katerega življenjska in pisateljska pot se prepletata v ozadju kolektivnih dram, od prve svetovne vojne vse do koncentracijskih taborišč. Pahorja sta na začetku predstavila p. Vit in dr. Marija Kacin, ki sta izpostavila Pahorja kot "čudovito osebo", ki se kljub in morda prav zaradi omenjenih dram dvajsetega stoletja kot pisatelj in človek zavzema za odklon nasilja, za socialno pravičnost, za spomin na grozote taborišč, za ljubezen do sočloveka. Pahor ne sovraži, ni pesimist, vedno vidi pot iz

stiske. Pahor je kot pisatelj tudi izreden opazovalec in mojster opisovanja človeške duše in narave. Kot je opozorila prof. Marija Kacin, obstaja v literaturi ne le tako imenovana podoba Trsta, ki jo je začrtal Svevo, temveč tudi specifično Pahorjev Trst. Bolj kot v Italiji je Pahor zaslovel v neslovenskem okolju v Franciji in v Nemčiji, pred kratkim pa je doživel še katalonski prevod. Pahor je začel svoj nastop s hudomušno ugotovitvijo, da ga je zaskrbljalo povabilo, saj je mislil, da bodo od njega zahtevali debato o religiozni temi, a ko je ugotovil, da od njega pričakujejo pričevanje o njegovi življenjski poti in o strahu, za katerega se ima za izvedenca, se je oddahnil. Pahor je svoj poseg predstavil kot sosledico slik in spominov, ki so poslušalcu živo prikazale

grozoto in vsakodnevno nasilja, s katerim je povezano tudi človeško doživetje straha. Pahorjevo otroštvo je bilo že od zgodnjih let zaznamovano s tem občutkom, saj se je že leta 1914, to je leto dni po njegovem rojstvu, začela prva svetovna vojna. Fronta se je vse bolj premikala proti našim krajem, z njo pa tudi strašna epidemija španske gripe, ki je v Pahorjevo življenje globoko vtisnila dva dogodka, in sicer bolezen matere, kateri je kot še ne petletni otrok pomagal, ter smrt sestre, s katero je povezan spomin na bolečino očeta, ki se je vrnil prav zaradi smrti domov. Druga slika, ki jo je Pahor zelo nazorno opisal občinstvu, je bil požig Narodnega doma v Trstu 13.7.1920. Kot sedemletni deček sicer ni doumel, zakaj so se požigalci veselili, mama pa jokala. Življenjska pot je Borisa Pahorja popeljala tudi v semenišče, kjer je na koncu študija začutil

"teološki strah", to je strah pred odklonom poklica. Teološke dileme, ki jih je imel tedaj mladi Pahor, je "rešila" italijanska vojska, ki ga je poslala v Libijo. Pahor je strah, ki ga je doživel v

1943 je sledila le začasna vrnitev v Trst, saj ga je doletela ovadba in aretacija s strani slovenskih kolaboracionistov, ki so ga izročili nemškemu esesovcem. Pahorjeva pot v taborišča,

sestradanjem in smrtjo je Pahor opisoval z zornega kota človeka, ki je doživel vse te strahove. Pahor je v svojem pripovedovanju priznal, da je v taborišču tudi molil, religiozno primerjavo pa je našel tudi pri opisu norveškega zdravnikarja, kateremu je pomagal pri zapisovanju zdravstvenega stanja internirancev in je bil podoben tržaškemu škofu Fogarju. Pahor se je v svojem posegu spomnil na vse politične internirance, ki z razliko od židovskih niso še v zavesti javnosti, da so bili žrtve nacizma. Nedavno odprtemu muzeju političnih jetnikov v Franciji je Pahor podaril nekaj osebnih predmetov, njegova pričevanja, tako v knjigah kot pa na predavanjih, pa dajejo možnost tudi mlajšim rodovom, da ne pozabijo na preteklost in da znajo zreti v prihodnost brez sovraštva.

Peter Rustja

Foto Kroma

Libiji, definiral kot čisto človeški strah, saj je šlo za preživetje v neznanem kraju, pod bombardiranjem. Reakcija telesa je bila prenosorazmerna, zato so ga poslali na zdravljenje. Leta

namenjen političnim jetnikom, je bila pot v kraj, kjer je človekovo dostojanstvo in sploh človekova eksistenca nekaj povsem relativnega. Vsakdanje soočanje z boleznijo,

3. NAVADNA NEDELJA

Jon 3, 1-5. 10; Ps 24; 1 Kor 7, 29-31; Mr 1, 14-20

Kdor je doživel brodolom, ve, kaj to pomeni. Je namreč skrajna stiska, je vpitje v grozi, je divjanje viharja, je premetavanje plovila, kakor da bi bilo orehova lupina, je morska bolezen, so valovi in neusmiljeno umiranje. O tem sem govoril z možakom, ki je službeno plul štirideset let s tržaškim Lloydom po cellem svetu. Doživel pa je nekaj brodolomov; po zadnjem se je upokojil. Obvladal je ogromno jezikov. Do tozadevnega znanja si je pomagal tako: pri postanku potniške ladje v pristanišču je imel svojo utečeno pot: ubral jo je namreč v katoliško cerkev molit, nato v knjigarno po učbenik tujega jezika. Že prej v Trstu so bili tečajji tujih jezikov njegovi. Ko nas je nekoč na poti z romanja na Barbano zajel nevaren vihar, je možakar ostal miren in

pomagal z nasveti in je ljudi opogumljal in spremljal v podpalubje ali na krov, kjer nas je voda zalivala iz valov, toda na svežem zraku je bilo bolje kot pa v zatohlem kraju. Približno takole se je dogajalo preroku Jonu. Tudi mali parnik, ki nas je dolga leta prevažal v Koper in nazaj v Trst, je odslužil, ker so ga anglo - ameriška letala z obstreljevanjem onesposobila za prevažanje ljudi. Gotovo so zvedeli, da prevažajo skupaj s civilisti tudi albanske ujetnike, pozneje še zlasti slovenske in hrvaške žene. Vse te so vlačili v koprski zapor. Priklenjeni so bili z verigami na ladijske stebre, ženske pa ob dolgi verigi z lesenim kovčkom v roki, ker je bila druga roka zavezana s sotrpinkino. Vse so bile oblečene v črno obleko in ogrnjene v molk. Kaj, ko bi se nenadoma pojavil močan vihar, ki smo ga vsi parkrat doživeli, bi ujetnike in možje - ujetniki, žalostno utonili, tudi če bi znali plavati. Slovenske može so seveda vozili drugače in bolj skrito v zapor v Koprno in iz njega kam drugam. To nam gotovo pomaga razumeti prvo današnje berilo, vzeto iz Jonove knjige - zvitka.

Prerok Jona je namreč prejel nalogo oznanjati spreobrnjenje Ninivljanov. Ker pa se je ustrašil te naloge, je pobegnil na ladjo, ki naj bi ga odpeljala daleč proč od njegove dolžnosti. Zaradi njega so mornarji s poveljnikom vred prišli v smrtno nevarnost. Tedaj so ga v silnem viharju vrgli v morje, ki se je zaradi tega umirilo, preroka pa je pogotnila velika riba. Ganljiva je njegova molitev v trebuhu ribe. Toda po treh dneh ga je riba na Gospodovo povelje vrgla na kopno. Po tej hudi preizkušnji je prerok vendarle šel v Ninive klicat ljudem, naj se spreobrnejo k Bogu. Ljudje so ga poslušali, tudi kralj. Prerok pa se je užalostil, ker bi raje umrl, kakor da bi videl srečo Ninivljanov (Jon 4, 1-11). Tudi danes se večina ljudi ne zaveda, da je Bog usmiljen in milostljiv. A če pridejo do tega spoznanja, so trmasto uverjeni, da je tak samo zanje, grešne ljudi pa po pravici kaznuje. Ustavljajo si svojega boga - policaja. Toda otresti se moramo janzenizma in se odpirati Bogu, ki je ljubezen (1 Jn 4, 8.16) ter bogat v usmiljenju (Ef 2, 4).

Prišel je reševati grešnike. Uči nas razlikovati med grehom in grešnikom. Prvega, greh, obsojamo in ga z Božjo pomočjo polagoma premagujemo, drugega pa, grešnika, priporočamo Bogu in njegovemu usmiljenju. S psalmistom pojemo: "Spomni se, Gospod, svojega usmiljenja" (Ps 25, 6). Za vse Božje dobrote pa molimo in prosimo, zlasti v tem molitvenem tednu za edinstvo kristjanov. V drugem današnjem berilu apostol Pavel modro svetuje neporočenost, a obenem spoštuje odločitev vsakogar glede življenjskega stanu. Vsekakor razširi srce, a tudi stvarno pove, da je naše življenje kratko. Podoba tega sveta namreč mineva (1 Kor 7, 31). Vzhaja pa Božje kraljestvo. Osrednja drža bo odslej oznanjevanje Božjega kraljestva ali evangelija, edinstvo človeka z Bogom in med ljudmi. Zato pa je potrebno spreobračanje k Bogu ter vera evangeliju (Mr 1, 14-15). Jezus si celo pridruži može - apostole pri oznanjevanju evangelija zato, da bi bili z njim in bi se druge vodili k njemu (Mr 3, 14).

Izzivi družin v našem času

Pogum in optimizem

Božič nas je tudi tokrat želel spomniti na Kristusovo rojstvo in, posredno, na pomen družine; tiste družine, od katere so odvisne človekova sreča in usoda ter njegova sposobnost dajati smisel življenju. S Svetu družino v Betlehemu se je začela zgodba našega odrešenja, ki se nadaljuje v vsaki novi človeški družini, v vsakem rojenem detetu, ki je vsakokrat dokaz več, da Gospod življenja še ni vrgel puške v koruzo in še upa v človeka. "Bog je vedno z nami, ne zapusti nas," je rekel sv. oče Benedikt XVI. nekaj dni pred Božičem, "čeprav se zdi, da je v današnjem svetu odsoten, da v družbi prevladujeta strah in negotovost." Nemški papež je že večkrat poudaril, da "brez otrok ni prihodnosti", da "otroci predstavljajo bogastvo in upanje" in da so družine z otroki v današnjem času pomembno "pričevanje vere, poguma in optimizma".

Družina je osnovna družbena celica. S to trditvijo se vsi strinjamo, saj se na tak način družini priznava nenadomestljiva vloga, ki jo res ima. Stavke "družina je osnovna družbena celica" se lepo sliši, tvega pa biti prazen "bla bla bla"; kaj namreč to priznanje konkretno pomeni zakoncem oz. staršem, ki se vsak dan, mesec za mesecem, leto za letom, z velikimi žrtvami trudijo, da bi usklajevali vsakdanje družinsko življenje s službo, šolskimi in izvenšolskimi obveznostmi otrok, skrbjo za stare starše in druge svoje v težavah, najemino ali večdesetletnim posojilom za hišo, z nakupi in vsemi

drugimi hišnimi opravili? Razdalja med lepimi besedami in med tem, kako vsakdanje družinsko življenje zaznavajo preprosti ljudje, ni še nikdar bila tako velika kot danes. Na dlani je namreč, kako v zadnjih letih vse več družin neizbežno

lotna družba začne trpeti in ne lagodje šibkejših členov prej ali slej vpliva na druge člene. Zaradi tega moramo imeti vse večje število revnejših družin za resen alarmni znak. Nihče si ne more dovoliti, da bi rekel: "Me ne se to ne tiče!" Tako vedenje

sami ne morejo nositi. Nekdaj so bili v življenju pomembni mož, žena in otroci, torej družina, sorodniki in trdne krvne vezi; danes pa je čas ljubimcev, zasledovanja interesov, užitka in zabave. Želja po uspehu in blagostanju za vsako ceno vse bolj nadomešča željo po potomstvu in družini. Vse pogosteje se sliši govoriti o družini kot bremenu, o otrocih - samo - kot naporu in dolžnosti. Padec rojstev pa pomeni - ugotavljajo sociologi - ne le kranje tradicionalne družine in družbe, ampak hkrati simptom kranja posameznih narodnih skupnosti in sploh zahodne omike. Tudi to je eden "stranskih učinkov" globalizacije: človek je vedno bolj svoboden, obenem pa brez korenin in vedno bolj osamljen: brez bratov in sester, brez svoje družine, brez potomcev.

Družina, ki živi normalno in kolikor toliko umirjeno življenje, že sama po sebi oblikuje in oplaja okolje z duhom solidarnosti, vzajemnosti, soudeležnosti, če že nečemo omeniti njenih dveh temeljnih vrednot: zvestobe in ljubezni. Zdrava družina, ki ji ni treba se z nohti boriti za preživetje, je lahko izredno učinkovit dejavnik, ki spodbuja splošni družbeni razvoj. Družina, katere "motor" je zdrav, deluje blagodejno, ruši "strah in negotovost" ter širi okrog sebe zaupanje v prihodnost, življenjski pogum in optimizem, vrednote, ki jih še kako krvavo potrebujemo.

Danijel Devetak

Z letošnje razstave jaslic na Sv. Gori (avtor Štefan Bašljančič, Grgar)

drsi proti bazi družbene piramide, v skupino t.i. "revnih"... Vez med družbo in družino je zelo tesna: lahko bi rekli, da je družba nekaka veriga, ki jo sestavljajo posamezni členi družine. Če pa vse več družin trpi, je šibkih in ne utegne več opravljati svojih osnovnih, naravnih nalog, veriga počni... Če

bi bilo ne le podlo, ampak še prej kratkovidno. Vse to, kar se neprijetnega dogaja z družino v moji sosesčini, se bo prej ali slej obrnilo tudi proti meni in moji družini. Če hočemo v prihodnosti vsi bolje živeti, moramo skrbeti že danes za tiste družine, ki jim je vsakdanje življenje vedno težji križ, ki ga

Pomembni medvojni zapisi (4)

Narodnoosvobodilni boj v dnevniku Rudolfa Klineca (1943-1945)

Posebno poglavje predstavljajo očitki, ki se na račun vipavske duhovščine širijo po Gorici, češ da sodeluje s partizani, čeprav je jasno, da je zadaj komunizem. Nihče pa ne zna prav svetovati, kakšno pot ubrati. Očitki bolijo, zlasti ker so duhovniki nemočni pred silo viharja, v katerem ljudje padajo v brezna pogube, prisiljeni so gledati umiranje, trpeti in jokati in iti za ljudstvom, da jih obvarujejo še hujšega gorja. "Kdo jih bo mogel obsoditi?" - se sprašuje kronist Klinec. Mar bela garda, ki se je kompromitirala z Italijani? Mar domobranci, ki v samoobrambi iščejo zavetje pri Nemcih? Mar "goriška sredina", sicer zagovornica narodne osvoboditve, a nemočna in brez jasnih zamisli, kako učinkovito poseči v tragične dogodke? Mar naduti partizanski oblastniki, ki so ob uri preizkušnje sramotno pobegnili in pustili ljudi na zavoženem vozu? Kdo more očitati narodno izdajstvo duhovnikom, ki neutrudno rešujejo ljudstvo v njegovih najtežjih trenutkih in ga skušajo obvarovati pred bratomornim klanjem? Sočasno postavlja duhovnik Klinec resno vprašanje partizanskemu gibanju: ali je že zločin, če kdo drugače misli? Kako je mogoče, sicer zaslužne narodne delavce (Brumat, dr. Kralj, Kemperle) mrzlično zasledovati in jih smrtno preganjanje, ker ne sprejemajo komunizma? Pod vtisom teh spoznanj se doktor cerkvenega prava odločno brani političnega udejstvovanja in ne

sprejema vabila, da bi vstopil v Okrajni odbor OF. So pa jesenski tragični dogodki, povezani z nemško protipartizansko ofenzivo, spodbudili kronista k razmišljanju o pojavu domobranstva na Kranjskem in bratomorne vojne. "Je li upravičen silobran?", se sprašuje in beleži: "Partizanstvo pelje narod po drzni poti med prepadi proti svobodi. Vse igra na eno karto: če ta spodleti, je smrt za ves narod. Je to junaštvo, ali blaznost, ali

nijo. Bati se je odkritega upora in domobranstvo postaja vedno bolj vabljivo. Ne nazadnje se z nemškim privoljenjem v Gorici ponovno govori slovensko, odpirajo slovenske šole in izhajajo slovenski časopisi. Na podeželju pa se strelja, padajo nedolžne žrtve, gorijo domovi, vršijo se prisilne mobilizacije fantov in mož, niso redke likvidacije domnevnih narodnih "izdajalcev", skratka sodni dan na vasi. Vedno bolj očitno postaja, da hoče partizansko gibanje zajeti

udejstvovanja, postaja sumljiv. Ko je npr. v začetku februarja 1944 župnik Klinec odklonil udeležbo na partizanskem mitingu, je visoki funkcionar dr. Vilfan označil njegovo zadržanje za afront. "Ko te dobijo, pleši z njimi; ako nočeš, si jih afrontiral... čutim, da bo to imelo še posledice" (Z.z. 6.2.1944) - piše. Napoved se nekako ujema s pobjem Piščanca in Sluga v Cerknem, z izgotovjem Obida iz Podsobotina, s tragedijo v Rihembergu in Komnu. V mrakobnem obnebu se preroško oglašča črniški dekan Novak: "Človeško gledano ni nikakega izhoda... Bog bo prav vidno posegel vmes in čudežno poslal rešitev... Krvi je treba, krvi! 'Sine sanguinis effusione non fit remissio peccatorum'. Tudi duhovniške krvi. Da bo ljudstvo odprlo oči in rešilo dušo, mora pasti dvajseterica duhovnikov. Naj dom jaz prvi med njimi." (Z.z. 21.2.44) Dejansko je med vojno prelilo kri kakih dvajset primorskih klerikov.

/ dalje
Franc Kralj

zločin? Imajo li pravico nad življenjem in smrtjo vsega ljudstva? Od koga? Tako se da razumeti, zakaj je domobranstvo." (Z.z. 21.11.1943) Po nemških čistkah se na prelomu v leto 1944 zdi, da so se ne redkim odprle oči v drugo smer. Mnogi nočejo več v hribe, nekateri so se rajši umaknili v Furla-

ljudi vseh starosti in spola in jih ideološko preobraziti. Na udaru so posebej članice Marijine družbe, ki jih silijo v ZSM, da bi tako postale goreče aktivistke OF in, če je treba, članice KP. Tudi duhovnikom ni prizaneseno, saj bi jih radi po vsej sili pridobili, da bi trobili v njihov rog. Če se kdo brani političnega

Kratke

Benedikt XVI. obsodil terorizem in zahteval več verske svobode

Papež Benedikt XVI. je obsodil terorizem in ga označil za "moralno perverzijo", od držav po svetu pa zahteval večje verske svobode. V letnem nagovoru diplomatskemu zboru v Vatikanu je poudaril, da sta za mir na Bližnjem vzhodu in v Afriki potrebna odpuščanje in sprava. Po njegovem morajo

bogate države narediti več za revne po svetu in dodal, da bi bila polovica od tega, kar porabijo za oboroževanje, več kot dovolj za rešitev težav revnih. Benedikt XVI. je obsodil "spopad civilizacij", ki se širi po svetu, in dejal, da je nevarnost še večja zaradi terorizma, katerega vzroki temeljijo na političnih pa tudi na "zmotnih verskih idejah". Papež je v govoru v francoščini poudaril tudi potrebo po spoštovanju človekovih pravic, pri čemer je posebej izpostavil pravico do verske svobode. Ta pravica je po njegovem najpomembnejša, saj vključuje "najpomembnejšega med človeškimi odnosi: naš odnos z Bogom". "Žal je v nekaterih državah, celo v takšnih, ki se lahko pohvalijo s stoletja dolgo kulturno tradicijo, pravica do svobodnega verovanja resno kršena, predvsem kar zadeva manjšine." je dejal Benedikt XVI., ki ni poimensko navedel držav. Vatikan je v preteklosti izrazil zaskrbljenost zaradi omejevanja verske svobode na Kitajskem, v Vietnamu in Savdski Arabiji.

Papež: Cerkev je sveta, a ljudje v njej imajo omejitve

Papež Benedikt XVI. je med mašo v baziliki sv. Petra ob prazniku Svetih treh kraljev dejal, da je katoliška Cerkev sveta, vendar pa jo sestavljajo ljudje, ki imajo "svoje omejitve in napake", poroča ameriška tiskovna agencija AP. Med mašo je Benedikt XVI. dejal, da praznik Sv. treh kraljev najbolje odraža misijonarski vidik katoliške Cerkve, saj so katoličani poklicani, da svet "razsvetlujejo z Jezusovo lučjo". "Člani Cerkve lahko le opazujemo pomanjkljivosti človeka, ki ga zaznamuje greh," je papež nadaljeval svojo pridigo. "Cerkev je sveta, a sestavljajo jo možje in žene s svojimi omejitvami in napakami." Dodal je, da je samo Jezus lahko preoblikoval to bedo in katoličanom pomagal razsvetliti svet. Po maši je papež čestital pravoslavnim vernikom, ki so v soboto praznovali pravoslavni Božič. "V tem duhu molimo za popolno enotnost vseh kristjanov," je svoj blagoslov pred zbrano množico deset tisoč ljudi zaključil papež.

Mufti pred milijoni romarjev v Meki pridigal o terorizmu

Savdski mufti je ob vrhuncu vsakoletnega romanja muslimanov v Meko v pridigi pred več kot dvema milijonoma in pol vernikov posvaril pred terorizmom pod krinko vere. "Nekateri so zagrešili največje zločine proti islamu, saj so njihova dejanja vodila v to, da se zdaj pojem terorizma skoraj izključno povezuje s to vero," je v molitvi v mošeji Namira ob vznožju gore Arafat poudaril šejk Abdul Aziz al Sejk, poroča nemška tiskovna agencija dpa. Mufti je romarjem še naročil, naj branijo islam in temelje islamskega prava pred nevedneži in verskimi skrajneži. V minulih letih so muftiji ob hadžu predvsem kritizirali zahodne medije, ki islam prikazujejo v

"popačeni podobi", še navaja dpa. Molitev ob vznožju gore Arafat predstavlja vrhunec tradicionalnega romanja muslimanov. Na gori Arafat je imel po islamskem verovanju prerok Mohamed zadnjo pridigo, na tem mestu pa romarji z molitvijo prosijo za milost in odpuščanje. Sledi več obredov, med katerimi žrtvujejo kožo, kravo ali kamelo. Verniki so se nato vrnili v Mino, kjer je potekalo simbolično kamenjanje hudiča, ki zaznamuje začetek muslimanskega praznika žrtvovanja Eid Al Adha (kurban bajram), ko muslimani z vsega sveta v spomin na Abrahama zakoljejo ovco ali kako drugo žival. Hadž v simboličnem smislu predstavlja tudi sodni dan, na katerega se bo moral vsak musliman v skladu z islamskim naukom zagovarjati pred Allahom za svoja dejanja. Romanje v Meko je eden od petih stebrov muslimanske vere. Koran, islamska sveta knjiga, predpisuje, da mora vsak musliman, ki je fizično sposoben in si lahko privoščiti potovanje, vsaj enkrat v življenju opraviti romanje v Meko, rojstni kraj preroka Mohameda.

Kratke

Dramski odsek PD Štandrež pred novo premiero

V župnijski dvorani Anton Gregorič v Štandrežu se te dni v pospešenem ritmu vrstijo še zadnje vaje za novo odsko uprizoritev, ki jo bodo ljubiteljski igralci dramskega odseka PD Štandrež pod režijsko paličico Jožeta Hrovata, člana SNG Nova Gorica,

premierno odigrali v soboto, 21. t.m. Tokratna odsko postavitev se odmika od klasičnega komedijskega žanra, ki je uspešen umetniški smerokaz za štandreški dramski odsek. Letošnja produkcija se bolj približuje onim, ki so nekoliko preusmerile dramski okus štandreške skupine. Slednja se je v letu 2004 povzpela na sam vrh vseslovenske ljubiteljske umetnosti prav s črno tragikomedijo Stara garda Alda Nicolaja in si z njo v režiji Janeza Starine priborila prestižno Linhartovo nagrado za najboljšo ljubiteljsko predstavo leta.

Letošnja izbira je ob režiserju Hrovatu in želji igralcev, da bi opustili komedije s cenanim smehom, padla na manj igranega dalmatinskega dramatika Iva Brešana, ki je leta 1965 napisal delo (prvič uprizorjeno v Zagrebu l. 1971), katerega naslov se v izvorniku, spisanim v dalmatinskem narečju, glasi Predstava Hamleta v selu Mrduša Donja, v štandreški inačici pa, naslanjajoč se na prevod Janka Lozarja, Hamlet v sosednji vasi. Avtor je dogajanje postavil v čas po drugi svetovni vojni, mi pa ga bomo videli v obdobju po vojni za samostojnost Slovenije, po letu 1991, z nekaterimi nujnimi priredbami. Med slednje spadata tudi preimenovanje nastopajočih dramskih oseb in preoblikovanje enega moškega lika v ženskega. Zgodba se bo razpletala v pogovornem jeziku, pa tudi v sočnih odtenkih štandreškega narečja. Dramaturško je to igra v igri, v katero se vpleta še druga igra. Ob tridesetletnici tovarne se tovarniški odbor odloči, da bodo odigrali Hamleta, ker se je nad to predstavo zelo navdušil eden izmed delavcev. Nihče pa se ne zaveda, da se temačni zapleti Hamletove zgodbe dogajajo pravzaprav med njimi. Kako se vse to prepleta in razpleta, bodo gledalci spoznali sami ob gledanju predstave, kateri je avtor pripisal podnaslov groteskna drama. Njeno bistvo je prikaz povzpelnosti, brezobzirnega hlastanja po oblasti. Tisti, ki se povzpenja po tej lestevici, se ne ozira na nikogar, pohodi vsakogar, le da doseže svoj cilj.

Poleg že poznanih domačih igralcev, Božidarja Tabaja, Marka Brajnika, Marjana Breščaka, Davida Vižintina, Cristiana Benedettija, Danjele Puia, Vanje Bastiani in lanskoletne pridobitve Marte Bizjak bodo nastopali še debitantje Chiara Mucci, Vilko Frandolič iz Doberdoba in Andreja Marušič iz Mirna, ki je, kot so nam povedali, "sama našla pot do štandreške skupine".

Naj razkrijemo še to, da so v tokratni predstavi vse vloge dokaj zahtevne in da bo scena skopa, zato pa bo vsa učinkovitost uprizoritve slonela na igralcih. Zakulisni delavci so običajni znanci s šepetalko Marinko Leban na čelu in še katero novo ime. Izvirna glasbena kulisa je izpod peresa Mirka Vuksanovića. / IK

V Štandrežu obrat mesne industrije Primorske

Mesna industrija Primorske, velika gospodarska družba s sedežem v Kromberku pri Novi Gorici, razvija svoj obrat v Štandrežu pri Gorici. V posloplju, ki so ga kupili in je nekaj že služilo takemu namenu, bodo pripravljali sveže meso, namenjeno italijanskemu tržišču. Načrtujejo hiter in velik porast prometa, saj je meso iz Slovenije in Italiji zelo cenjeno. To velja posebej za severni del države.

Iz novega obrata v Štandrežu - v Mesni industriji Primorske ga imenujejo distribucijski oz. razdeljevalni center - so v zadnjih nekaj mesecih poslali mesnicam in drugim prodajalnam mesa v Italiji skupaj okoli 800 ton raznih vrst svežega mesa slovenskega izvora. Ta promet je bil vreden blizu 3 milijone evrov. V letošnjem in naslednjih letih pa naj bi pošiljke mesa iz novega oz. preurejenega obrata v Štandrežu pri Gorici še hitreje naraščale. To je v pogovoru za naš teden povedal Vojteh Volk, usklajevalec dejavnosti in enot velike skupine mesno - predelovalne industrije MIP v Kromberku pri Novi Gorici.

Pobuda za postavitev spomenika msgr. Kazimirju Humarju

Slovenski duhovniki, Novi glas, Katoliško tiskovno društvo, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenska zamejska skavtska organizacija iz Gorice nameravajo prihodnje leto, ko se bomo spomnili 5. obletnice smrti msgr. Kazimirja Humarja, duhovnika, vzgojitelja, časnika, kulturnega delavca in organizatorja, postaviti v spominskem parku ob Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici doprni kip. Zato pozivajo vse, naj darujejo sredstva za izdelavo bronastega doprsnega kipa. Denar zbiramo tudi v našem uredništvu in upravi.

Za postavitev spomenika dr. Kazimirju Humarju ste do 31. avgusta 2005 darovali 3.730 evrov in 250 am. dolarjev.

Novi darovi: Za kip dr. Kazimirja Humarja: Marija, Janez in Metka Kacin 150,00; Rudolf Gašper 52,00; Danilo Čotar 100,00 evrov.

Nadškof De Antoni je blagoslovil prenovljeno cerkev na Vrhu sv. Mihaela

Cerkev je dom krščanske skupnosti

Obnovljeni cerkvi sv. Mihaela nadangela in sv. Lovrenca na Vrhu sv. Mihaela bodo verniki še naprej radi molili in peli ter rastle v veri, upanju in ljubezni. To je po praznični jutranji slovesnosti v nedeljo, 15. januarja, obljubil mladi fant v imenu faranov goriškemu nadškofu Dinu De Antoniju, ki so ga z župnikom Viljemom Žerjalom na čelu sprejeli "z veseljem in ponosom". Goriški nadpastir je bil obiska posebno vesel: z zadovoljstvom se je obračal na številne mlade, z vsem srcem se je priporočal odraslim. Po uvodni molitvi je v spremstvu diakona Alessia Stasija, ki je pred nekaj ted-

ni prišel pomagat g. Žerjalu v njegovih štirih vaseh, blagoslovil notranje zidove cerkve in številne navzoče v njej. Kmalu nato je v homiliji poudaril, da je Gospod blagoslovil kamne Božjega hrama in pa "žive kamne"-vernike, saj "vi ste živa Cerkev". Taki dnevi so odlične priložnosti za srečanje in pričevanje, je v slovesni povedal na začetku, saj "napajajo krščansko zavest prihodnjih generacij". Poleg tega "nam dovoljujejo, da prisluhne mo klicu radikalnosti evangelija". V življenju vsake župnijske skupnosti je takih trenutkov malo; župniku, inženirju, vsem, ki so delali, mora biti Vrh hvaležen, je

dodal nadškof, da so se srečno iztekla obnovitvena dela. V zadnjih nekaj letih je bila temeljito popravljena streha, zamenjan mali zvon, opravljena so bila potrebna dela pri električni mreži, nazadnje pa je bilo svetišče še prepletkano; posebno skrbno je bil retuširan prezbiterij, tako da se je ohranila njegova prejšnja podoba.

Cerkev, ki je zdaj lepša, je kraj, kjer srečujemo Gospoda, dom verske skupnosti, je nadaljeval nadškof. To je pomemben kraj, kamor hodimo iskat in poslušat Gospoda, hkrati pa se v njej srečujemo med sabo. "Kakšna škoda, ko bi te male cerkve ne bilo!" je vzkliknil. Vsakdo namreč čuti potrebo, da ga drugo obličje prepozna: "Jaz želim srečati vas in vaše obraze, da bom lahko živel po veri." K Materi Mariji se je na koncu pridige obrnil s prošnjo, da bi vrhovska skupnost zažvela boga-

težje krščansko življenje.

Po trenutku tišine in prošnjah je nadškof blagoslovil in pokadil oltar, nakar sta župljanki med svežim petjem mladih pevcev pripravili oltar za daritveno bogoslužje. Po obhajilu je zadonel močen Te Deum, tik pred koncem pa se je župnik zahvalil nadškofu, vikarju za slovenske vernike msgr. Oskarju Simčiču, diakonu Alessiu, geometru Jordanu Vižintinu, podjetniku Mauriziju Romanutu, umetniku Albinu Devetaku, pleškarjem, dobrotnikom, otroškega in mladinskemu zboru, bolnim in ostarelim ter vsem "faranom, ki so množično delali, skrbeli in se veselili". S svojimi preprostimi, a iskrenimi zahvalami so se pred koncem maše oglasili tudi otroci, kar je nadškofa vidno ganilo. Tudi po maši se je rad ustavljal pred cerkvijo ob kozarcu in sladici ter se z veseljem slikal s skupino otrok.

DD

Foto: DPD

KCLB Iskrivi smeh na ustih vseh

"Na tržnici se vse dobi, le kar iščeš, tega ni!"

Tako so v Kulturnem centru Lojze Bratuž v nedeljo, 15. t.m., v svoji himni zapele ajdovske branjeve v prizoru Vesela ajdovska tržnica, ki ga je za članice dramske skupine Žar, ustanovljene pred tremi leti pod okriljem univerze za tretje življenjsko obdobje društva Most iz Ajdovščine, sestavila Ada Bačar, tudi mentorica in igralka te kratke predstave ter vodja zbora prodajalk, ki so zapele vrsto pesmi ob spremljavi harmonike Romana Bunca in kitare Pav-

leta Fegica. Resnici na ljubo tudi gledalci niso v tej prvi nudi bi letošnjega niza veseliger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh v organizaciji KCLB in ZSKP našli tega, kar so iskali: dober komedijski splet in zadovoljiv igralski nastop. Odrski prikaz v pojočem ajdovskem narečju, ki naj bi predstavljal izsek iz živahnega, pogosto hrupnega in zaradi ljubosumnosti na ponujano blago prepirljivega ozračja tržnice, je bil pravzaprav nekakšen ne preveč ubran pevski nastop z ohla-

pnim vmesnim veznim besedilom, v katerem je bilo zaznati le nekaj drobnih smešnih iskric, ki so se zaiskrile, ko so se branjeve postavljale s svojim blagom, hvalile svoje pridelke in uspešno izkušnjo na ljubljanski tržnici in se tudi, sicer samo zelo bežno, dotaknile aktualnih tem. Z njimi je zapel še redar, ki je za en dan opustil svoje običajno delo nadzornika in se spremenil v prodajalca žlahtne vipavske kapljice. Najboljši trenutek uprizoritve je bil uvodni nastop lične lutke v animaciji Ade Bačar, ki je pred leti uspešno vodila lutkovno skupino in za lutke navdušila tudi prof. Lučano Budal iz nižje srednje šole I. Trinko iz Gorice. Z njeno pomočjo je prof. Budal s svojimi učenci postavila na oder lutkovno igrice

Salon Ekspan, ki je bila nagrajena na 2. Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavinjah.

Izvajalke, gospe, ki so se v zrelejših letih odločile iti spet v »šolo« in svoj prosti čas namenjati tudi nastopom na odrskih deskah, edini moški izvajalec in glasbena spremljevalca so bili deležni aplavza za izkazani pogum izpostavljati se odrskim lučem, toda tudi očitka, zakaj in komu na čast so nam ob koncu poklonili italijansko pesem La montanara z vabilom, naj sodeluje tudi publika pri petju, ko pa so imeli pred seboj slovenske gledalce? Zelo neposrečena izbira bo ostala v spominu kot nerazumljiv, nedopusten in nesprejemljiv spodrsrljaj!

IK

Uspešna pobuda Mladinskega doma Tečaj memotehnike

V mesecu pred Božičem je Mladinski dom priredil za svoje gojence-srednješolce tečaj memotehnike, ki ga je vodila prof. Marija Kacin iz Trsta. Gre za vaje, ki vsakomur pomagajo, da si bolje, lažje in prej zapomni, kar bere ali se

uč. Srečanja so potekala na sedežu ustanove v ulici Don Bosco 60 enkrat tedensko. Tečaja se je udeležilo okrog 30 srednješolcev in vzgojiteljev; na prvem srečanju pa so bili prisotni tudi starši. Izkušnja je bila res posrečena!

Kratke

Romanje-izlet v Rim

Ob 40-letnici ustanovitve župnije Presvete Marije Kraljice v Svetogorski ul. v Gorici in ob isti obletnici konca 2. Vat. koncila prireja župnija izlet-romanje v Rim od 27. do 30. marca 2006. Na sporedu je obisk bazilik sv. Petra, sv. Pavla, lateranske bazilike in S. Maria Maggiore, pa tudi audienca pri papežu. Predviden je tudi obisk glavnih verskih, zgodovinskih, umetniških in turističnih znamenitosti. Cena 210 evrov. Informacije na tel. 347 4655729 (župnik Paolo Bonetti). Pohitite z vpisom!

Inštitut za družbeno in versko zgodovino v novo leto

S tradicionalnim akademskim srečanjem in nagovorom bo goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino dne 26. januarja ob 18. uri v dvorani pokrajinskega sveta stopil v novo formativno leto. Tokratni gost, ki bo imel glavni govor, je podpredsednik Zveze italijanskih judovskih skupnosti in milanski odvetnik Claudio Morpurgo. Govoril bo na temo: Istovetnost in pripadnost: izziv našega časa. Izbira ni naključna, saj Inštitut namerava izdati v letošnjem letu zbornik Judovska kultura na Goriškem, ki bo smiselno dopolnila dosedanja zbornika o furlanski (2004) in slovenski (2005) kulturi na Goriškem. Inštitut je obenem zadovoljen z opravljeno dejavnostjo v prejšnjem letu, še zlasti s posvetom o odgovornosti na Goriškem, pa tudi z raznimi tečaji, izdajami in drugimi pobudami. Pred Morpurgom bo o pretekli dejavnosti in načrtih za prihodnost spregovoril predsednik Inštituta prof. Luigi Tavano.

POGOVOR Silvester Primosig

"Moja vizija za ohranitev in okrepitev vse goriške pokrajine"

Povsem razumljivo je, da je Slovenska skupnost predstavila svojega kandidata za mesto predsednika goriške pokrajinske uprave, ki bo na primarnih volitvah v nedeljo, 29. januarja, tekmoval z drugimi kandidati leve sredine. O razlogih za to potezo nam je spregovoril sam kandidat, Silvester (Silvan) Primosig, ki trdno verjame v enotno območje goriške pokrajine. Tri mandate je vodil rajonski svet Pevma-Štmaver-Oslavje, v zadnjem mandatu je občinski svetovalec, obenem delegat v Gorski skupnosti in na Trgovinski zbornici. Tokrat - kot kandidat na pokrajinskih volitvah - poziva vse slovenske volivce, pa tudi italijanske občane, odprte sožitju, naj volijo za dobro vsega goriškega območja.

Kako je Slovenska skupnost prišla do odločitve, da predstavi svojega kandidata? Kako pa se za ta podvig odločili vi?

Do odločitve je prišla stranka precej pozno, ko so se druge stranke že več časa menile o tem. Mi smo bili pripravljene na razne opcije, med katerimi je bila tudi tista, da bi skušali priti do skupnega slovenskega kandidata, ki sploh ni rečeno, da bi bil jaz. Roko smo ponudili, toda ostale slovenske komponente niso čutile te potrebe oz. se niso pozitivno odzvale na našo razpoložljivost. Za svojega kandidata smo se odločili, potem ko smo videli, da so se nekatere od omenjenih komponent odločile za podporo Gherghetti, druge za podporo Persiju ali Buttignonu. Očitno je tudi tokrat njihova izbira prej ideološka kot narodnostna. Tudi del goriške Marjetice (s katero smo bili kot SSK povezani na občinskih volitvah, čeprav - poudarjam - z našo avtonomijo), ki bi morala imenovati goriškega kandidata, ki bi resnično lahko prodril, saj so trije protikandidati vsi iz Trziča, se je odločil za podporo Trziškega mojemu lobiju. Drug del Marjetice - skupno z županom Vittorio Brancattijem - se je ogradil od tega stališča.

Ko me je torej tajništvo Slovenske skupnosti zaprosilo, ali bi bil na razpolago za morebitno kandidaturu, sem rekel: "Če ne najdemo drugih rešitev in če je potreba, sem pripravljen." Tako je prišlo do moje kandidature. Prvi, ki jo je javno podprl, je župan Brancati; to je za vso našo slovensko skupnost na Goriškem pomemben znak, ogromen uspeh. To veliko pomeni ne

Foto Bumbaca

samo zame osebno ali za našo stranko, ampak na splošno za goriško sožitje.

Kako komentirate polemike, ki so nastale ob tej kandidaturi?

Zdaj smo deležni podtikanj in napadov s strani tistih, ki bi morali biti naši sopotniki in prijatelji. Slovenska skupnost je namreč v Oljki prav tako kot Levi demokrati, Rifondazione ali druge komponente. Že med predstavitvijo dvojezičnih osebnih izkaznic je prišlo na dan, da se zapiramo, getiziramo itd. Ob tisti priložnosti sem prek prisotnih časnikarjev povabil vso javnost, naj se poslužijo možnosti dvojezične izkaznice tudi italijanski Goričani; v tem ne vidim nič slabega. Prav tako bi lahko volili za slovenskega kandidata, saj smo mi doslej vedno volili italijanske kandidate, nazadnje župana. Nikdar nismo rekli: "Če je Italijan, ga ne bomo volili!" Zato tudi vsa čast Brancattiju, ki je javno povedal, da bo volil Slovenca; mislim, da bi se vsaj del Gorice lahko zgedoval po njegovi odprtosti. Podpora mi je izrekel tudi del goriških občinskih svetovalcev z liste Marjetice; poznajo me kot demokratičnega in odprtega človeka. Nimam sovražstva do Italijanov; ne vem, zakaj bi morali oni sovražit nas. Zame sožitje ni problematično. Tudi italijanska stran naj se pokaže zrela, da je premostila stare miselne pregrade.

Skrbi me zadržanje ostalih slo-

venskih komponent, ki so do zdaj vedno zahtevale glas Slovenske skupnosti, ko je Slo za izvolitev slovenskih kandidatov npr. v senat. Mi smo svojo nalogo vedno opravili; volili smo tudi tiste, ki ideološko niso bili na naši strani, a smo jih podprli kot Slovence. Spominjam se, ko se je to zgodilo prvič, ko je Slo za Bratino in so v naših vrstah bili še pomisleki; osebno sem se zavzel in povedal, da ne moremo slepomišliti. Pa smo šli v to in nam je uspelo. Sedaj imajo pripadniki ostalih slovenskih komponent edinstveno priložnost, da vrnejo uslugo in tudi sami podprejo Slovenca. Če bomo opazili, da od tega ne bo prišlo, naj že sedaj vedo, da se jim v prihodnje ni treba čuditi, če ne bomo odgovorili na njihove pozive. Zato pozivam vse naše prijatelje, slovenske politike, naj o tem resno razmislijo.

Italijanski zastopnik LD je rekel, da smo kot "Fort Apache". Jaz pravim, da je Fort Apache v Trziču: tam so generali! Mi smo Indijanci, ki želimo biti svobodni na naših travnikih.

Brancati je poudaril, da vaša je edina goriška kandidatura in da edino vi zato lahko "vrnete dostojanstvo Goriči", ki je "nezaščiten". Goriška pokrajina je že več let pod udarom na več področjih...

To je stvarnost in zanjo smo krivi sami. Najbolj seveda nastada mesto Gorica, krepki pa

Obvestila

V četrtek, 19. t.m., bo ob 18. uri v Kulturnem domu v Gorici pogovor o neraziskani pokrajini slovenske poezije. O poeziji slovenskih pesnic se bodo pogovarjali dr. Irena Novak Popov, Jolka Milič in Angelo Floramo. Pogovor bo povezoval Goran Č. Potočnik.

V nedeljo, 22. t.m., bo pri Sv. Ivanu v Gorici maša z otroškimi pevskim zborom z Vrha. Po maši igra za otroke Božič kliče v domačo vas, ki so jo pripravili otroci sami.

PD Rupa-Peč vabi na fantastični izlet v Baltske države od 24. 8. do 31. 8.. Info Ivo Kovic, tel. 0481 882285.

PD Rupa-Peč organizira izlet na sneg v Badkleinkirchheim v nedeljo, 29. t.m. Vpisujeta: Ivo, tel. 0481 882285, in Matteo v večernih urah, tel. 3492934023.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: Danilo Čotar 100,00 evrov.

Za Kočo sv. Jožefa: Bruna Petruša 100,00 evrov

Za lačne otroke: N.N. 55,00 evrov

Za misijon p. Kosa: N.N. Rupa 20,00; N.N. Rupa 40,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: N.N. 20,00 evrov.

Za cerkev v Gabrjah: prijatelji očeta pok. Vanje Černica 100,00; N.N. s Peči 10,00; Stana ob rojstnem dnevu in spomin na tri sestre 50,00; Ortenzija Devetak 10,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 20.1. do 26.1.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 20. januarja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta. - Zborovska pesem.

Ponedeljek, 23. januarja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound z Andrejem: moderna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 24. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pošta pri nas v starih časih I. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 26. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

IL BOTTONE
SOŠOL NADJA
GORICA - TRAVNIK 26
Od 14. 1. do 28. 2.
sezonsko znižanje
POPUSTI
od 10 do 50%
NA ŽENSKEM SPODNJEM PERILU
IN PIZAMAH

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Nedelja, 29. januarja 2006, ob 17. uri
Ivo Brešan

HAMLET V SOSEDNJI VASI
REŽIJA JOŽE HROVAT
Dramski odsek PD Štandrež

- Četrtek, 9. februarja 2006, ob 20. uri
Natečaj Mladi oder - nagrajevanje

EVGEN
Gledališka skupina nižje srednje šole iz Doberdoba

- Nedelja, 19. februarja 2006, ob 17. uri

Marjan Marinc
**POROČIL SE BOM
S SVOJO ŽENO**
Gledališka skupina Bc - Bovec

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin
Štandrež 2005

PD Štandrež - dramski odsek
Ivo Brešan
REŽIJA Jože Hrovat

HAMLET V SOSEDNJI VASI

PREMIERA: sobota, 21.1.2006, ob 20.30

ABONMAJSKA PREDSTAVA: nedelja, 22.1.2006, ob 17. uri
Župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež

PRODAJA VSTOPNIC pri blagajni župnijske dvorane
pol ure pred predstavo

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Slovenska skupnost: Primosig kandidat vseh zmernih sil

Na pokrajinske predhodne volitve se Slovenska skupnost temeljito pripravila. V odbor garantov za izpeljavo volitev dne 29. januarja je bil imenovan Walter Bandelli in prva seja odbora jamstvenikov je že bila na sporedu.

Silvan Primosig bo vodil volilno kampanjo v smislu uveljavitve goriškega tekmeča leve sredine z ozirom na ostale, ki so s Trziškega, poleg tega pa bo skušal biti kandidat vseh zmernih sil, ki se ne enačijo z bivšo KPI, iz katere izhajajo vsi ostali kandidati.

Na plakatu, ki bo visel po vsej goriški pokrajini, razen v Trziču, kjer so za čuda vsa mesta že oddana (čudno naključje?), bo Primosig naslikan pod geslom "Za večjo vlogo Gorice v pokrajini", ki bo v treh jezikih vabil prebivalstvo, naj podpre goriškega predstavnika.

Slovenska skupnost je ponosna, da lahko slovenskega uglednega človeka in gospodarstvenika predlaga na čelo goriške pokrajine, Slovenca, ki bo lahko prinesel pomembne novosti v posoško gledanje na same sebe in na sosede. Manjšinska stranka obenem obsoja zadržanje kandidata DS Gherghette, ki se predstavlja kot izključni predstavnik Oljke, kot da bi ostali tekmeči ne bili v njej. Vsaj kar se Slovenske skupnosti tiče - še se imamo in še se bomo prepoznavali za člane Prodijske Oljke, pod katero so tudi naši predstavniki že večkrat nastopali. Predhodne volitve so po mnenju SSK izključna domena predstavnikov strank, ki se vse prepoznavajo v Oljki, z morebitno izjemo RC, ki pa v naši deželi sodeluje z ostalimi pri gibanju Demokratične zaveze.

Danijel Devetak

Spomini na prof. Filipa Terčelja (1) Naše gorice...

Ljubljana, 1941. Zgodnja pomlad. Profesor Filip Terčelj uživa že sedmo po vrsti, od kar se je bil iz rodne Vipavske prostovoljno, vendar s težkim srcem ter brez vednosti oblasti, svojih zagriženih preganjalcev, podal v mesto, kjer "Od nekdaj lepe so Ljubljanke slovele, al' lepši od Urške bilo ni nobene". Zakaj in kako je Urška našla svoj zadnji dom v razburkanih valovih narasle Ljubljane, nam na temeljih zgodovinskih virov prikazuje France Prešeren v baladi Povodni mož.

Že od prihoda poučuje Filip Terčelj na II. državni realni gimnaziji na Poljanah. Na nižji verouk od moje tretje dalje kot redni profesor, nemščino kakor suplent, v osmi uvaja dijakinje v svet filozofije. V začetku navedeno leto mi z naglimi koraki bliža zrelostni izpit: sem v osmi c.

Na zunaj ni Filip Terčelj nič posebnega, po značaju in v odnosih do sočloveka je gospod v pravem pomenu besede.

Vikanje, s katerim nas ogo-varjajo že od prve naprej, se razvije v trdno duhovno vez

med profesorji in njim v vzgojo in izobraževanje zaupano mladino. Njih strogost kmalu sprejmeš z razumevanjem, je v tvojo duhovno in kulturno korist.

Mimoprogramski nasveti nekaterih profesorjev se ti ne razblinijo niti v starosti, nasprotno, še bolj ti služijo.

Za večino profesorjev boš padel v prepad pozabe, preveč obrazov se jim zvrsti pred očmi, sam jih ljubeče ohranjaš v spominu z imeni vred, celo šolnikov z osnovne: svetle iskre iz otroštva in mladosti. Nemalokrat si jih naštevam po abecednem redu. Samo Tarzanu, profesorju srbohrvaščine v tretji na Poljanah, ne vem, niti takrat nismo vedele za ime. Tarzan iz istoimenskega filma naj se skriva pred njim: telo atleta, obraz - praznina.

Filip Terčelj in njegov poljanski kolega Kajfež, moj profesor kemije, sta s svojim tragičnim koncem najsvetlejši iskri. Profesor Kajfež se v goriškem zaporu zaveda, kaj ga čaka, ne pa kje in kako. Skrivnost v nedogled. Moj oče, z njim v isti sobi, pride domov po dveh ted-

Filip Terčelj

nih, ali kakšen: razjoče se kot otrok.

Lakotniki tujih ozemelj se lotijo Jugoslavije: Nemci, Madžari, Italijani. Predmet ljubezni vseh treh je Slovenija, uradno Dravska banovina. Srbi so alergični na pristno ime naše ožje domovine. Govori srpski, da te razumi cjeli svet i još jedno selo više.

Bersaljerji, del italijanske vojske s kolesi, grajenimi nalašč za premagovanje naravnih ovir, dosežejo Vič, že pred njimi junaško zavzeto trdnjavo.

Tedaj samo manjši kraj z lastno župnijo izven Ljubljane, je Vič danes že nekaj desetletij, s spremembami v viš, na šir in v dalj ter s svojim videzom, njen pravi del.

Z Viča se glavčina kolesarjev usmeri naravnost proti mestu. Ostali naredijo daljši ovinek skozi Mestni log, jugozahodno obrobje Ljubljane. Poraslo s topoli, hrasti, z bukvami, drenom, jelšami, leskami in vrbami. Razpolavlja ga Mali graben, ki na svojem desnem bregu šepetaje spremlja skozi Log vijočo se Cesto dveh cesarjev. Naj bo pomlad ali jesen, po-

letje ali zima, sije plitvi, kristalno čisti in smaragdno zeleni potok v sončnih dneh v tolikšni luči, kakor bi z dna struge lila vanj iz močnega žarometa.

Sprva brezimna, si pot skozi Mestni log pridobi visoko domače ime kmalu po ljubljanskem kongresu treh vladarjev. Dva od njih sta namreč v prostih uricah rada jezdila po njej, se v drždu sprostila državnihskih

preglavic in ob njegovi lepoti sanjarila bogve o čem.

Letnica kongresa v Ljubljani sovpada s polnoletnostjo Franceta Prešerna.

Mimi Malenšek, v Ljubljani živeča pisateljica, z mladostjo v Podsmreki skoraj sosedu Vrbe ter s precejšnjim vedenjem o Prešernu in vseh njegovih sorodnikov, še preden začne hoditi v šolo, nam s Cesto dveh cesarjev in s Pesnikovim nočturnom oživlja tisti čas naše preteklosti ter prehodi s Prešernovim pospomijem njegovo življenjsko pot od rojstne Vrbe do Kranja, kjer neozdravljiva bolezen pesniku pretrga nit, ki ga veže k pozemskosti.

Glasbeni izraz nočturno se z romanom Malenškove prvič pojavi v naslovu stvaritev slovenskih besednih umetnikov. Pesnikov nočturno prebiram še in še. Pisateljčin duhovni pristop. Iztočnice za razmišljanja. Znani kraji; Prešernu nevidna, jih po celi večnosti tokrat obiskujem z njim. Slog. Bogastvo besedja. Slovenščina, ki je slovenščina z vseh jezikovnih vidikov. Ivan Pregelj, Mimi Malenšek - moja najljubša slovenska

književnika.

Naš kulturni praznik je hkrati pisateljčin rojstni dan. Letos bo osemindesetletni.

Cesta dveh cesarjev preneha, bersaljerji prečkajo lesen most čez Mali graben in se spuštijo po Opekarski, po drevo-redu divjih kostanjev izza Napoleona.

Nenavadni šum, ki ga povzročajo kakor s polno gumo, je slišati k nam na dvorišče, in že sem na stiku z Opekarsko.

Vojaki z nenavadnim vozilom se naglo bližajo. Bersaljerji so mi še neznani. Bodo Nemci? Priteklo je še nekaj radovednic. Blizu nas in Bučarjeve vile, v kateri stanuje tudi Edvard Kardelj, kolesarje zaustavi nenavadno pokanje, smrdeče po bitki.

- Serbi! Serbi! pošumeva preplah od prve do zadnje dvojice v dolgi medlo zeleni verigi pod ozelenelimi kostanji. Niso Srbi. V zrak leti strelivo, ki ga okoličani zapuščene vojašnice na Domobranski niso utegnili odnesti na varno pred sovražnikom.

Naj le poka, si mislim, ko gledam tega ali onega bersaljerja, kako si hladi potno čelo, moči suhe ustnice, gasi žejo s prgišči vode iz jarka. Čista je. Odplake še ne pozna. V njej živeče pijavke so porok, da jo lahko srkneš, ne bo te okužila z ničimer.

Kdo bi si mislil, da je med bersaljerji, med služenjem vojaškega roka, sin Slovenke iz Idrije in očeta karabinerja iz južne Italije ter pozneje mož ene svojih sestričen!

In gospa vojna se kot kakšen sestradan volk oglasi v drugo tudi v Sloveniji. S sabo nosi bisage strahu, zaskrbljenosti, mnogim kakor pelin grenke spomine.

Filipu Terčelju jih ne manjka, niti takih, črno že obarvanih. Bilo je na veliki petek popoldne. Žalost v cerkvi, žalost v lju-deh.

Zora Saksida

Literarni natečaj

Literarni natečaj za najboljšo črtico ob 80-letnici Nedelje

Ob svoji 80-letnici obstoja razpisuje koroški slovenski tednik Nedelja literarni natečaj za izvirne še neobjavljene črtice.

Obseg: 21.000 ali 42.000 znakov oziroma 350 ali 700 vrstic á 60 znakov.

Nagrade: prva nagrada 400 evrov, druga nagrada 250 evrov, tretja nagrada 150 evrov.

Objava: Najboljše črtice bodo objavljene v Nedelji v mesecih juliju in avgustu namesto vsakoletnega romana.

Predsednik žirije: Janko Ferik

Rok oddaje: 30. aprila 2006

Napotki: črtico je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih v formatu A4 na naslov: Nedelja, geslo: literarni natečaj, Viktringer Ring 26, 9020

Klagenfurt/Celovec. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Mogoče pa je črtico poslati tudi po elektronski pošti na naslov:

redakcija@nedelja.at. Ta besedila bodo na uredništvu zašifrirana. **Informacije** po telefonu: 0463/54587-3510 (Vincenc Gotthardt) ali po elektronski pošti: redakcija@nedelja.at

Ljubljana pozimi

Pastoralna-organizacijska ureditev življenja Cerkve Družbene spremembe in slovenski katoličani

Leto, ki se začne, napoveduje za vse državljane in tudi za katoličane v Sloveniji kar nekaj sprememb, ki bodo vedno bolj odločilno vplivale na njihovo življenje in delo. Nove škofije in novi škofje napovedujejo pastoralno-organizacijsko ureditev življenja Cerkve na Slovenskem in njeno boljše prilagajanje potrebam

na normalizacijo drugih stvari, ki bremenijo odnos Cerkve in države. Neučakanost nekaterih in agresivnost drugih bi bilo zdaj dobro usmeriti v večje prizadevanje službe ljudem, za kar sta poklicani tako država kot Cerkve. Članom Cerkve je v tem smislu naložil Drugi vatikanski cerkveni zbor - kar nikoli ne poudarjamo dovolj -

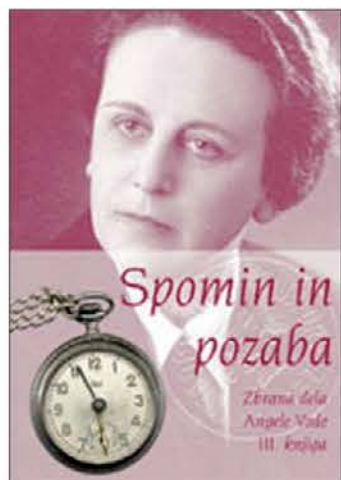
moženja. S tem bo Cerkve postala tudi pomemben družbeno - ekonomski dejavnik. Seveda to ne bo prepričalo tistih, ki bi Cerkve radi še vedno videli v zakristiji. Dobro je, da na te številke gledamo tudi v luči cerkvenih dejavnosti, se pravi, da se vse delo Cerkve bolj profesionalizira in tako pastoralno in katehetsko delo postane vedno

Kar zadeva premoženje, se moramo zavedati, da je to v glavnem "dar uboge vdove" in ni vseeno, kako se ravna s njim. Namenjeno je bilo za verske potrebe. Vračanje premoženja pomeni tudi zmanjševanje bremen vernikom danes, saj so to storili zanje že njihovi predniki. To terja tudi ustrezno skrb vseh odgovornih za cerkveno premoženje. Čudno izpade, če si je npr. duhovnik prizadeval za vrnitev premoženja, naslednik, ki mu je glede tega vseeno, pa to prepusti svetnim ustanovam. Duhovniki smo tudi prvi poklicani, da tudi sami s svojim zgledom ostale vernike spodbujamo k dobroti. Vsakdo ima nekaj in lahko od svojega daje drugim. Skromnost ni v tem, da ne vzamemo plačila za svoje delo, pač pa da smo pripravljeni to deliti s potrebnimi. Skoraj neverjetno se sliši, da je kar cela dekanija duhovnikov sklenila, da ne odobrijo nabirke za cerkev na Viru. Treba je urediti vse nejasnosti ali eventualne nepravilnosti glede solidarnosti v Cerkvi, vendar brez solidarnosti tudi ni Cerkve, odločilno besedo imajo tu ravno duhovniki. Treba se bo učiti, da smo vsi upravljalci božjega, ne pa absolutni gospodarji. Služenje je osnova evangelija, ki jo je potrdil tudi koncil. Zato je nerazumljivo in nesprejemljivo, da bi nekdo na račun cerkve zasluži bajne vsote, medtem ko drugi komaj kr-pajo luknje. Angela Vode nam je v Skritem spominu zapustila edinstveno pričevanje žene, ki je živela

ideale komunizma in delala za bolj človeško družbo. Komunisti so jo izkoristili in pretresljiva je njena obsodba slovenskih komunističnih veljakov in njihovih lažnih, prevarantskih in za narod pogubnih obljub in strasti, ker jim je slo pri vsem samo za oblast in privilegije. Vodetova trezno in nepristransko piše tudi o človeških slabostih. Govori o prilagodljivosti, podkupljivosti in nenačelnosti človeka. Ob branju knjige človeka postane skoraj strah in navda ga slaba volja, češ, ali je to sploh mogoče. Toda, če smo pošteni, je res tako: Težko se dokopljemo do človeškosti, odkritosti in zvestobe resnici. Zato Vodetova govori tudi o

stranpoteh kristjanov pred vojno, med vojno in revolucijo in v času komunizma. Ugotavlja, da se človek komaj lahko zane-se na človeka. Zato toliko bolj preseneča, da se cerkveni dostojanstvenik na posvetu o religijah pri predsedniku države izrazil o nekdanjem zasliševalcu duhovnikov Roterju, da naj bi v 80. letih pripomogel k pozitivnemu vrednotenju religije v slovenski družbi. Spomini Angele Vode so Slovencem in tudi katoličanom ogledalo, v katerem se lahko ogledamo, kaj smo in morda v večjo zavzetostjo za resnico, pravico in poštenost usmerjamo svojo prihodnost.

Janez Juhant

katoličanov v samostojni državi. Upajmo le, da tem procesom ne bodo postavljali preveč ovir tisti, ki imajo bolj radi le sebe kakor pa blagor duš.

Še vedno so težave z denacionalizacijo, vendar si nova oblast prizadeva, da bi to dokončno uredila. Prav tako lahko upamo

da naj bo "Veselje in upanje, žalost in tesnoba današnjih ljudi, posebno ubogih in vseh kakorkoli trpečih, hkrati tudi veselje in upanje, žalost in tesnoba Kristusovih učencev." Hvalevredno je, da se je Cerkve opredelila za to, da javno objavi stanje glede svojega pre-

bolj načrtno in ciljno usmerjeno, predvsem k mladim. Vedno več imamo šolanih teologov, vprašanje pa je, koliko jih pastoralni delavci znajo in hočejo vključiti v delovanje Cerkve. Za osveščanje bi lahko bolj poskrbeli tudi cerkveni mediji.

Za naš jezik

Dom in domač

Ste bili kdaj pozorni na samostalnik **dom** in na pridevnik **domač**?

Večkrat sem uporabila izraz **domača beseda** namesto **slovenska beseda**, marsikdaj beremo **domača vas** namesto **rojstna vas**, rečemo **domač kruh** za **doma pečen kruh**, hvalimo **domačo kuhinjo** za **po starih slovenskih receptih kuhane jedi**, pomagamo sinu pri **domači nalogi**, tj. **nalogi, ki jo dijak piše doma**, beremo **domač tisk**: lahko bi ga imenovali tudi **lokalni tisk**, govorimo o beguncu, ki se je vrnil na **domača tla**, ko mislimo na **domovino**, se srečujemo, posebno na praznične dni, z **domačimi** in pri tem mislimo na **bližnje sorodnike**. Radi govorimo **po domače**, kar pomeni v **narečju** ali v **maternem jeziku**.

Pridevnik domač je torej pomensko zelo bogat. Izhaja pa iz besede **dom**, ki pomeni **stanovanje** ali **hišo** ali **sobo** ali **kotiček**, kjer živimo ali kjer se pač počutimo **doma**. Skoraj v vsaki vasi imamo tudi **kulturni dom**. Dom pomeni lahko tudi **domovino** (*Dom in svet*). V italijanščini ni posebnega izraza za **dom**. Imata pa ga nemščina (*Heim*) in angleščina (*Home*).

Radijski oder

Njegovi spomini
in njegova sedanost

Z neizmernim veseljem in zanimanjem sem sledila ciklusu štirih oddaj, ki so jih člani in sodelavci Radijskega odra pripravili za Radio Trst A, zato da obeležijo šestdesetletnico delovanja slovenskega radia v Trstu ter skorajšnje lastno šestdesetletnico rojstva Radijskega odra.

Oddaje so bile na sporedu kar štiri nedelje zaporedoma od 18. decembra 2005 do 8. januarja 2006.

Saša Martelanc, Lučka Susič in Marjan Kravos, ki so oddaje pripravili, so gotovo vložili veliko truda in časa z iskanjem in izbiranjem arhivskih posnetkov in pisanjem tekstov. Pa tudi režiserka gospa Matejka Maver, člani Radijskega odra in snemalci so morali zdržati pred mikrofoni kar nekaj ur, da so strnili v enoto delovanje vseh treh desetletij ter jih poslali v eter.

Ne zgodi se mi pogosto, da bi si rekla: na te oddaje pa ne smeš pozabiti! In nisem bila

edina. Številni poslušalci so ganjeni prisluhnili zgodbi in zgodovini te priljubljene radijske družine. Mlajši so izpraševali to in ono, starejši pa smo se za bežen trenutek zopet znašli v družbi ljudi, od katerih mnogi niso več med nami, a o katerih lahko rečemo samo: kako lepo, da smo se poznali! Za druge pa: kako lepo, da smo bili skupaj mladi! Kako lepo, da so ti glasovi polnili naše domove s svojimi lepimi glasovi, s svojo lepo govorico! Ker tisti glasovi so bili vsi, brez izjeme lepi (in so še), kultivirani, uglašeni na pravi register in ton in barvo. V mikrofoni takrat ni nihče hlipal, vzdihoval, jecljal ali

momljal, razen če tega ni izrecno zahtevala vloga, ki jo je igral. Ker te ljudi sta odlikovala trmasta in dosledna ljubezen in spoštovanje do jezika. Tako da je Radijski oder bil, lahko rečemo, cela tri desetletja prava šola za lepo in pravilno slovenščino za vsakogar, ki ga je poslušal ali v njem sodeloval. Nikjer niti napakice. Brž jo je bilo treba izbrisati in snemati na novo.

Za to je od vsega začetka skrbel ustanovitelj in duša RO, profesor Jože Peterlin. Samo oči mu je bilo treba obrniti in pogledati svetlo, kakor je znal samo on, in že si čutil, da nekaj ni u redu. Ne le. Skoraj vedno si uganil, ako je narobe: če izgovarjava, morda celo vedenje. Karkoli je bilo, je bilo treba popraviti, izboljšati. Narediti, če se je le dalo, popolno. A vse je potekalo brez travm: gosposko, tudi

ljubeznivo, če je bilo potrebno, tudi strogo.

Profesorja sem poznala iz šole, kjer so veljala ista pravila, ista načela; poznala sem ga iz Slovenskega kulturnega kluba, iz dramskih uprizoritev na Repentabru in nepozabnih prireditev, ki jih je uprizarjal vsepovsod s svojimi mladimi, iz nastajajoče revije Mladika, iz rojevajoče se njene založbe, iz počitnic v Ukvah, z gostovanjem na Koroškem. Pri vsem tem so veljala ista načela, uresničevali so se isti ideali: ljubezen do jezika, zvestoba veri in narodni pripadnosti, oblikovanje osebnosti, napredovanje v znanju, vera v nezasižane sanje, da bomo nekoč doživeli svobodno Slovenijo, vse to povezano s skrbjo za nove družine. Saj, kjer ni družin in otrok, se domovi, ustanove, cerkve in šole polagoma praznijo in pride čas, ko te ni

več. Hvaležna sem temu pogumnemu in velikemu človeku. Zaradi njega je bila naša mladost lepa in življenje bogato. Naučil nas je verjeti v dobro in zaupati v nemogoče. In čas mu je dal prav. Brez njega bi mnogi mladi, ki se v nastalih razmerah po vojni ne bi mogli znati, ostali brez identitete, brez ciljev, ne bi mogli zrasti v prave osebnosti. Pri mnogih je prav profesor Peterlin vplival na življenjske izbire in pokazal pot v prihodnost. Radijski oder je bil tesno povezan z vsem, kar sem zgoraj naštel, vse te dejavnosti in vsi ti ljudje, vse to se je stalno prepletalo. Vem, da se profesorja Peterlina mnogi spominjajo s spoštovanjem in z ljubeznijo, še zlasti zdaj ob vseh teh letnicah in obletnicah, poleg tega bo kmalu poteklo trideset let, odkar je šel od nas. Lepo, da so njegovi duhovni in moralni dediči napeli vse sile in zagrabilo za krmilo Radijskega odra in pravilno usmerili njegovo barko, tudi ko so valovi bili tako visoki, da se je zdelo, da jo bodo potopili! Pridni! Ne le da je barka srečno

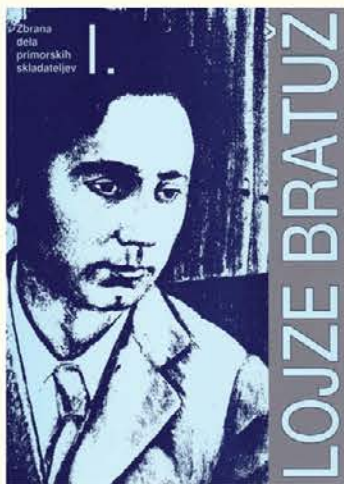
prestala vse nevihte, zaplula je celo v mirnejše in prijaznejše vode: danes razpolaga z lepimi prostori, z najmodernejšo digitalno tehnologijo, ki je povsem pokorna paličici nevidnega čarodeja, elektronskega inženirja Marjana Jevnikarja. Kaj ima še ta barka? Kaj neki? Ima posadko, ki jo sestavljajo priljubljeni in znani igralci (moralo bi pravzaprav napisati nekaj o vsakem posebej, a to bom storila kdaj drugič), ima režiserje, ima obetajoč naraščaj. In še: skrbi za jezikovno znanje, ki je tu še vedno na zelo visoki ravni (ni povsod tako), skrbi za zvestobo svoji pripadnosti, ostala je zvesta svojim idealom. Ima pa ta skupina, ta družina nekaj, kar je človeku še posebej všeč: svojih uspehov ne napihuje v balon. Gara in dela, večkrat neopazno. Temu rečemo stil in gosposkost. Danes je to zelo redek pojav. Zato vse najboljše, Radijski oder, za bližajoči se šestdeseti rojstni dan. Čestitamo in kar tako naprej, saj so leta okrog šestdesetih lepa, plodna in še polna načrtov!

Bruna Pertot

Kratka

Zbrana dela primorskih skladateljev,
prvi del

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica in Zadruha Goriška Mohorjeva sta izdali prvo knjigo načrtovane zbirke Zbrana dela primorskih skladateljev z naslovom Lojze Bratuž (1902-1937) in s podnaslovom Zbrano skladateljsko delo. Gradivo je zbral, uredil in za objavo pripravil Ivan Florjanc. Knjigo je opremil Franko Žerjal, tiskala pa Grafica Goriziana. O publikaciji več v eni prihodnjih številok.

LOJZE BRATUŽ

Trst / Zaradi velikega zanimanja

V Revoltelli podaljšali razstavo
iz Istre odpeljanih umetnin

V tržaškem muzeju Revoltella so zaradi velikega zanimanja razstavo umetnin, ki jih je fašistična oblast leta 1940 in tudi pozneje odpeljala iz cerkva, muzejev in samostanov iz slovenske Istre, podaljšali do 10. februarja. Razstava z naslovom Histria se bo nato selila v Benetke, poroča Primorski dnevnik. Razstavo, ki bi jo sicer morali zapreti ob koncu prejšnjega tedna, si je doslej ogledalo okrog 20.000 obiskovalcev. Obisk se je občutno povešal med prazniki, ko je razstava v muzej dnevno privabila povprečno 150 obiskovalcev, še piše tržaški časnik, ki izhaja v slovenskem jeziku. Na razstavi, odprli so jo junija lani, je predstavljenih 21 restavriranih umetniških del, ki so nastala od sredine 14. do sredine 18. stoletja in so jih ustvarili sloviti italijanski mojstri, kot so Paolo Veneziano, Alvise Vivarini, Alessandro Algardi, Giambattista Tiepolo ter Vittore in Benedetto Carpaccio. Gre za dela, ki so bila odnesena iz piranskih cerkva sv. Jurija, sv. Štefana in Marije Tolažnice, iz koprškega Pokrajinskega muzeja, iz piranske občinske palače in iz nekdanje piranske bolnišnice, tem pa so dodana štiri platna iz koprškega samostana sv. Ane.

Slike je 62 let zatem, ko so bile odnesene in shranjene v zaboje, pred oči javnosti v Benetki palači v Rimu ponovno postavil umetnostni zgodovinar in bivši namestnik italijanskega ministra za kulturo Vittorio Sgarbi. Razstavo Histria je priredilo italijansko ministrstvo za kulturne dobrine, postavilo pa jo je deželno nadzorništvo za arhitektonske dobrine Furlanije-Juljske krajine s prispevkom optantskega Nacionalnega združenja za Juljsko krajino in Dalmacijo (ANVGD) in v sodelovanju z odborom za kulturo Občine Trst. Slovenska vlada je sklenila od italijanske strani zahtevati vrnitev vseh umetnin, odnesenih iz slovenske Istre. "Priložili bomo tudi seznam umetnin, kot je bil objavljen v publikaciji V Italiji

zadržane umetnine iz Kopra, Izole in Pirana," je po seji vlade 22. septembra v Ljubljani novinarjem povedal zunanji minister Dimitrij Rupel. Omenjene umetnine so po prepričanju Rima - italijanska last.

slovenščini, italijanščini in angleščini, prinaša pa zapis ministra za kulturo Vaska Simonitija ter tri temeljne razprave skupaj z likovnimi in dokumentarnimi predlogami.

STA

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Gorjé mu, ki v nesreči biva sam;
a srečen ni, kdor srečo uživa sam!

*Odprí srce, odprí roké,
otiraj bratovske solzé,
sirotam olajšuj gorjé.*

(Sam)

gledališka sezona
abonma 05/06

...z drugimi besedami, v novo poglavje.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
TEATRO STABILE SLOVENO

info

Blagajna bo odprta:
od ponedeljka do petka od 10.00 do 13.00 in od 17.00 do 20.00,
ob sobotah in nedeljah bo blagajna odprta eno uro in pol pred začetkom predstave.

brezplačna številka
800 214 302

www.teaterssg.it

ponovitev

TRST - Kulturni dom
sobota, 21. 01., ob 20.30 (Red B)
nedelja, 22. 01., ob 16.00 (Red C)
sreda, 01. 02., ob 20.30 (Red D)
petek, 03. 02., ob 20.30 (Red F)
sobota, 04. 02., ob 20.30 (Red T,
z italijanskimi nadnapisi)

GORICA - Kulturni dom
ponedeljek, 23. 01., ob 20.30 (Red A)
torek, 24. 01., ob 20.30 (Red B,
z italijanskimi nadnapisi)

primorski

medijski pokrovitelj

Finance

pokrovitelj predstave

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
TEATRO STABILE SLOVENO

FAUSTO PARAVIDINO
TIHOBITJE
V JARKU

REŽISERKA: NENNI DELMESTRE

premiere

Trst - Kulturni dom
petek 20. januarja
ob 20.30
abonma red A

Sodobna drama-kriminalka
z robov italijanskega mesta

SEŽANA Slovenski kongres prostovoljstva

Drnovšek: Ljudje sami bolje čutijo stiske soljudi

Predsednik slovenske države, dr. Janez Drnovšek, je bil v petek minulega tedna prisoten na petem slovenskem kongresu prostovoljstva, ki je potekal v sežanskem kulturnem domu. Drnovšek, ki je kasneje obiskal tudi Mladinski center Podlaga in sežansko občino.

V svojem uvodnem govoru je predsednik RS povedal, da je prostovoljstvo zelo pomembno, saj ljudje sami bolje čutijo potrebe in stiske soljudi ter hitreje najdemo načine za pomoč. Kljub temu je po njegovem mnenju pomembno tudi partnerstvo med državo in nevladnimi organizacijami, saj se tako ustvari prava sinergija za še boljšo pomoč sočloveku. Predsednik Drnovšek je poudaril soodvisnost celotnega človeštva in opozoril, da se ljudje moramo odzvati, če milijarda ljudi živi pod robom preživetja, na drugi strani sveta pa se kopiči bogastvo. Po njegovem mnenju dobiček ne sme biti edino oz. glavno gonilo razvoja človeštva, saj taka družba nima prave prihodnosti. Tudi majhna država lahko premakne kakšen "steber", je povedal Drnovšek, s čimer je imel v mislih svoj poziv za rešitev krize v Darfurju in odzive Slovencev, ki so po njegovih besedah pokazali, da le niso tako zazrti sami vase. Predsednica združenja za promocijo prostovoljstva Slovenska filantropija, ki je bilo organizator kongresa z naslovom Vrednote in vrednosti prostovoljstva v današnjem času, Anica Mikuš Kos, je povedala, da je prostovoljstvo način, na katerega državljani udeležajo svojo politično participacijo. Poudarila je, da je prostovoljstvo danes tudi socialni kapital, v razvitih državah namreč to predstavlja med osem in 14 odstotkov bruto domačega proizvoda. Udeležence kongresa sta pozdravila tudi župan občine Sežana Miroslav Klun in namestnica veleposlanika Združenih držav

Amerike v Sloveniji Maryruth Coleman. Slednja je omenila, da je v ZDA več kot 30 odstotkov prebivalstva vključenih v prostovoljstvo, in obljubila, da bo ameriško veleposlanstvo tudi v tem letu pomagalo slovenskim nevladnim organizacijam.

Na kongresu so udeleženci sicer spregovorili o stanju na področju prostovoljstva ter skušali poiskati modele za finančno vrednotenje različnih prostovoljskih aktivnosti nevladnih in drugih organizacij. Kongres se je v popol-

Foto IG

danskih urah nadaljeval z desetiimi tematskimi delavnicami o etiki, vrednotenju, tradiciji in promociji prostovoljstva ter njihovih vlogah na področju zdravstva, športa, turizma in dela s starejšimi, medtem ko so zvečer podelili Zlatnika Slovenske filantropije za prostovoljno delo. Zlatnik so podelili za izjemne dosežke na področju izvajanja, organiziranja, raziskovanja, vzpodbujanja in promoviranja prostovoljnega dela v Sloveniji. Kongres se je zaključil v soboto, ko so udeleženci sprejeli etični kodeks prostovoljstva.

Kratke

Štoka (SSO) in Pavšič (SKGZ) pri generalnem konzulu RS v Trstu Jožetu Sušmelju

Na dnevnem redu pogovora zdajšnje stanje v slovenski manjšini ter prihodnje pobude. Ob vstopu v novo leto sta predsednika krovnih organizacij SKGZ Rudi Pavšič in SSO Drago Štoka obiskala generalnega konzula Republike Slovenije v Trstu Jožeta Sušmelja. Na srečanju, ki se je odvijalo na konzularnem sedežu, sta Štoka in Pavšič s slovenskim diplomatom ocenila zdajšnje stanje v slovenski manjšini s posebno pozornostjo na probleme, ki izhajajo iz neizvajanja zaščitnega zakona. Ta trenutek je namreč na italijanski vladi, da sestavi dekret za predsednika republike, s katerim bo določeno območje izvajanja posebnih oblik zaščite, ki jih predvideva zakon 38/01. Generalni konzul Sušmelj je še posebej poudaril pomen sodelovanja med krovnimi organizacijama Slovencev v Italiji. "Na to sodelovanje zelo pozitivno gledajo tudi v Sloveniji," je dejal Sušmelj, ki je srečanje na konzulatu sklenil z obvezo, da se bodo tovrstni stiki v novem letu še okrepili.

Dipiazza v Etični banki

Tržaški župan Roberto Dipiazza je začel svojo volilno kampanjo. Pred nedavnimi je bil gost v Etični banki, kjer je pred številnim občinstvom odgovarjal na "delikatna" vprašanja, ki mu jih je postavljali mladi novinar. Idejno, oz. ideološko nagnjenje Etične banke je razvidno iz plakata, ki stoji županu za hrbtom: kam vse ne gredo politiki, da bi se prikupili volivnim upravičencem...!

Gruppi Beppe Grillo Trieste, Udine, Gorizia, Pordenone
http://www.gruppobeppegrillo.it

Foto IG

OBČINA ZGONIK Briško letališče

Izpolnjena obljuba Illyjevega predvolilnega programa

Ob pokrajinski cesti, ki pelje od Opčin do Proseka, v neposredni bližini Briškov, se razteza 29-hektarsko območje, na katerem se nahaja letališče, ki ga je civilna zaščita v vseh teh letih uporabljala pri monitoraži kraških požarov. Po dolgotrajnih prizadevanjih zgoniškega župana Mirka Sardoča bo namreč dežela Furlanija-Juljska krajina predala lastništvo dobrišnega dela območja ravno zgoniški občini. Kot nam je povedal župan Sardoč, se je zanimanje njegove uprave glede briškega letališča pojavilo "pred tremi leti, ko je deželo upravljala prejšnja desno-sredinska vlada. Hvala Bogu pa se je zadeva pozitivno razpletla s sedanjo Illyjevo upravo". S to potezo je predsednik Illy izpolnil obljubo svojega volilnega programa. Ko je bila namreč pred tremi leti volilna kampanja v teku, se je sedanji predsednik deželne vlade sestal tudi z župani okoliških občin

tržaške pokrajine. "Ob tisti priložnosti smo mu pač poudarili zahtevo, da bi bilo priporočljivo, ko bi zgoniška občina postala lastnik večjega dela briškega letališča. Illy se je tedaj obvezal in obljubo tudi držal", nam je povedal župan Sardoč. Ali pa je bilo območje v preteklosti že v lasti zgoniške občine? "Ni. Območje, ki obsega ne le letalske steze, a je veliko večje, je bilo nekoč v lasti briških domaćinov, katerim so zemljišča prek razlastitev odvzeli že pred drugo svetovno vojno." Področje je nato uporabljala italijanska vojska, ki je obširno površino namenila

vežbanju vožnje s tanki. Ko pa je vojska zapustila območje, je to

postalo last dežele. Prihodnja preureditev predvideva, da bo zgoniška občina razpolagala s 15 hektarji (razdeljenimi

v tri dele) celotnega področja, ki jih bo namenila raznim dejavnostim. Jasnih načrtov glede preureditve za zdaj še ni. "Idej, po pravici povedano, je več. Pomislili smo že na tako preureditev, ki bi lahko služila za socialne namene". Dežela pa bo ohranila lastništvo letališkega posege, ki jo bo uredila tako, da bodo

lahko na njej pristajala in vzletela letala Canadair za protipožarne posege.

Igor Gregori

DSI Gospodarska tema

Ali bo tržaško pristanišče zaživelo?

Društvo slovenskih izobražencev je minuli ponedeljek gostilo Guida Comarija-Komarja, avtorja knjige Tržaško pristanišče in sodobni blagovni promet. Komarja, ki je vse svoje življenje posvetil področju pomorskega prevoznitva, je predstavil tržaški podjetnik Edi Filipič. Večer v Peterlinovi dvorani je bil predvsem priložnost za globoko soočanje glede ne ravno rožnatega položaja tržaške luke. "Dejstvo je, da so ugodnosti v drugih pristaniščih neprijetno boljše kot v tržaškem": začel s koprskim, iz katerega vlaki vozijo v Budimpešto petkrat tedensko, medtem ko iz tržaškega pristanišča le enkrat. Razlog za tovrstno pomanjkanje

Foto IG

strategije je po mnenju Komarja treba iskati v hiranju podjetništva tržaškega špediterskega kadra.

Kot piše R. Petaros v spremni besedi publikacije, v prvem delu skuša avtor na kratko prikazati

razvoj pomorskega blagovnega prometa v zadnjih petdesetih letih. V drugem pa se izvedenec poglubi v zgodovino tržaške luke in nam predstavi

ga, da se tržaško pristanišče ne utegne kosati z ostalimi, medtem ko mnogi pogosto zatrjujejo, da je Trst veliko pristanišče, ki lahko tekmuje celo z glavnimi severno-evropskimi lukami.

"Na položaj tržaške luke so vplivali tudi polpretekli geopolitični premiki", je dejal Komar in bil glede tega vprašanja dokaj jasek: "Dejstvo je, da je Trst začel izgubljati svoj položaj, potem ko je izgubil zaledje". Avtor je še dodal, da je že za časa avstro-ogrškega cesarstva v našem mestu delovala taka podtalna politična ideološka podlaga, ki je namreč vračala izboljšave, s katerimi je Dunaj hotel podkrepiti delovanje našega pristanišča. "Podobno vduhu je še danes občutiti", je sklenil gost.

Če je torej drugi del knjige, ki je pred nedavnimi izšla pri založbi Mladika, vezan na posebno našega prostora, se avtor v prvem delu korenito loteva tematik, ki jih razčlenjuje v slednjem poglavju s strogo specifično vsebino.

IG

SV. IVAN V soboto potekal prvi občni zbor

Zaživelo je novo društvo Marij Kogoj

Slovenska verska skupnost pri Sv. Ivanu se je odločila, da svojemu sicer bogatemu kulturnemu delovanju da bolj organizirano obliko. Pobudniki te ideje so se obrnili na Slovensko prosveto in 2. decembra lani je bilo tako ustanovljeno novo društvo Marij Kogoj, ki je svoj prvi občni zbor imelo preteklo soboto popoldne v svetoivanskem Marijinem domu ob prisotnosti lepega števila domačinov. Kot že rečeno, v okviru slovenske verske skupnosti pri Sv. Ivanu poteka bogato kulturno delovanje, ki se osredotoča predvsem na prirejanje koncertov. Slednji potekajo zlasti v božičnem času in ob praznovanju župnijskega začetnika sv. Janeza Krstnika, že nekaj let pa Sv. Ivan gosti tudi enega od koncertov v okviru revije Primorska poje. Šibka točka vse te dejavnosti je doslej bila, da ni potekala v organizirani obliki,

saj gostujoče skupine, zbori in ansambli, pa tudi osrednje kulturne organizacije, niso imele pravega sogovornika. Z ustanovitvijo društva Marij Kogoj se je položaj spremenil, nezamisljiva plat tega pa je tudi možnost prejemanja prispevkov. Društvo bi poleg tega v prihodnje lahko tudi prevzelo upravo svetoivanskega Marijinega doma, ki bi na tak način lahko lažje prišel do sredstev za prenovo stavbe. Sicer se je novo društvo poimenovalo po znanem slovenskem skladatelju Mariju Kogojju: pod tem imenom je namreč svojčas pri Sv. Ivanu tako na cerkvenem kot posvetnem področju uspešno deloval kakovosten mešani pevski zbor, novoustanovljeno društvo pa se tako navezuje na njegovo izročilo.

Paleta možnih dejavnosti, ki jih dopušča devetčlenski statut, je karseda široka in gre od pri-

Foto Kroma

rejanja verskih pobud pa do organiziranja koncertov, literarnih večerov, otroških uric ter celo športnih in rekreacijskih dejavnosti (npr. rekreacijske telovadbe). V okviru društva pa že delujeta dve samostojni sekciji, in sicer Sklad Marta Požar za narodne noše in cerkveni pevski zbor. Na sobotnem občnem zboru, na katerem sta prisotne pozdravila predsednik Slovenske prosvete Marij Maver in predsednica drugega, starejšega svetoivanskega društva Slavko Škamperle, Bogomila Kravos, so tako že padli prvi predlogi o pobudah, do katerih bi lahko prišlo že v bližnji prihodnosti (npr. o proslavi Dneva slovenske kulture).

Poleg včlanjevanja so na prvem občnem zboru potekale tudi volitve upravnega in nadzornega odbora. V prvega so bili izvoljeni Katja Pasarit (predsednica), Maja Brajkovič (podpredsednica), Sara Čok (tajnica), Eva Fičur (blagajnica), Igor Pavel Merku' (odgovoren za spletne strani), Evelina Umek (odgovorna za stike z javnostjo) in Mario Sušel. Nadzorni odbor pa bodo sestavljali Marko Kandut, Marta Repini in Neva Zaghet. Omeniti je treba, da ima društvo kljub svoji rosnii mladosti že spletno stran www.druztvo-marijkogoj.org. Tam je mogoče v pdf formatu najti tudi besedilo prijavnice za včlanitev v društvo.

NL

V stolnici sv. Justa

Božični koncert ZCPZ

Stolnica sv. Justa v Trstu je že več let prizorišče odmevnega, tradicionalnega božičnega koncerta zborovske glasbe, ki ga prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov. Z izbiro programa in nastopajočih so organizatorji letos izrazito poudarili domačo ustvarjalnost in tržaško glasbeno zgodovino. Koncert je bil namreč sklepno poglavje poklona Ubaldu Vrabcu ob stoletnici rojstva, ki je imel svoj višek decembra z vrsto inštitucionalnih, raziskovalnih in koncertnih pobud. Program je črpal iz skladateljevega božičnega opusa z izborom skladb za različne zborovske zasedbe in instrumentalno skupino. Posamezne pesmi in dve kantati so izvedli otroški zbor in mlajša mladinska skupina Vesela pomlad z Opčin, dekliški zbor Kraški slavček iz Nabrežine, združeni zbori sv. Jernej z Opčin, Mačkolje in Igo Gruden iz Nabrežine v

moški in mešani zasedbi. Solistično je v kantati nastopil baritonist Marjan Štrajn. Pri vodenju so se zvrstili Mira Fabjan,

sameznih in skupnih vajah, zato so pri korepetiranju sodelovali tudi Alenka Radetič, Samuela Bandi, Mirko Ferlan in

Foto Kroma

Andreja Štucin in Janko Ban. Sodelovali so flavtistka Olga Sosič, klarinetist Marko Štoka, hornistka Manuela Kralj, fagotist Aljoša Tavčar in organist Tomaž Simčič. Priprava tovrstnega programa je seveda zahtevala veliko dela in truda na po-

Martina Feri. Koordinacijo celotnega projekta pa je vodila Berta Vremec. Nastopajoči so premierno predstavili svoj program 8. januarja na koncertu v cerkvi Marije Vnebovzete v Tolminu, kjer so doživeli velik uspeh in

so na tak način počastili spomin na Vrabca tudi v kraju, na katerega je bil skladatelj posebno navezan, saj je bila njegova mati Tolminka.

Ob izvornih, otroških božičnih pesmih in priljubljenih priredbah ljudskih nabožnih napevov, so zazvenele tudi skladbe, ki jih bolj redko zasledimo na koncertnih programih. Posebno zanimiva je bila izbira male kantate »Kaj je to« za otroški zbor in pihalni kvartet, ki je nastala leta 1980 na besedilo pesnice Ljubke Šorli, osrednji dogodek koncertnega programa pa je bila prav gotovo izvedba kantate Božični sijaj za mešani in otroški zbor ter pihalni kvartet, pri tej je sodelovalo preko sto izvajalcev. Kantata na besedilo Vinka Beličiča je slovesno sklenila koncert, ki ga je počastila prisotnost raznih osebnosti, med katerimi je bil tudi koprski dekan Lojze Kržišnik, ki je kot častni gost podal v pozdrav božično razmišljanje.

PR

Obvestila

SKD Primorec-Trebče vabi v soboto, 21. januarja, ob 17. uri v Ljudski dom na mladinsko gledališko predstavo "Vžigalnik" H.C. Andersena v produkciji SKD Tabor, režija Vesna Tomšič. Prisočno vabljeni!

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi na predavanje o psihosomatskih boleznih. Govoril bo psiholog dr. Andrej Zaghet. Predavanje bo v torek, 31. januarja, ob 17. uri v Razstavnici dvorani na Opčinah, ki jo je dala na razpolago Zadruga kraška banka. Vljudno vabljeni!

SZSO vabi na Deželni občni zbor, ki bo 28. januarja ob 20.30 in 29. januarja ob 9. uri v prostorih Slomškovega doma v Križu.

Darovi

Ob dvaindvajseti obletnici smrti predregega očeta dr. Antona Kacina prispevajo Marija, Janez in Metka 150 evrov za spomenik dr. Humarju. **Za Novi glas:** Igor Tuta 5,00, Alojz Debelis 5,00, Evgenija Ločičnik 5,00, Igor Švab 5,00, Marija Klanjšček 5,00, Maria Grisani 5,00 evrov. **S. Ždl.** daruje 10,00 evrov za Novi glas.

Za Vincencijevo konferenco v Trstu: Olga Franza 5,00 evrov.

Člani rojanskega pevskega zbora darujejo v spomin na Josipa Kralja 120,00 evrov za Sklad Mitja Čuk in 120,00 evrov za društvo Rojanski Marijin dom ter v spomin na Angela Starca 240,00 evrov za sklad Lucchetta-Ota-D'Angelo-Hrovatin. **Svetoivanski verniki** so med božično nabirko darovali 550,00 evrov za domači cerkveni pevski zbor.

V spomin na pokojnega Karlota Grgiča darujejo soletnice Zora, Vilma in Ana 30,00 evrov za popravilo strehe Slomškovega doma.

V spomin na pokojno Zoro Čač daruje N.N. 20,00 evrov za popravilo strehe Slomškovega doma.

Jolka daruje 20,00 evrov za cerkev na Pesku.

Milka Rapotec daruje 20,00 evrov za cerkev na Pesku.

V soboto, 21. januarja, bo **ALEKSANDER ŽERJAL** slavil okrogli jubilej. Še na mnoga in zdrava pevska leta mu kličejo hvaležni pevci cerkvenega zbora pri Sv. Ivanu v Trstu.

MILJE Slovenski šolski center

ZKB: pomemben sponzor za naše šole

Slovenski svetnik v miljskem občinskem svetu, Danilo Šavron, je dal časa opozarjal občinsko upravo na nelahki položaj, v katerem je moral delovati Slovenski šolski center v Miljah zaradi pomanjkanja ustreznih opreme. Ker pa so mu pristojni odvrnili, da občina za nakup tovrstnih sredstev nima dovolj denarja, se je svetnik obrnil

na Zadrugo kraško banko, ki je Slovenskemu šolskemu centru za nakup omaric za slačilnico, mizic, stolov in ležalnikov namenila 5.000 evrov. Ravnatelj ZKB, Klavdij Brajnik, je tako v torek minulega tedna simbolno predal opremo malim obiskovalcem, za kar se mu je dolinska didaktična ravnateljica, Majda Mihačič, iskreno zahvalila.

ZDRUŽENJE HOSPICE ADRIA ONLUS Predavanje

Mi in pojem odpuščanja

Decembra meseca lanskega leta je Združenje Hospice Adria Onlus pridelilo srečanje na temo "Odpuščanje" v Deželnem centru za prostovoljce, ki ima svoj sedež v ul. Torrebiana 21. Predavala je gospa counsellor Daniela Borghesi. Po srečanju smo ji zastavili nekaj vprašanj, na katera je prijazno odgovorila.

Gospa Borghesi, zakaj ste se lotili obravnave take tematike? In, ali je odpuščanje usmerjeno izključno drugim osebam ali si tudi mi samim sebi moramo kaj odpustiti?

Vsako izmed nas mora nekaj odpustiti samemu sebi ali drugim osebam. Vzemimo konkreten primer. Ko me kdo razžali, mi njegova žalitev povzroči čustveno rano. Pričnem ga sovražiti. Sovraštvo pa mi povzroča dodatno bolečino, ki še veča mojo čustveno rano. Kako ravnam v tem trenutku? Lahko odgovorim na žalitev z drugo žalitvijo in tako povzročam storilcu bolečino ali pa obrnem vse proti sebi - v avtodestrukcijo. Zavedati pa se moramo, da tako odpiramo vrata na stečaj sovraštva in maščevalnosti, ki nam bosta odslej poveljevala. Na žalost so tudi mnogi verniki prepričani, da je sovraštvo, ki ga čutijo do povzročitelja čustvene rane, pravično!

Kot ste slišali, sem predavanje začela s prebiranjem članka se-se sodnika Borsellina, ki ga je ubila sicilska matija. Sama v

njem izpričuje, da ji je bilo zelo težko priti do popolnega odpuščanja storilcem. Mnogo je bilo nasprotujočih si čustev in kolebanj, dokler ji ni uspelo videti zločinca kot "ubogo paro, ki so ga drugi vodili kot lutka". In to jo je osvobodilo sovraštva.

S tem vašim odgovorom bi lahko domnevali, da nam ravno sovraštvo povzroči boleznin in motnje našega telesnega in duševnega življenja. Oziroma obratno, da je prav odpuščanje naša rešitev.

Razmišljate pravilno. Če resnično odpustim, se počutim dobro, sem vesela in svobodna. Vse zamere in z njimi žalost in sovraštvo, ki mi jih je nekdo povzročil, izginejo.

Toda tudi tu tiči past. Lahko samo domnevamo, da smo vse odpustili, a kaj ko nismo, saj nikakor ne moremo pozabiti žalitev. Temu pravimo "ne-odpuščanje" ali "psevdo-odpuščanje" in rezultat vsega tega je še večja ločitev med žrtvijo in povzročiteljem žalitve. Popolno odpuščanje je dejanje volje in je tudi obveznost za vse življenje. Odpustiti moramo tistim, ki nas ranijo ali prizadejejo. V tem je naša rešitev.

Pomislimo lahko tudi takole: "Pravo odpuščanje je neke vrste most, ki nas osvobaja občutkov krivde in strahu, in sicer tako, da smo že v nebesih tu na zemlji."

Gospa Borghesi, hvala vam za vaše izčrpne odgovore.

S.R.V.

BARKOVLIJANSKI NASIP Stališča društev

Pristojne oblasti naj takoj bonificirajo področje

Predstavniki športnih in rekreacijskih društev, ki imajo svoje sedeže na barkovljanskem nasipu oz. v njegovi neposredni bližini, so minuli teden sklicali tiskovno konferenco, na kateri so pojasnili svoja stališča glede položaja, ki je nastal, potem ko je sodna oblast novembra lani zaplenila območje nasipa zaradi utemeljenega suma, da se v njem nahajajo človeku škodljive snovi: v prvi vrsti dioksin. Društva so svoje poglede strnila v dokumentu, v katerem izražajo upanje, da bodo analize tal čim prej znane. Društva - tako v komunikaciji - menijo, da je v primeru onesnaženosti področja vsekakor zgrešeno prekiniti vsakršne športne de-

javnosti, ali pa, še slabše, zapreti društva sama: prav bi bilo zato, da bi pristojne oblasti opravile potrebne posege, s katerimi bi jamčili tako zdravje svojih članov in športnikov kot tudi nadaljnje dejavnosti športne in rekreacijske narave. Društva zahtevajo zato čimprejšnjo analizo tudi vode in zraka v upanju, da bi bili izsledki pozitivni. V nasprotnem primeru pa so podpisniki dokumenta prepričani, da je onesnaženo področje zaradi vetrovnih in morskih tokov

veliko večje kot sicer in da se razteza tako vzdolž celotnega barkovljanskega nabrežja. Obenem so predstavniki društev prepričani, da je dosedanja po-

finančnih sredstev in skozi so vzgajala na desetine državnih, svetovnih in olimpijskih prvakov; obenem se okrog raznih društev zbira okoli 10 tisoč ljubiteljev morskih dejavnosti. Prav zato si predstavniki

Foto Kroma

ložaj prizadel ne samo njihovo delovanje: društva so na vsedržavnem prizorišču utrpela hud udarec tudi na imidžu. V letih so športna društva vlagala v svoje strukture kar nekaj

posameznih društev v primeru onesnaženosti pričakujejo s strani pristojnih oblasti takojšnjo bonifikacijo področja.

IG

Promemoria

Arhivirali postopek proti podpredsedniku društva

Društvo za zaščito vrednot protifašizma in protinacizma Promemoria je v tiskovnem sporočilu pozitivno sprejelo odločitev sodnika za predhodno obravnavo sodišča v Trstu, ki je 10.1.2006 arhiviralo zahtevo javnega tožilca Mililla po uvedbi sodnega postopka zaradi žaljenja italijanske zastave proti podpredsedniku društva Promemoria, ker je na manifestaciji proti predvajanju TV-nadaljevanke "Srce v breznu" vihral italijansko trobojnico z rdečo zvezdo, prapor italijanskih partizanskih brigad Garibaldi. Društvo Promemoria v tiskovnem sporočilu ugotavlja po eni strani, da zahteva javnega tožilca, če bi bila sprejeta, bi pomenila kriminalizacijo simbolov odporništva, po drugi strani pa je tržaško sodišče s svojo razsodbo ugotovilo, da vihranje italijanske trobojnice z

Foto Kroma

zvezdo ni kaznivo dejanje. Društvo Promemoria navključ nadalje, da bo torej tudi v prihodnje na vseh svojih manifestacijah vihralo garibaldinsko zastavo in si bo prizadevalo, da bi preprečilo žalitev pripadnikov osvobodilnega gibanja in žrtev nacizma in fašizma, ki bi ga predstavljalo predvideno posvetilo spomenika

na trgu Goldoni, s katerimi bi jih izenačili z ljudmi, ki so na razne načine in iz različnih razlogov bili v službi nacizma in fašizma. Društvo Promemoria se zahvaljuje vsem, ki so pristopili k njegovemu apelu, in vsem, ki so sodelovali na manifestaciji pred sodno palačo med sodno obravnavo, pri kateri so bili prisotni tudi člani ANPI-VZPI iz Trsta, predstavniki bivših deportirancev in bivših protifašističnih političnih preganjancev iz Trsta ter člani združenj pripadnikov osvobodilnega gibanja Primorske. Društvo Promemoria bo 3. februarja 2006 okoli 20. ure v kmečkem turizmu Milič v Zagradcu pri Trstu priredilo večerjo za zbiranje sredstev za kritje sodnih stroškov; pred srečanjem bodo predstavili dokumentarec s pričevanji o fašističnem taborišču Gonars, ki ga je pripravila Alessandra Kersevan. Prijave zbirajo na GSM št. 00393495015941 ali po elektronski pošti na naslov promemoria@virgilio.it.

Peter Rustja

Kljub razsodbi ustavnega sodišča

Haider podžiga spor glede dvojezičnih napisov

Deželni glavar avstrijske Koroške Jörg Haider je danes izjavil, da avstrijsko ustavno sodišče nima pravice predlagati rešitve vprašanja dvojezičnih krajevnih napisov. Kot je dejal v pogovoru za avstrijsko tiskovno agencijo APA, je to izključno stvar ljudstva in s tem parlamenta. Obenem je poudaril, da se ne bo uklonil pritisku Dunaja. Predsednik avstrijskega parlamenta Andreas Khol je pred tem dejal, da je odločbe sodišča treba spoštovati in da oblasti iščejo konsenz. Khol je v današnjem pogovoru za avstrijsko državno televizijo ORF izrazil upanje, da bo vprašalnik glede dvojezičnih krajevnih napisov, ki ga je Haider minuli teden poslal prebivalcem avstrijske Koroške, pripomogel k po-

govorom o konsenzu z avstrijskim kanclerjem Gerhardom Schüsslom in jih ne bo oviral. Kmalu zatem pa je Haider razblinil upanje na spravo, ko je dejal, da je bil namen omenjenega vprašalnika odgovor na

pritisek iz prestolnice. Politiki na Dunaju na čelu s Kholom se po mnenju Haiderja vedejo dvoletno. Ideja, da bi, kot je dejal, s kršenjem prava dosegli priznanje dvojezičnih krajevnih napisov, je po njegovem mnenju Kholovo delo, ustavno sodišče pa mu je "nasedlo". Khol je pred tem poudaril, da je odločbe sodišča, ki zahteva postavitev dodatnih dvojezičnih napisov, treba spoštovati. Obenem je kritiziral koroškega deželnega glavarja zaradi njegovih nedavnih groženj predsedniku avstrijskega ustavnega sodišča Karlu Korinek. Avstrijsko ustavno sodišče je 28. decembra lani objavilo razsodbo, v kateri znova zahteva postavitev novih dvojezičnih krajevnih tabel na avstrijskem Koroškem, in sicer v krajih Pliberk-Drveša vas in Pliberk. Do 30. junija je tako doslej zgolj nemškemu napisu treba dodati še slovensko ime kraja. Haider je Korinek zaradi razsodbe zagrozil s tožbo.

Jaslice v Kobaridu

Betlehemska noč

V potresu poškodovani bovški cerkvi Device Marije v Polju, kjer do obnove ne bo verskih obredov, je domačinka Vlasta Komac, zbirateljica ljudske dediščine, predstavljene že v več knjigah, tudi letos postavila velike jaslice. V to vlogo že več let po nekaj sto prostovoljnih ur. Le pri prenosu težjih kulis so ji pomagali člani društva ARS Bovec. Naredila je tudi štiri miniaturne kartonaste hišice, postavljene pred cerkvo, ki so služile kot kulise za igrice živih jaslic, ki si jo je zamislila in skupaj s solarji, mladino in odraslimi zrežirala mentorica Erna Wójcicka Germovšek. Do vsake od njih prideta prosit prenočišča Marija in Jožef, ki s seboj peljeta tudi oslička.

Nazadnje sta ga dobila v "Stalici", to je v preddverju cerkvice. Toda tudi tukaj ni bilo konca težav. Trmasti osel se je namreč uprl z vsemi

imajo mnogi še vedno predsodke do Cerkve ali svete maše, se je nekaj sto gledalcev za trenutek iz srca nasmejalo, kljub tragičnemu sporočilu betlehemske moči. Za vse skupaj je bilo treba organizirati kar dvajset ljudi in več sto domačinov in turistov (vernih in

štirimi in ni hotel iti v cerkev. Tej spontano nastali komični prisposobi, ko

"nevernih") jih je nagradilo s hvaležnim aplavzom.

MM

Anketa

Ali je večina Korošcev zares proti dvojezičnim napisom?

Večina prebivalcev avstrijske Koroške je proti postavljanju dodatnih dvojezičnih tabel v deželi, je pokazala javnomnenjska raziskava, ki jo je za sredino izdajo tednika Kärtner Woche opravil raziskovalni inštitut Gallup. Od tistih, ki so se opredelili do vprašanja, se jih je 56 odstotkov izreklo proti postavljanju novih dvojezičnih napisov, 44 odstotkov pa jih je za, je poročala avstrijska

tiskovna agencija APA. V raziskavi, ki je potekala med 5. in 8. januarjem, je sodelovalo 400 prebivalcev avstrijske Koroške. Od tega se jih je 47 odstotkov izreklo proti dodatnim dvojezičnim napisom na Koroškem, 37 odstotkov jih je bilo za, 16 odstotkov pa se jih ni želelo opredeliti, še navaja APA. Tako se jih je od 84 odstotkov vprašanih, kolikor se jih je opredelilo do vprašanja, za postavitev dodatnih

dvojezičnih tabel izreklo 44 odstotkov, 56 odstotkov pa jih je bilo proti. Danes se sicer izteka tudi rok, do katerega naj bi prebivalci desetih občin na južnem Koroškem odgovorili na povpraševanje koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja o njegovem predlogu pakete rešitve vprašanja dvojezičnih topografskih označb v deželi. V skladu s tem predlogom bi dvojezične krajevne table postavili v občinah z 10-odstotnim deležem slovenskega prebivalstva in tam samo v tistih krajih, ki imajo vsaj 15 odstotkov opredeljenih Slovencev. Po napovedih Haiderjevega tiskovnega predstavnika

Stefana Petznerja računajo na več kot 50-odstotni odziv prebivalcev iz omenjenih občin, Haider pa naj bi rezultate svoje ankete predstavil do petka, ko naj bi se na Dunaju z župani desetih občin južne Koroške sestali tudi zvezni kancler Wolfgang Schüssel. Župani omenjenih desetih občin so sicer že zavrnilo Haiderjeve predloge o rešitvi dvojezičnega vprašanja, poroča APA. Vprašanja dvojezičnih krajevnih napisov ne bi smeli povezovati z ostalimi vprašanji zaščite slovenske manjšine, kot sta na primer kulturno delovanje ali pa šolstvo, so sklenili župani v ponedeljek na internem srečanju.

S 3. strani

Bodimo zavedni, sočutni in ...

Zavzemate se za širitev mreže kolesarskih poti. Lahko poveš kaj več o tem?

Menimo, da je kolesarska infrastruktura - z izjemo zelo posrečene kolesarske steze na relaciji Nova Gorica - Šempeter - v dokaj slabem stanju oziroma je sploh ni. Pristop z vidika trajnostne mobilnosti predpostavlja velik dvig kvalitete bivanja z razvojem avtomobilskega prevoza alternativnih oblik gibljivosti. Na Goriškem so pogosto za kolesarjenje dobri. Preučili smo nasvete Evropske komisije in tudi županu poleti predali prošnje in nasvete, vezane na prve in najnujnejše korake vzpostavitve primerne organizacije za razvoj kolesarstva in trajnostne mobilnosti nasploh.

Je že čutili razliko v razmišljanju ljudi o odnosu do okolja danes in pred deseti leti?

Vsaj površno se ve veliko več o problemih kot nekoč. Ali smo temu prilagodili navade in naše obnašanje - temu je težko pritrčiti. Dokler smo na primer še ponosni na to, da iz golega užitka prevozimo 20 ali 30 tisoč kilometrov na leto, to ne kaže na naše zavedanje problemov. Onesnaževanje, ki se s tem povzroča, se zdi posamezniku osebno večinoma nepomembno. Toda pozabljamo, da na svetu nismo sami, ampak živimo na podoben način še na stotine milijonov ljudi, nekaj milijard pa je takih, ki si naše blagostanje želi doseči.

Mislím, da je treba ljudem ponuditi možnost, da se bolj pametno obnašajo, in omejitve neprimerne razvade. Tu nastopi vloga države, občinskih uprav, šol in drugih akterjev, pa tudi nas družtev, da se sprejmejo primerne zakoni in odloki in da se javnost primerno osvešča in tako pride na neko višjo raven zavedanja.

Si optimist ali pesimist glede tega odnosa v prihodnosti?

Kaj naj rečem, znanost in znanje služita kapitalu in ne ljudem. Ta povezava v zgodovini še ni bila tako strašljiva, kot je danes. Kaj lahko storimo? Opazujmo, bodimo zavedni, sočutni in pomagajmo si. Tako bo naše življenje bolj polno v odnosih spoštovanja in neškodovanja!

(P.S. - Le nekaj dni po tem po-

govoru je prišla iz Goriškega društva za kakovost bivanja najnovejša pobuda, ki zadeva zelo aktualno temo, t.j. nadaljnje širjenje igralništva na Goriškem v povezavi z ameriškim partnerjem. V zvezi s tem so člani društva vsem strankam v državnem zboru poslali svoje poglede na to problematiko, zato sem sogovornika naknadno prosil še za komentar teh najnovejših dogodkov):

Najbolj sveža poteza društva je apel, ki ste ga poslali vsem strankam v zvezi z načrtovanjem gradnje tako imenovane mega zabaviščno-igralniškega središča na Goriškem. Kakšna so vaša stališča do omenjene problematike in kakšni so odzivi slovenskih političnih strank?

HIT načrtuje v povezavi z ameriškim kapitalom izgradnjo novega igralniško-zabavišnega centra. Prišlo naj bi tudi do spremembe zakonodaje v prid zasebnemu kapitalu v igralništvu in do zmanjšanja vloge države na tem področju. V javnosti je slišati predvsem o pozitivnih učinkih, ki naj bi jih ta projekt skupaj s spremembo zakonodaje prinesel družbi. Pozablja pa se, da igralništvo ni le "molzna krava", temveč tudi "hudičeva desetina", ki jo družba plačuje v obliki uničenih družin, propadlih posameznikov, samomorov, razmaha nasilja, prostitucije, mamil, korupcije, propada večine dejavnosti, ki niso vezane na igralništvo, in v obliki moralnega propada družbe, kjer izginja upanje in možnost v uspeh, dosežen s trdim in poštenim delom.

Društvo je na parlamentarne stranke naslovilo razmišljanja pod naslovom "Hazard: Prihodnost ali propad?", s katerimi skušamo opozoriti na te negativne posledice, zaradi katerih večina držav hazard oz. igre na srečo omejuje in drži pod svojo strogo kontrolo. Končna odgovorna odločitev zahteva podrobno analizo, trezen premislek in zaščitne ukrepe. Odgovorni morajo sprevideti tudi temno resnico iz pravičnih lučk igralnih salonov in nasmejanih obrazov z reklam!

Neuradno smo izvedeli, da so nekatere koalicijske stranke spregovorile o našem apelu. Računamo na to, da nas bodo pozvali na pogovor. Uradnih odgovorov pa še ni od nikoder.

Vprašanje resnice in neresnice je za marketinške spin doktorje danes enakovredno blago, saj se vse da, seveda proti dobremu plačilu, prodati kot pravilno, pravično in resnično. Vse je stvar zornega kota, vse je absolutno relativno. Ko beremo časopisne novice in mnenja politikov glede manjšinskih pravic pri nas in na Koroškem, bi potrebovali originalnega sofista, da bi nam skušal raztolmačiti skrite metafore in pomen retoričnih figur, ki se pojavljajo v sporočilih za javnost s strani tako imenovanih večincev. Manjšina lahko tako postane skupina ljudi, katerih glavni cilj ni ohranjanje lastne skupnosti in kulture, temveč sistematično preganjanje večino z ab-

Komentar Mi in pande

surdnimi zahtevami, proti katerim se ubogi večinci pač morajo braniti. No, obramba večincev je povsem uspešna, saj po podatkih UNESCO bo v naslednjih letih izumrlo kar nekaj tisoč jezikov. Nekaj tisoč jezikov ne bo več zahtevalo zase nobenega napisa, nobene šole, nobene zakonske zaščite. Pravo nirvana stanje za vse tiste, ki ne trpijo niti narečja sosednje vasi. Vprašanje, ki se pri tem postavlja, pa je, zakaj pride do vsega tega. Nedolžno, skoraj otročje vprašanje. A le na prvi pogled. Vse, kar je povezano s človeško eksistenco, je po eni

strani težko razumljivo z logiko. Kaže, da je med temi stvarmi tudi postavitev dvojezičnih tabel na Koroškem postalo vitalno vprašanje zlasti za tako imenovano večino. Sklep avstrijskega ustavnega sodišča o postavitvi dvojezičnih napisov na Koroškem ignorirajo že leta, od časa do časa pa se v javnosti pojavi kaka sugestija, kako priti do poravnave spora. Zamisel o soglasju pa je v bistvu sprta z dejstvom, da se razpravlja o ustavnih pravicah, ki izhajajo iz mednarodnih in notranjopolitičnih določil. Načrtno internacionalizacije vprašanja se postavlja nasproti strategiji, ki bi jo lahko imenovali pandizacijo manjšine. Pand z razliko od Indijancev niso zaprli v rezervate ter jih opijanili z alkoholom, temveč so naravovarstveniki s pomočjo javnosti dosegli dogovor za njihovo ohranjanje. Pisemsko povpraševanje koroškega deželnega glavarja, ali si občani v nekaterih koroških občinah želijo postavitev dvojezičnih napisov, kot izhaja iz razsodbe ustavnega sodišča, v bistvu postavlja manjšino in manjšinske zahteve na isto raven kot pravico obstoja pand, medvedov in želv, z razliko, da so slednje bolj zaščitene od marsikatero manjšine. Rezultate omenjene ankete je

koroški deželni glavar predstavil v petek 13.1.2006, pred srečanjem na Dunaju, kjer naj bi se skupno s kanclerjem in župani dvojezičnih občin moral "zmeniti" o glede postavljanja dvojezičnih napisov. Ker gre za ustavno določilo, ki

ga je potrdilo avstrijsko ustavno sodišče, je kancler Schüssel postavil deželnega glavarja, ki je istočasno koalicijski partner na zvezni ravni, pred dejstvo, da gre za resno vprašanje ter se v petek vsaj na verbalni ravni distanciral od koalicijskega partnerja, slabih 24 ur kasneje pa se je zavzel za "kreativno rešitev, ki potrebuje več časa in prostora". Haiderjevi napadi na ustavno sodišče prav v času avstrijskega predsedovanja EU niso morda najbolj primerna reklama za Avstrijo, ustvarijo pa žal še vedno konsens med volilci na Koroškem.

Peter Rustja

Na dnu ...

ZA TUTELIRAT MOJE SLOVENSTVO BI RAD FINALMENTE ŠOŠTITUIRAU MOJO STARO KARTO D'IDENTITA' Z NOVO...
...DVOJEZIČNO, ME RAKOMANDO!

Predsednik države dr. Janez Drnovšek preseneča slovensko politiko in javnost

Tudi pripadniki slovenske vojske, vendar le štirje, v Irak

Med dogodki v Sloveniji v preteklih dneh sta bila predvsem dva, ki sta vzbudila največje zanimanje, odmeve in ocenjevanja v politiki in javnosti. Predsednik države dr. Janez Drnovšek je postal zelo aktiven in dejaven v pobudah za premostitev raznih težav in kriznih razmer v Sloveniji, posebej pa še na mednarodnem prizorišču. Predsedniku vlade, županom in vplivnim osebnostim pošilja pisma, v katerih razlaga svoja stališča in predlaga ukrepe na raznih področjih, glede nekaterih mednarodnih zadev, denimo lakote in genocida v afriški pokrajini Darfur na zahodu Sudana. Predlaga posredovanje OZN oz. Varnostnega sveta, ZDA, Evropske zveze, zveze Nato ter tudi znanih osebnosti iz sveta znanosti, kulture in filma.

Državni poglavar je javnosti pokazal doslej neznan del svojega značaja in osebnosti, s čimer je zanimal ustaljeno prepričanje, da si predvsem prizadeva za odpravljanje nasprotij v domači politiki, ter da je umirjena osebnost, ki bi rad v miru in spokojnosti končal svojo politično kariero. Zdaj menijo, da se njegove ambicije nadaljujejo. Po mnenju nekaterih naj bi želel biti ponovno izvoljen za predsednika države Slovenije, ali pa teži h kakšni vodilni funkciji v svetovni politiki.

Dr. Janez Drnovšek je veliko pozornost javnosti vzbudil tudi zato, ker je v svoji novoletni poslanici potrdil presenetljivo novico, da ima hčer Nano Forte. Rodila se je pred 24 leti v Zagorju, zdaj pa je znano ime v umetniško - glasbenih krogih. Na ljubljanski Akademiji za glasbo je končala študij kompozicije, sedaj pa se izpopolnjuje na Visoki šoli za glasbo

Carl Maria von Weber v Dresdnu pri prof. Lotharju Voigtlanderju. Primer je t.i. rumeni tisk v Sloveniji zelo izkoristil, "saj naj bi dr. Janez Drnovšek pokazal, da ga zasebno sploh ne poznamo." Nastajal naj bi "novi dr. Drnovšek".

Pomembnejše pa so seveda zadeve, ki se nanašajo na politiko in interese celotne države. Nasprotovanje in zaskrbljenost v dobrih delu strank in javnosti je povzročil sklep vlade, da bo Slovenija v okviru svojega članstva v zvezi Nato v Irak napotila štiri podčastnike oz. častnike slovenske vojske. Ne bodo sodelovali v vojaških operacijah sil ameriško - britanske koalicije, ampak pri usposabljanju iraških varnostnih sil v posebnem centru blizu Bagdada. Kljub temu, da gre za simbolično število pripadnikov slovenske vojske, je pač očitno, da je naša država članica zveze Nato in mora zato sodelovati pri izvajanju njenih načrtov in programa. Minister za obrambo Karl Erjavec je povedal, da bi usposabljanje iraških pripadnikov varnostnih sil

bili svojega predstavnika v obeh domovih parlamenta

Slovensko zunanjo politiko še zmerom najbolj obremenjuje neurejena vprašanja s sosednjima Avstrijo in Hrvaško. V Avstriji gre za dvojezične kažipote, ki jih je tamkajšnje Ustavno sodišče odobrilo, oblasti na Koroškem pa se jim pod vodstvom deželnega glavarja Jörga Haiderja zoperstavljajo. Avstrija zdaj predseduje Evropski zvezi in njeni predstavniki zatrjujejo, da bo zadeva z dvojezičnimi kažipotmi (napisi) na avstrijskem Koroškem končno rešena. Kaže pa, da se slovenska vlada še vedno spreneveda. Kljub kratenju temeljnih pravic naše manjšine na Koroškem, zunanji minister dr. Doim

trij Rupel odnose med Slovenijo in Avstrijo ocenjuje kot zelo dobre. Na Koroškem mu organizacije naših rojakov odgovarjajo, "da koroški Slovenci nečejo biti žrtve na oltarju dobrih meddržavnih odnosov." Dr. Valentin Inzko, avstrijski veleposlanik v Sloveniji, je v intervjuju objavljenem v novi številki tedenskega magazina Mag dejal, "da je kot koroški Slovenec prizadet in razočaran, a ni pesimist. Široka plast prebivalstva žal izginja. Toda jedro zavednih Slovencev napreduje in manjšina je zelo samozavestna, evropsko usmirjena in uspešna, nikakor

pa ne pohlevna in ustrahovalna."

Odnosi s Hrvaško ostajajo nespremenjeni, torej slabi. Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je v pogovoru objavljenem v

Foto IG

Karel Erjavec

lahko potekalo tudi v Sloveniji, a so se taki možnosti odrekli, "ker bi to lahko pomenilo nevarnost za našo državo." Slovenci v zamejstvu naj bi do-

novi številki tednika Demokracija zatrdil, "da je s hrvaškega stališča najbrž pomembnejše graditi odnose z Avstrijo in Italijo, vendar je tu še drug problem. Na Hrvaškem mislijo, da so oni pooblaščenici oz. privilegirani nasledniki nekdanje Jugoslavije in da so pravzaprav oni največja območna sila na zahodnem Balkanu. Vendar se mora Hrvaška s Slovenijo v marsičem dogovoriti. Če se z nami ne dogovori, na more naprej." Državni svet, to je drugi dom slovenskega parlamenta, se je zavzel za dopolnitev zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovinci zunaj njenih meja. Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu naj bi vodil minister brez listnice, Slovenci v zamejstvu (Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem) pa naj bi dobili svojega predstavnika tudi v obeh najvišjih predstavniških telesih, to je v državnem zboru in v državnem svetu.

Marijan Drobež

Prva gledališka premiera v novem letu na slovenskih tleh je bila v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica v četrtek, 5. t.m., in gotovo ni razmaknila mrkih oblakov nad novimi koledarskimi dnevi, ki so pred nami. Sodobni svet in naša družba, zadržta v lastni jaz, življenjsko uspešnost in večno podobo mladosti, v kateri je starost tabu oz. nekaj, čemur se z vsemi silami ogibamo, ne dopuščata nikakršnih iluzij o ljubečih, spoštljivih, sočutnih medčloveških stikih, tudi v ožjem družinskem krogu ne. S temi deziluzijami tragična komedija Kobilice ali Moj oče igra loto svetovno uveljavljene srbske dramatičarke Biljane Sribljanović (rojene na švedskem leta 1970), vsebinsko trdo zareže v našo zavest s svojo neposrednostjo in kruto resničnostjo. Svoj zadnji žanrsko večplastni dramski tekst, eden izmed redkih apolitičnih, je srbska avtorica, ki živi v Parizu, napisala po naročilu beograjskega Jugoslovanskega gledališča, kjer so ga lani tudi krstno uprizorili v režiji Dejana Mijača. Slovenska prazvedba pa je bila na novogoriškem odru v jasno razčlenjenem slovenskem prevodu Mojce Kranjc in Daniele B. Markovič, izbrusenem lektorskem lesku Srečka Fišerja in poglubljenem dramaturškem

SNG Kobilice ali Moj oče igra loto Starost duha egocentričnih povprečnežev

branju Žanine Mirčevske, opornemu stebri režiserja Eduarda Milerja, čigar tehtno konceptualno vodenje je v besedilu naglasilo zmeraj prisotni, otipljivi strah pred staranjem, pravzaprav pred starostjo, ki potisne starejšo osebo na sam rob družbe kot odvečno breme in kateri vsi želijo, da bi čim prej umrla. Vseskozi pa nam postavlja tudi vprašanje odgovornosti, pred katero dramske osebe trmasto mižijo. Med temnejšimi podtoni in svetlejšimi humorno grotesknimi trenutki, ki spravljajo gledalca v sicer trpek smeh, lahko razbiramo tudi slutnjo neopredeljive preteče nezgode, ki naj bi doletela protagonistke. Svojo nazorno režijsko zasnovno je Miler uresničil z odlično interpretacijo novogoriških gledaliških umetnikov (Ana Facchini, Gorazd Jakomini, Lara P. Jankovič, Iztok Mlakar, Mira Lampe - Vujičič, Radoš Bolčina, Milan Vodopivec, Ivo Barišič, Jože Hrovat, Teja Glažar) in

gostje iz SNG Drame Ljubljana Saše Mihelčič v prepričljivem laku grozljivo nemogočega otroka. Enajst protagonistov, predstavnikov treh generacij, od po duhu in obnašanju najbolj "ostarele" desetletne deklce do

najstarejšega, osemdesetletnega očeta, neboljjenega kot otroka (v presunljivem Barišičevem portretu), in vseh ostalih, ki se čutijo stari, čeprav so še mladi ali srednjih let in poklicno uveljavljeni, so igralci premišljeno in s prodorno plastičnostjo, nekateri celo do karikaturne izbrusenosti, tako jasno izrisali, da bi bili vredni Teofrastovih arhetipskih opisov značajev. Fragmentarnost teksta, sestavljena iz 18 prizorov, je Millerju uspelo zaokrožiti v celovitost tudi ob dognani scenografski rešitvi Marka Japlja in posrečeni, duhovito izbrani glasbenih povezavah, ki so jih v živo zapeli igralci (nepopisen duet Jankovič-Mlakar!) ob klavirski spremljavi Rosane Peršolja. Skladni s celoto so tudi kostumi Lea Kulaša. Na prostranosti prizorišča, nekakšne obširne dnevne sobe z velikansko mizo, za katero in na kateri se krešejo besedni dvoboji sebičnih protagonistov, požeruških, ničvrednih kobilic, gledalec zaman išče odrešujoči izhod iz duševne stiske. Po sklepnem prizoru se v upočasnjem ritmu kolese predstave zavrti na začetek. Uročeni življenjski krog pač ne dopušča očičujoče in osvobajajoče katarze!

JK

Kratke

Ob smrti velikega igralca in režiserja

Stevo Žigon, sloviti gledališki, filmski in televizijski igralec in režiser, je nekaj dni pred svojo smrtjo, nedavno v Beogradu, delno omilil svoje nasprotovanje samostojni slovenski državi, pojasnil svoj odnos do naroda, iz katerega je izšel. Zanimal je trditve o svojem protislovenstvu, o čimer so slovenska občila pogosto poročala. To je napravil v pogovoru za tednik Mladina. S časnikarjem Bernardom Nežmahom je govoril v slovenščini, s čimer je demantiral pisanje časnikov, da svoje materinščine noče uporabljati. Na vprašanje, ali je Slovenec, je odgovoril: "Sem Primorec, otrok beguncev. Moj tata je iz Volčjega Grada, vasi pri Komnu, mama je bila rojena v Trstu. Ko je v Italiji prišel Mussolini na oblast, je oče zbežal v Ljubljano."

Prvič je povedal, da se je po osamosvojitvi bal obiskati Slovenijo. Kriv za to naj bi bil časnik Delo, ki je neko njegovo kritično izjavo o politiku Jožetu Smoletu spremenil v trditev Steva Žigona, "da ga je sram, ker je Slovenec." Časnikarju je zatrdil, da umira, "ker imam pace maker. Slovenija mi pomeni nostalgijo in domotožje. Ves čas se spominjam lškega vintgarja, kjer je imel stric vikend hiško, in na pot nad Tivolijem, ki pelje na Rožnik. Potok lška je bil tako čist, da si takrat lahko plaval in hkrati pil vodo." V zadnjem intervjuju pred smrtjo je proslavljeni gledališki, filmski in televizijski igralec ter režiser, Stevo Žigon, tudi dejal, da bi rad obiskal Slovenijo. "Vendar šele tedaj, ko boste podrli Kardeljev spomenik. Pridem, pa četudi iz groba."

Naš primorski rojak Stevo Žigon je posnel skupaj šestnajst filmov in štirideset televizijskih dram. Toda njegova ljubezen je bilo gledališče, predvsem so to bili beograjski odri, kjer je igral in režiral več kot pol stoletja. Umetnik je bil slovenski publiko najbolj znan kot SS major Krueger iz legendarne filmske nadaljevanke Odpisani.

Zakon o dvojnem označevanju cen že velja

V Uradnem listu Republike Slovenije je bil objavljen Zakon o dvojnem označevanju cen, v tolarjih in evrih, ki torej že velja. Z njim naj bi predvsem preprečili tisto, kar se je zgodilo v nekaterih državah, tudi v Italiji, ki so evropsko denarno enoto že uvedle. Zamenjava valute je v mnogih primerih povzročila hiter dvig cen, zlasti blaga in storitev nižjih vrednosti. Omenjeni zakon določa tri vrste dvojnega označevanja cen. To so obdobje neobveznega dvojnega označevanja cen, ki že poteka, nadalje obdobje obveznega informativnega dvojnega označevanja cen, ki se bo začelo 1. marca tega leta. Cene izdelkov in storitev bodo morale biti v tem drugem obdobju obvezno označene tako v tolarjih kot v evrih, vendar ne po dnevnem menjalnem tečaju, ampak po dnevnem t. i. paritetnem tečaju. Ta določa, da je en evro vreden 239,640 tolarjev. Podjetja bodo morala kupce oz. potrošnike obvestiti, da so cene v evrih obračunane po omenjenem centralnem paritetnem tečaju. To je tečaj, ki je bil določen konec junija 2004, ob vstopu Slovenije v sistem menjalnih tečajev ERM II, in bo veljal do dneva, ko bo določen tečaj zamenjave, to je tečaj med evrom in tolarjem, ki bo trajen in nepreklicen.

Tečaj zamenjave bo določil Svet EU. Predvidoma se bo to zgodilo sredi letošnjega leta. Tretje pa bo obdobje obveznega dvojnega označevanja cen. Trajalo bo šest mesecev po uvedbi evra, predvidoma do 1. julija 2007. V tem obdobju se bo za preračunavanje valut uporabljala tečaj zamenjave.

Nič gotovega o zaposlovanju delavcev iz novih članic EU

Kot so sporočili iz Slovenskega gospodarskega in raziskovalnega združenja pri sedežu EU v Bruslju, namerava letos več starih članic omenjene povezave ukiniti prepoved zaposlovanja državljanov iz novih članic, ki so jo sicer uvedle ob razširitvi EU. Tako ukinitvev prepovedi je napovedala Finska. Kmalu naj bi ji sledila tudi Španija. Francija in Nemčija, ki imata zelo visoko stopnjo brezposelnosti, v letu 2006 še ne nameravata ukiniti prepovedi zaposlovanja iz novih članic.

Glede Slovenije je stanje še negotovo. Toda bržčas bo prepoved zaposlovanja iz nje v druga območja EU obveljala tudi za prihodnje. To kljub temu da delavci iz Slovenije ne kažejo velikega zanimanja za preselitev v tujino in torej ne bi ogrozili trgov dela v drugih državah članicah EU. Ob sprejemu Slovenije v EU so napovedali, da bo olajšave za slovenske delavce morda uvedla Italija, vendar se to ni zgodilo.

Obvestilo

Goriška Mohorjeva družba in Lavričeva knjižnica vabita na predstavitev knjižne zbirke GMD za leto 2006, ki bo v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini, v ponedeljek, 23. januarja 2006, ob 18.30. Poleg knjižne zbirke bosta predstavljena tudi knjigi Primorska dekleta v Nemčijo grede, ki jo bo predstavila avtorica Dorica Makuc, in pesniška zbirka Simon Gregorčič Izbrane poezije, ki jo bo predstavila prof. Lojzka Bratuž.

Pojasnilo in opravičilo

Naslov osrednjega prispevka v prejšnji številki Novega glasa (z dne 12. januarja) ni pravilen in se zanj opravičujemo. Glasil se je Uresničevanje reform v gospodarstvu in družbi ter posredovanje EU, kar pa ni pravilno. Glasiti bi se namreč moral Uresničevanje reform v gospodarstvu in družbi ter posredovanje EU. Mišljeno je predsedovanje Slovenije Evropski zvezi v prvi polovici leta 2008. Tudi je napačno, da ima Gospodarska zbornica Slovenije sedaj okoli 64 tisoč zaposlenih. Gre v resnici za okoli 64 tisoč članov Gospodarske zbornice. Tudi za to napako se bralcem opravičujemo.

Po podatkih Turistično-informacijskega centra Štanjel obiskuje vedno več turistov

Štanjel, ki velja za eno najbolj slikovitih in najstarejših naselij na Krasi, bo letos obiskalo več turistov kot lani, je za STA povedala vodja Turistično-informacijskega centra (TIC) Štanjel Tina Jazbec.

TIC je v lanskim prvih desetih mesecih opravil 109 vodenih ogledov vasi, ki si jo je ogledalo 2368 oseb (predlanskim 88 vodenih ogledov in 1949 oseb). To pa ni popolna številka, saj vodeno ogled organizirata tudi dva zasebnika, pri čemer pa je treba še samostojne obiskovalce, opozarja Jazbec.

Po podatkih TIC je Štanjel v okviru vodenih ogledov v letu 2004 obiskalo 7651 turistov, v kar pa niso všteti obiskovalci, ki si vaško jedro z značilnimi ozki ulicami, kamnitimi hišami

in vodnjaki ter renesančno-baročni grad, v katerem sta urejeni galerija Lojzeta Spacala in poročna dvorana, ogledajo sami. Končne številke, ki jih trenutno še zbirajo, bodo letos zagotovo še višje, saj tudi oba zasebnika, ki organizirata vodene ogleda, beležita večji obisk, je pojasnila Jazbec.

Po njenih besedah so z obiskom turistov - prevladujejo izletniki - zadovoljni, saj so turistično infrastrukturo, ki bi omogočala, da bi sprejeli več gostov, začeli razvijati šele v zadnjih letih. Za leto 2006

pričakujejo, da se bo obisk še povečal, a o natančnejših številkah Jazbec ni mogla govoriti. Največ obiskovalcev sicer zabeležijo med aprilom in junijem ter septembrom in novembrom.

Med razlogi za večanje števila turistov v Štanjelu je vodja TIC omenila oglaševanje - letos so pripravili več zgibank -, kljub temu pa je prav premalo organizirana promocija po njenem mnenju vzrok za izpad agencijskih gostov. Teh je namreč zelo malo, ob tem je v kraju le 40

prenočišč pri zasebnikih, ki so zelo razpršena, manjka pa tudi ustrezna gostinska ponudba.

Ta naj bi se v prihodnjih letih izboljšala, meni Jazbec. Že v tem letu naj bi namreč v Štanjelu začeli graditi hotel, ki bo po dosedanjih načrtih imel 50 ležišč. Gradnja naj bi bila končana leta 2007, je pojasnila. Štanjel se sicer ob že omenjenih znamenitostih lahko pohvali tudi z poznogotsko cerkvijo sv. Danijela, Ferrarijevim vrtom, ki je delo znanega arhitekta Maksa Fabianija, ter kraško hišo z etnološko zbirko.

Mladi člani Katoliške akcije iz Piacenze v Gorici in Ljubljani

Medsebojno spoznavanje ruši predsodke in delitve

Predsednik DZ Republike Slovenije Cukjati z mladimi gosti v prostorih slovenskega parlamenta

Štiri dni so se nedavno mudili na Goriškem fantje in dekleta Katoliške akcije iz Piacenze, da bi spoznali Gorico in njeno posebno družbeno-duhovno-kulturno tkivo. Spoznali so, kako je meja lahko prisotna in ljudeh. Takšna meja se lahko spremeni v omejenost, ki ne omogoča obojestranskega srečanja, spoštovanja, priznanja in dialoga.

Tretji dan je bil namenjen Sloveniji in njeni prestolnici. Spremljal jih je p. Mirko Pelicon DJ. Srečanje v Ljubljani je potekalo tako, da so se mladi iz Piacenze, katerim so se pridružili nekateri mladi Italijani iz Gorice in Trsta, srečali na sedežu parlamenta s predsednikom državnega zbora Francetom Cukjatiem in z odgovornim za medškofijsko mladinsko pastoralo Andrejem Pozničem. Geslo obiska je povzelo po stavku iz knjige o prvih kristjanih, iz Pisma Diognetu, ki so si ga izbrali mladi: *Vsaka tuja zemlja je zanje domovina in vsaka domovina je zanje tuja zemlja.*

"Besede, ki nam jih je namenil predsednik parlamenta, g. Cukjati, so bile polne upanja in

človeškosti. Spregovoril je o možnosti, ki jo mladi imajo, da postorijo korak prek prag zgodovinskega spomina, da ponovno odkrijejo zgodovinski spomin v luči novih možnosti, ne pa v luči nepremostljive meje. Samo mladi bomo lahko zgradili novo istovetnost v Sloveniji, Italiji in Evropi, v želji, da postanemo sposobni vzeti na zrel način nase odgovornosti, in to ne brez truda." Tako je zapisal Stefano Magistrali iz Piacenze. Tržačan Marco Ravallio je zapisal: "To, kar mi je najbolj ostalo v spominu, tudi duhovnem, je zavest in potreba, da gradimo odnose med narodi na drugačnih temeljih, ne kot v prejšnjem stoletju, ko so se narodi vzgajali k sovraštvu. Te besede iz ust p. Mirka in predsednika Cukjati so izzvenele pretresljivo resnično za vse nas, navzoče mlade. Prav nove generacije, ki niso bile ranjene zaradi perverznejših ideologij 20. stoletja, imajo prednost, da zgradijo v duhu nove civilizacije ljubezni tkivo odnosov, ki so potrebni na naši meji in v vsej Evropi. Ni avtomatično, vendar, ker je možno, je etično obvezujoče!"

Pietro Becci z Goriškega je izja-

vil, da ga je srečanje v Sloveniji zelo nagovorilo: "Srečanje s predsednikom Francetom Cukjatiem je imelo veliko simbolično vrednost in zgodovinsko-kulturno težo: simbolično vrednost, ker biti sprejeti v parlamentu neke države pomeni vstopiti v veliko preprostostjo dotaknile nekaterih temeljnih kamnov ustave nove Evrope: dialoga med narodi; nujnega "protagonizma" mladih rodov v grajenju celine, ki se zaveda svoje preteklosti, je pa vseeno projicirana proti skupni prihodnosti; krščanskih korenin Evrope, ki niso le formalen podatek, temveč dejavnik, ki ga je treba ovrednotiti v konkretnem uresničevanju načel solidarnosti, središčne vloge človeka, spoštovanja do življenja in do človeške osebe, privilegija dialoga. To, kar smo doživeli s prijatelji iz Piacenze v Ljubljani, lahko sintetično povzamemo Cukjatijeve besede: "Samo pogljobljeno poznanje med ljudstvi in narodi lahko premagava predsodke in delitve iz preteklosti."

Komentar

Meje, trikolorizmi in še kaj drugega

Pred kratkim je Milan Rakovac zaskrbljeno opozoril na domnevno paradoksalno obnavljanje rasizmov ob meji (PD, 17. 12. 2005) in kot primer navedel tudi burme reakcije javnosti ob incidentu v zvezi s Kocjančičevo nagrado, rekoč celo, da bi protestniki "ne smeli s tako lahkoto napasti iredentistov in fašistov" (PN, 8. 12. 2005), pa da bi vsi skupaj morali čim prej preseči trikolorizme in se "prepuščati vihranju modre zastave z zlatimi zvezdicami." Najprej bi Rakovca rad opozoril, da je bila večina protestov resnih in argumentiranih ter so izpodbijali razloge za odklonitev nagrade in obsojali surov poseg politike v nagrajevanje. Predvsem pa ni nihče v njih niko-

gar preganjal, zaradi česar bi se moral Rakovac protestnikom opravičiti, ker jih je predvsem on s silno lahkotnostjo proglasil za preganjalce fašistov in iredentistov. In, drugič, na kakšni osnovi lahko sklepa, da naj bi bilo s protesti vse narobe, ne pa morda tudi z odklonitvijo nagrade? Tudi sicer je bila drža javnosti kulturna in ni bilo ob teh protestih nobenih manifestacij šovinizma, kot jih onstran meje poznamo že dolgo stoletje. Zato je nesprejemljivo dogajanja ob meji strpati v en koš ter jih vsa po vrsti nekritično proglasiti za trikolorizme ali celo rasizme.

Tudi sicer so se demoni preteklosti ob meji prebudili šele potem, ko je po razpadu Jugoslavije po-

stala Istra tarča vsakršnih pritiskov s strani Italije, ki jih je odločno obsodil tudi sam Rakovac. Npr. silovit italijanski medijski vdor, ki ga je Rakovac ocenil kot zelo resen zgodovinski pojav. Pa velikodušno podeljevanje italijanskih pokojin, o katerem je menil, "da gre za pojav jasne strateške vrednosti za Italijo...", ki prav gotovo ne bo prispeval k slovanstvu tega prostora (Novi list, 2. 5. 1991). Ali pa vsiljevanje istrske avtonomije, ki jo je Rakovac, ob siceršnji podpori regionalizmu, ne pa tudi avtonomaštva, proglasil za javljivo politično utopijo, rekoč, "da je (hrvaška) Istra lahko le del Hrvaške, ne pa nek zasebni politični korpus v Evropi regij" (Novi list, 1. 4. 2002). Kot je tudi odločno zavrnil istrstvo kot nadomestek za narodnostno pripadnost in kot domnevno legitimni subjekt istrske avtonomije. Srečevali smo se in se še srečujemo z grožnjami in poskusi ponovne romanizacije Istre, npr. prek kupovanja duš, umetnega napihovanja UI in dvojnega državljanstva, kar so obsodile vse moralne avtoritete tega prostora, z Rakovcem vred. Iz navedenega izhaja, da smo se, Slovenci in Hrvati, pred temi pritiski v glavnem branili, in to na lastnem ozemlju. Nismo mi naskakovali F-Jk, kupovali v njej duše, ji grozili s slavizacijo, forsirali njeno avtonomijo, podpirali furlanstvo kot nadomestek za narodnostno pripadnost itn. Zato je absurdno tiste, ki se branijo, enačiti z iredentisti, rasisti ipd. Zavedam se, da se tudi znotraj črede, ki se strne in se brani, lahko zgodi kaj neprijetnega do drugačnih, vendar ne pomnim, da bi v tem času zabeležili en sam zaskrbljujoč pojav, ki bi bil primerljiv s tistimi surovimi, skoraj vsakodnevnimi onstran meje. Tudi sam sanjam o dnevu, ko se bomo prepuščili "vihranju modre zastave z zvezdicami", vendar si tega, žal, še ne moremo privoščiti v pogojih, ko ti vsiljiv sosed nepovabljen premetava po tvoji hiši.

Milan Gregorič

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Nekoga, ki bi ti spregovoril kot človek, ne pa zgolj kot trgovski partner!"

V teh dneh me spremljajo stavki, ki sem jih slišala od zelo različnih oseb. Službeno sem spoznavala nekaj, česar nisem nikoli v življenju spremljala: spreminjanje vremena. Napovedim nisem nikoli sledila, tako da sem bila v letih stalno in ponovno presenečena, ko je udaril mraz ali ko neznosna vročina ni pojenjala. Življenje prinaša s sabo dober del ironije tudi v tem, da te pahne ravno tja, kamor se nisi prej nikoli napotil. Fiziki, ki spregovore o preučevanju toče, vremenslovci, ki ti razlagajo simulacijske modele, tehniki, ki ti kažejo vremenslovno postajo, ki so si jo v letih in z nakupi odrabljenih profesionalnih aparatov sovjetskih podmornic ali ameriških univerz postavili tudi na domačem dvorišču. Humanistični študij in posledična znanstvena tabula rasa sta mi koristna tudi v tem, da na široko odprem oči ob vsaki tehnični razlagi tega ali onega, ker se mi vsako opravilo zdi novo in nepoznano. Kolega na poti domov pripomni, da je neverjetno, kako je tehnično osebe v določenem oziru počaščeno in presenečeno ob zanimanju za delo, ki ga opravljajo. Ne le fiziki, ki ti

razlagajo, kako se o delu pogovarjajo, žal, samo med sabo, vremenslovci, ki so že v otroških letih na skrito vstajali ob zori, da bi gledali sončni vzhod, deklet, ki cel dan opravljajo nalogo, ki bi zamorila vsakogar: drugo za drugim jemlje na stotine polmetrskih kvadratov iz polistirola, ki jih je toča preluknjala, postavlja na ploščo scannerja in jih vstavlja v računalniško bazo. Cel božji dan. Ko presenečeno odkrije, da se kdo zanima za njeno delo, se sprašuje, ali je mogoče pomota.

Iste dni obiščem vinogradnika, ki ima tudi sam - kot drugih štiristo oseb v deželi - na domačem dvorišču stojalo s polistirolom za merjenje toče. V kleti se odpre: "V tej družbi hitimo in hitimo in ob takem opravilu, kot je moje, si včasih le želim normalnega pogovora, ki ni vezan le na trgovske namene, ko dostavljam steklenice restavracijam in hotelom".

Kako so te besede slične onim, ki mi jih je pred kratkim rekel prijatelj glasbenik stalno na poti: "Želim si besed, ki bi ne bile vezane izključno na poklicno dogovarjanje, in jih je tako težko najti!" Vsi drsimo drug mimo drugega, jemljemo vremenske napovedi, vino ali glasbo od tega ali onega, ne dovolimo pa si, da bi videli človeka za vsem tem.

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. januarja, ob 14. uri.

Novi glas nas je 15. septembra letos - zanimiv datum, ki me spominja na 15. september 1947 - opozoril tudi na ta zapis: "V letošnjem letniku tržaške revije Mladika je odnos partijskega vodstva do organizacije TIGR razviden iz pisma Štefana, organizatorja Varnostne obveščevalne službe (VOS-a) z dne 11.7.1943 Zdenki Kidrič, v katerem poroča o stanju na Primorskem in dobresedno navaja: "Večina pa je iz liberalnega tabora prešla v organizacijo TIGR, ki je s svojim programom pritegnila in ujela v svoje mreže ves revolucionarni odpor liberalnih množic. Vodstvo te organizacije pa je kmalu zajadrilo v angleške in francoske vode (Intelligence service)" ... Ko opisuje stanje po posameznih okrožjih, pa pravi: "Baška dolina pa je med najaktivnejšimi. Tu je bilo tudi eno žarišče slov. meščanskega nacionalističnega pokreta." (ARS, As1483, VOS-II-1/21,191.

Ne bom se spuščal v Intelligence service ali v to, kako je bilo z organizacijo TIGR in njenim sodelovanjem pri angleški in francoski obveščevalni službi ali, kot se je pozneje ugotovilo, tudi sovjetski; to je do sedaj že znano. Znano pa je tudi, da so si obveščevalne službe redno izmenjavale podatke, zato ne bo nič nenavadnega, če bomo kdaj obveščevalne podatke tigrovcem zasledili tudi v tedanjem Rimu ali Berlinu, pri komerkoli že. Ta VOS-ovski podatek je pomemben predvsem zato, da se enkrat za vselej spozna, da so tigrovcji v Baški grapi (dolini!), na Cerkljanskem kot tudi na Tolminskem pa še marsikje drugje imeli poleg odporne gibanja še drug namen - širiti in utrjevati ateizem kot tudi marksizem in leninizem in s tem zavajati verne ljudi in tako škoditi Cerkvi.

Ko je l. 1994 v Gorici izšla knjiga Zorka Jelinčiča Pod svinčenim nebom, sem prvič posegel v debato. Tedaj so se oglašili nekateri zgodovinarji iz Tržaške. Nadaljnja debata je bila zaključena, ker je bil dan "befel", da naj se na konča, mene pa ožigos. "Bralcem prepuščamo sodbo, koliko je objektivno vrednoten zgodovinski pristop AK avtorja omenjenega članka. Sami imamo o tem velik pomislek. Vsekakor nam ni vseeno, da na-

Prejeli smo Paberkovanje ob TIGR-u

vaja besede nekaterih pokojnih duhovnikov, ki bi zahtevale, da jih preverimo tudi zaradi njih dobrega imena." Pisec te pripombe po toliko letih še ni preveril, kaj je dejansko bilo s temi duhovniki, čeprav mu je omo-

gocen dostop do nadškofijskega arhiva. Gotovo je tam tudi kakšen podatek!

Z velikim veseljem bi podebatiral s komerkoli že, recimo o g. Petru Šorliju, ki je umrl v Trstu. Čudim se, da noben tržaški zgodovinar ni z njim nikoli imel nobenega pogovora o TIGR-u, kot tudi ne kateri od slovenskih duhovnikov, ki se z mojim pisanjem ne strinja. Peter Šorli je prišel v Trst septembra 1943. leta iz Podmelca v Baški grapi. Leta 1945 je bil odpeljan v Dachau in se je zopet vrnil v Trst 1954. leta, kjer je živel do smrti 14.7.1988. Prav on bi marsikoga lahko seznanil, kakšen odnos je imel do njega Zorko Jelinčič najprej na Bukovem, nato pa še v Podmelcu. Saj ga je med drugim na Bukovem tudi pripravil na prvo poroko s Fanico Obidovo. Prav tako bi ga seznanil z literaturo, ki jo je Jelinčič širil. Ta ni bila domoljubna, kot se danes na veliko piše, ampak politično-ateistična. Nekatere brošure so bile prav nesramno in žaljivo napisane proti Cerkvi, veri, papežu itd. Med to literaturo so spadale tudi brošure in knjižice, ki jih je

izdajala tedanja jugoslovanska framaonska loža, saj je bil v njih javno napisan izdajatelj in kje se dobijo. O vsem tem smo že nič kolikokrat pisali! Enako je bilo z njegovimi sestanki, ki so bili v glavnem ateistično ideološko

obarvani, kot tudi z njegovim sodelovanjem s KP Jugoslavije, vohlanjem za partizane itd. O vsem tem in še o marsičem bi vas lahko seznanili starejši prebivalci Baške grape, na Bukovem in okoliških vaseh po Cerkljanskem. Žal večine ljudi ni več, ostali pa smo mi, ki smo to pred štirimi desetletji poslušali, četudi nas tedaj to ni veliko zanimalo, saj smo živeli v raju Titovega socializma, ki je zlasti nas duhovnike imel za socialistične parazite, tako smo se izogibali vseh pogovorov, ki niso bili na tedanji "liniji", da smo lahko kolikor toliko opravljali svoj poklic.

Drugi duhovnik je bil Štefan Tonkli. Tudi ta je zadnji del življenja preživel v Gorici. Zopet bi zastavil vprašanje: "Zakaj se ni nihče od GMD z njim nikoli pogovarjal o TIGR-u?" Prav tako tudi kakšen zgodovinar. Čeprav je bil po značaju zelo zaprt, redko beseden, je bil pa razgledan in se je pri pogovoru odprl in razživel. To sem sam doživljal, ko sem ga obiskoval.

Knjige, ki so zadnje čase izšle in obravnavajo tigrovcje, so polne nasprotujočih si izjav. Borut

Pahor je napisal knjigo z naslovom: Iz primorske epopeje. Mirko Brovc in narodna vstaja organizacije TIGR v letih 1938 do 1941. Tam piše tudi o Štefanu Tonkliju. Za informacijo je avtor uporabljal samo eno osebo, zato je tam marsikaj nedorečenega. Kot vsi primorski duhovniki se je tudi duhovnik Štefan Tonkli upiral ateistični, komunistični in framaonski literaturi, ki je je tedaj na Grahovem ob Bači bilo polno. Z njo smo se lahko srečevali vse do tolminskega potresa. Ne drži, da bi se on povezal z domobranstvom, kot piše v knjigi.

Če je z njimi imel stik, ker so prihajali domobranci vojaki k maši, ker je bila na Grahovem domobranska postojanka, s tem še ni naredil nič slabega. Prav tako so določeni prihajali k nedeljski maši tudi partizani. Take situacije je tedaj doživljalo veliko primorskih duhovnikov, ki so se znašli v podobnem položaju. Znano je, kako je Tonkli posredoval pri Nemcih, da ne bi prestrelili ujetnikov, ki so jih imeli v kleti hiše nasproti župnišča. Prav tako vsi vedo, da je spremljal daleč v Rutarsko grapo pogreb tigrovca Simona Kosa. Pokopal pa ga je v Rutu dr. Franc Felc, ki je tedaj Rut oskrboval iz Stržišča. Tonkli je obsojal vsako nasilje kot tudi vse, kar je imelo kakršno koli povezavo z ateizmom. Da pa je Tonkli moral zapustiti župnijo Grahovo ob Bači, pa je žal imel največ zaslug prav toliko opevani tigrovec. Znano je, da je po njegovem odhodu skupaj s skupino aktivistov vdrl v župnišče in odnesel vse, kar se je dalo izropati. Tamkajšnji prebivalci prav dobro vedo, kje je šivalni stroj, ki ga je imela Tonklijeva sestra, kje je njegovo pohištvo, kam je šlo ostalo njegovo imetje... Ne gre za obrekovanje, ampak za resnico, ki je nekateri ne želijo slišati!

Omenjena knjiga ima vse preveč podatkov samo z ene strani, medtem ko je druga stran zabrisana iz kakršnega koli razloga. Knjigo so dobro ocenili tisti, ki tamkajšnjih razmer ne poznajo. V domoljubnem duhu skušajo popravljati tigrovcem krivice, čeprav so v bivši Jugoslaviji vsaj nekateri od njih imeli zelo dober gmotni položaj. Enako bi se lahko spotaknil ob knjigi Marjana Slabeta Na rovašu življenja, ki jo je izdal župnijski

urad Grahovo ob Bači leta 2004 in govori o Podmelcu in njegovi župniji. Tudi tam so stvari o zadnji vojni opisane samo z enega zornega kota, drugega pa avtor ni raziskal, končno pa, saj ga tudi ni imel kje, ko je glavčina ljudi, ki bi mu še kaj povedal že pomrla. Po teh župnijah pa se niso pisale župnijske kronike, ker so bili tamkajšnji duhovniki v tistem času stalno v strahu pred preiskavami in zasliševanji. Tako imamo zopet eno knjigo več, pisano enostransko!

Tretje delo je o TIGROVCU Antonu Rutarju. Tu so spomini hčerke enkratno napisani. To pa, kar potem sledi, je zopet nekaj, kar ne potrebuje komentiranja, in vsak, ki vsaj malo pozna Tolminsko in je imel stik s Tolminci, ve, da takšno obravnavanje lokalne medvojnne in povojne zgodovine ne vodi nikamor, četudi se kdorkoli ponaša s strokovnostjo. Eno so dejstva, drugo pa so pri-

povedovanja še tistih redkih živčih, ki bi lahko kaj povedali, pa to zamolčijo, da bi koga ne užalili.

Ob vsem tem gre za resnico, ne pa za klevete! Ni moj namen, da bi tigrovcje blatil. Gotovo so bili med njimi nekateri tudi narodno zavedni in pošteni, to vemo vsi! Želim pa še enkrat kljub vsemu povedati, da je bilo med njimi veliko naivnosti ali pa so bili pod premočnim vplivom, lahko tudi finančnim, nekaterih voditeljev, tudi Zorka Jelinčiča, ki so jih izrabljali pod krinko narodnosti, domoljubja, narodne zavesti... v resnici pa so služili tistim, ki so želeli ateizem, škoditi in uničiti vse, kar se je nanašalo na vero in Cerkev, še zlasti po omenjenih krajih. Ateistična propagandna literatura kot tudi spomini krajanov, ki so ostali za tigrovcje, to na žalost potrjujejo.

Ambrož Kodelja

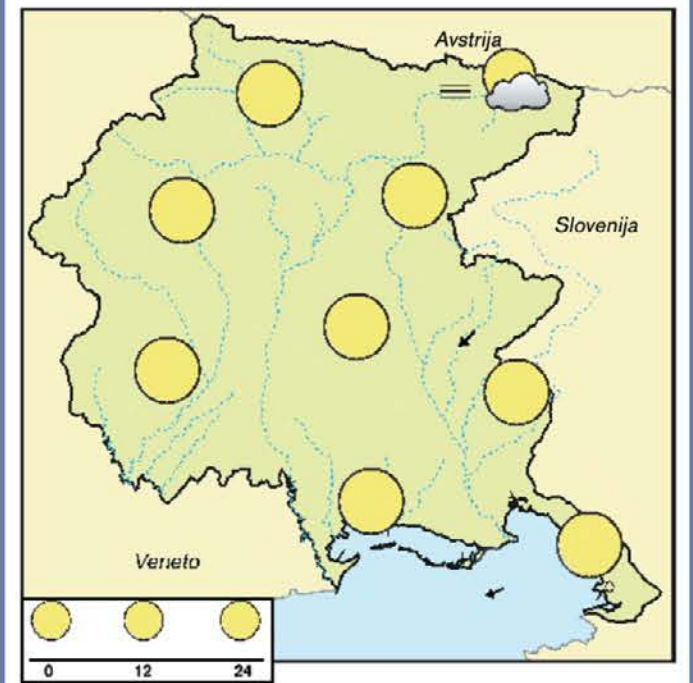
Vremenska napoved ARPA-OSMER za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

Prehodno se bo okrepi azorski anticiklon, ki nam bo zagotovil krajše obdobje stanovitnega vremena.

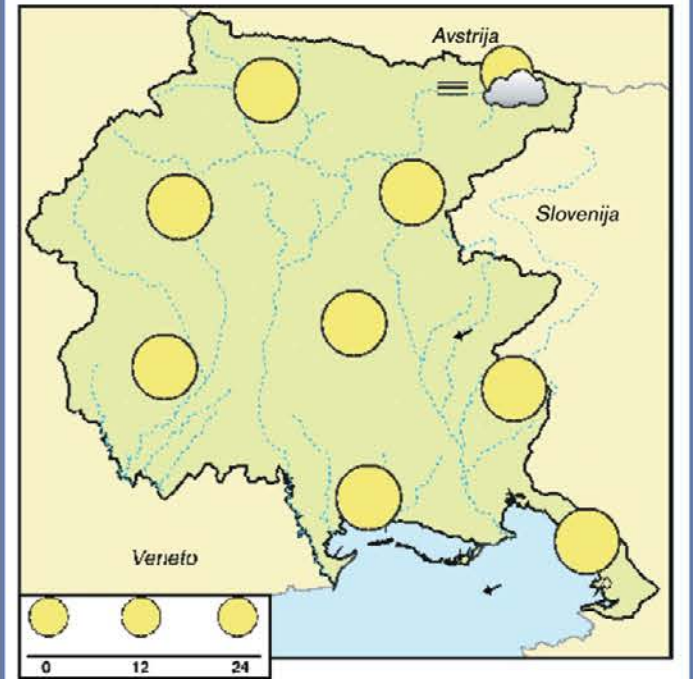
ČETRTEK, 19. januarja 2006:

Prevladovalo bo pretežno jasno vreme. V Karniji in na Trbiškem bo zjutraj v visokogorju pihal močan severni ali severozahodni veter, ki bo med dnevom oslabil. Temperature se bodo zvišale.

PETEK, 20. januarja 2006:

Pretežno jasno bo ali delno oblačno.

OBETI:

V soboto se bo predvidoma spet povečala oblačnost, ponekod se bodo občasno pojavile padavine.

Deželna meteorološka opazovalnica F - Jk

www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel. 0432 934111

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Še dobro, da v Pyongyangu ne obratuje Trenitalia!

Veselo na pot. Širni svet nas čaka. Škoda je biti zaprti za domačimi zidovi. Zato, pot pod noge! Biti moramo zelo srečni, da živimo v takem obdobju, ko se lahko premikamo z letali. No, in pomislite, kako nam je vse to olajšano v obdobju, odkar so se uveljavili Ryanairi, Easyjetji in vsi ostali nizkocevnovni leti. Posebej dragoceno je to za italijanske državljane. Zakaj? Pomislite, če bi se morali Italijani zanašati samo na Alitalia, družbo, ki v času delovnega leta našteje približno enako število delovnih dni in stavk. Vsakič, ko kupiš vozovnico za let Alitalie pravzaprav avtomatično sodeluješ v največji italijanski stavnični. Ne, ne govorim o žrebanju za superenalotto. Gre za posebno stavnico z naslovom Bom danes sploh vzletel? Odgovor DA se na tej stavnici večkrat vrednoti tam nekje med 50:1 in 100:1.

Le kaj bi bil svet brez teh tehnoloških novotarij? Kako bi ljudje ustvarjali novo veliko Evropo z enotno zastavo in enotno valuto?

Kako bi ustvarjali veliki globalizirani svet, naše globalno naselje, ki zaseda vseh pet celin? Kako bi brez letal izvažali naš ljubi kapitalizem na drugo stran Berlinskega zidu? In kako bi se zahodni bledolčni beli ovratniki peljali na Kitajsko in tam predavali na temo velike ekonomije in globalnih trgov? Prevozna sredstva, ni kaj. Po njihovi zaslugi se celo najbolj "eksotične" države odpirajo svetu. Pred kratkim je namreč v javnost pricurrla novica, da se je na potovanje podal Kim Jong Il. Gre za »eksotičnega« monarha ene najbolj »eksotičnih« dežel naše velike globalne vasi, Severne Koreje. Kim Jong Il si je lani priboril oskarja za avtokratskega tirana leta. Gre sicer za pravega zbiratelja tovrstnih priznanj, ki svojo državo skupaj z očetom že ves povojni čas izolira od ostalega sveta. Očitno pa se na tem področju nekaj le

premika. Kim Jong Il je v prejšnjih tednih le odprl meje svoje države: za zdaj sicer samo zase, ampak to je navsezadnje že nekaj. Obiskal je Kitajsko. Želi morda tudi sam preobraziti komunizem Severne Koreje po receptu, ki ga predlaga komunistično-kapitalistična Kitajsko? Le zakaj ne? Coca-cola in Mc Donaldsi za severnokorejske proletarce. Marx se s takšnim razvojem svojega historičnega materializma gotovo obrača v grobu. No, in kako je Kim Jong Il prispel na Kitajsko? Mediji sicer pravijo, da severnokorejski oče naroda sovraži letala. Se je morda zato peljal z vlakom? Ja, verjetno in še bolj verjetno je šlo za osebni vlak. Nedvomno se Kim Jong Il ni peljal s Trenitalia, saj bi v tem primeru še danes čakal na vstopni postaji v Pyongyangu. Severnokorejski voditelj se je torej odprl svetu. No, za zdaj samo Kitajski: spremembe je

treba uvajati postopno. To velja za vse, tudi za tehnologijo. In v tem je severnokorejski voditelj verjetno priskočil na pomoč kitajskim oblastem. Predlagal jim je, naj dostop do tehnološkega viška današnjega časa, interneta, svojim ljudem omogočijo postopno. Kitajci so modremu nasvetu sledili. Z Yahoojem so prišli do prijetnega sporazuma, po katerem državljani LR Kitajske na omenjenem portalu dobivajo zelo omejeno število zadetkov. Tako si jim ni treba preveč beliti glave s pretiranim navalom informacij. In iz istega razloga so kitajski oblastniki izbrisali internetno enciklopedijo Wikipedia. Prenaporno bi bilo za proletarce spoznavati tako obširne pojme, kot so demokracija, Tienanmen, Tibet ali Dalai Lama. Dobri in požrtvovalni vodje so se svojih državljanov usmilili: internet bo za zdaj dovolj zapleten pojem. Posebna zahvala gre seveda kitajskemu svetovalcu iz Severne Koreje, Kimu Jongu Ili.

Andrej Černic

Peta številka Pastirčka

V novo leto z žarom ljubezni

S taro leto se je poslovilo in tudi za Pastirčkove bralce je nastopilo novo z vsemi svojimi neznankami in še nepopisanimi stranmi. Vsak dan naj bo prežarjen z ljubeznijo, kajti le tako bomo zmogli prenašati tudi grenke trenutke, ki nam jih bo tu pa tam prav gotovo nasulo mlado leto. Zato Pastirčkov urednik Marjan Markežič spodbuja otroke, naj čim večkrat dokažejo staršem, kako radi jih imajo in naj jim to tudi povedo. Tako bo v tem letu vsem lepo in toplo pri srcu. Saj, kot pravi tudi zgodbica Zlate Volarič o kužku Pikiju, ki se je izgubil v mestnem vrvežu in si želi domov, največja sreča je doma. Doma, kjer najmlajši Pastirčkovi prijatelji lahko v miru dopolnjujejo strani, ki jih Pastirček vsak mesec namenja prav njim. Tokrat bodo lahko pobarvali Svetopisemsko pobarvanko z mavrico, ki se je prikazala po Noetovi rešitvi iz vesoljnega potopa, v rubrikah Besede v podobah in Ko bom velik pa si bodo z rešitvijo križanke in dopolnitvijo besed zapomnili, kako poimenujemo zimska oblačila, in ugotavljali, kaj bi rad postal simpatični medvedek, ko bo odrasel. O stari navadi kolesovanja, ki si zadnje čase spet utira pot v naših vaseh, pripoveduje dopolnjevanje Karmen Smodiš, o trudnem starem letu z brado in o novem, še v pleničice odetem, pa pojejo stih Vojana T. Arharja. Pacek se muči s čarovnijo. Upa, da bo z njo odpravil

vse slovnične spake, a zaman. Le z učenjem jih je mogoče pregnati in se z besedami še poigrati, kot narekuje pesmica Berte Golob Moj in tvoj ob ilustraciji Marjana Mančka. Za lepo slovensko besedo v športu se zavzema nova rubrika Šport, ki ponuja domače izraze pri odbojki. Za poglavitost in preverjanje sveto-

pisemskega znanja pa so nena-domestljiva vprašanja pod naslovom Kar lepo po vrsti. Neža Rot se je v tokratnem zapisu o oliki pomudila v šoli. Priporoča namreč, kako naj se šolarji spoštljivo vedejo do učnega in neučnega osebja. Prikupen palček Danile Komjanc, ki teka s svetilko na ramenu, krasi nadaljevanje dogodivščin Metle Pike Marize Perat, ki ji je uspelo iztrgati se iz hudob-

nih čarovničnih rok. Kako so se snežaki nasankali, nadržali in nasmučali, razkriva zgodbica V. T. Arharja Športni snežaki. Debel sneženi mož je tudi narisana eni izmed 26 risbic, ki poživljajo premnoge zapise tokratne Pastirčkove pošte o Miklavževih darilih, Božiču in še o čem.

Novi prijatelj računalnik PeCe smotno uči otroke, kaj morajo napraviti, če se želijo pogovarjati z njim.

Ker sta islam in njegova stvarnost zmeraj bolj aktualna, je Pastirček namenil kar dve strani opisu te vere in navad njenih vernikov.

Medtem ko v naravo zasanjani Pastirček nabira granatna jabolka, polna dragocenega C vitamina, se stric Maks, njegova nečaka in sosedovi otroci razgledujejo po treh nam bližnjih božjepotnih svetiščih: Sveti Gori na hribu Skalnica, kjer se je Marija prikazala Urški Ferligojevi, Marijinem Celju nad Kanalom in Stari Gori nad Čedadom.

Eno celo barvno stran januarske številke pa je Pastirček namenil trem knjižnim biserčkom, ki jih je izdal ob svoji mladostni šestdesetletnici. Na njej so knjiga Zlate Volarič Cvetje iz črk z ilustriranimi pripovedmi v rimi, knjiga Paole Bertolini Grudina Čigava je ta čarobna palica z nežno ilustrirano pravljico o dobroti in - z likovno opremo iste ilustratorke - Pastirčkov koledarček za leto 2006, ki so ga bralci prejeli brezplačno z januarsko številko.

IK

NOVI PASTIRČKOVI BISERČKI!

OB 60 LETNICI

KNJIGA ZLATE VOLARIČ Z ILLUSTRIRANIMI PRIPOVEDMI V RIMI

KNJIGA PAOLE BERTOLINI GRUDINA Z NEŽNO ILLUSTRIRANO PRAVLJICO O DOBROTI

Čigava je ta čarobna palica?

Paola Bertolini Grudina

Zlata Volarič
Cvetje iz črk

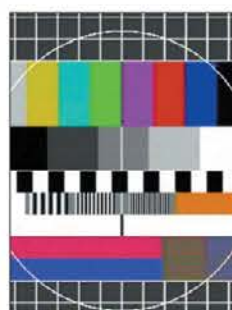
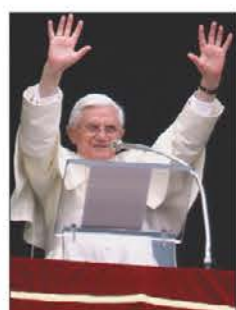
PASTIRČKOV KOLEDARČEK ZA LETO 2006 Z ILLUSTRACIJAMI PAOLE BERTOLINI GRUDINA

DOBITE JIH V SLOVENSkih KNJIGARNAH IN NA UREDNIŠTVU PASTIRČKA

GORICA - TRAVNIK 25 - TEL. 0481 533177 - E-MAIL: MOHORJEVA@ADRIACOM.IT

OSTANI ZVEST NOVEMU GLASU!

NOVI GLAS JE TVOJ TEDNIK! NAROČI SE NANJ IN PRIDOBI NOVEGA NAROČNIKA!

POSAMEZNA ŠTEVILKA:

1,00 evro

LETNA NAROČNINA 2006:

Italija: 45,00 evrov

Slovenija: 48,00 evrov

Inozemstvo: 85,00 evrov

Naročniki, ki bodo poravnali naročnino na Novi glas za leto 2006 do 31. januarja 2006, bodo sodelovali pri žrebanju za eno brezplačno potovanje z Novim glasom v Armenijo, ki bo predvidoma v drugi polovici meseca junija 2006.

Obenem si bodo lahko izbrali v dar eno izmed knjig Goriške Mohorjeve družbe s seznama, ki ga bodo prejeli na dom skupno s poštno položnico.

Novi naročniki in naročniki, ki bodo pridobili novega naročnika, bodo prejeli še dodaten knjižni dar.

GORICA: Travnik 25 / tel. 0481 533177 (uprava) / fax 0481 548276 / uprava@noviglas.it
TRST: Ul. Donizetti 3 / tel. 040 365473 / fax 040 775419 / trst@noviglas.it